

በፍጥነት ለሰላም ጋር

አንድ ዓለት ሆኖ

በኢትዮጵያ ይኖራል

አርባ ዓመት ነው

ተዋሕዶ በፊት ክርስቲያን

ሰላምተኛ ጊዜ ተሻሽሎ የቀረበ

በግ ፈቃደኞች

ፕሮ 2002 ዓ.ም

አዲስ አበባ

ጉልላትሽን ሳየው ክብ ግድግዳሽን፤
መሠረትሽን አሰብኩ የታነጽሽበትን፡፡
መሠረትሽ መልካም የለሽትም ጉድለት፤
ገለጻው ሲነሳ ከላይ ያረፈበት፡፡

የሽፋን ሥዕል፡- ቤተ ክርስቲያን በእግዚአብሔር ቃልና በእግዚአብሔር
መንፈስ መንፈሳዊ ሕይወቷ እንደሚታደስ ያመለክታል፡፡

አድራሻ፤

ፖ.ሣ.ቁጥር 57112

30414 አዲስ አበባ

e-mail:gizachewzewdie@yahoo.co.uk

e-mail:WGAartist@yahoo.com

ስለ ትናንቱ

ስለ ዛሬውና

ስለ ነገው

የቤተ ክርስቲያን ሁኔታ

ለማወቅና ለመረዳት

ሊያነቡት የሚገባ መጽሐፍ

ይህች መጽሐፍ ወንጌልን ቅማገልገል መስዋዕትነት
ከፍለው ላንቀላፉትና ዛሬም ይህንኑ ተግባር ለመፈጸም
ለሚተጉት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ
ክርስቲያን ልጆች መታሰቢያም ማስታወሻም ትሁን

ማውጫ

ገጽ

መግቢያ.....	7
የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ታሪክ በአስተዋፅዖ.....	10
የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ	
ቤተ ክርስቲያን ትምህርት መሠረት.....	19
የክርስትና ሃይማኖት መሠረት	24
መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ስለመሆኑ	28
የእግዚአብሔር ሰውን የማዳን ዕቅድ	31
ቤተ ክርስቲያን	34
ሁለቱ መጽሐፍ ቅዱሳውያት ሥርዓቶች.....	37
ትምህርተ ትንሣኤ ሙታንና ነገረ ምጽአት.....	39
የክርስትና ሃይማኖት መሠረት ማጠቃለያ	41
ኦርቶዶክስና ኦርቶዶክሳውያን	42
ያልተብራሩ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ	
ቤተ ክርስቲያን ትምህርቶች.....	44
ሊታረሙ የሚገባቸው የሰሕተት ትምህርቶችና ልምምዶች.....	50
የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አምልኮተ	
እግዚአብሔር ሥርዐት.....	92
አስተዳደራዊ ችግሮች.....	96

አብያተ ክርስቲያናት ጋር ሊኖራት ስለ ሚገባው

የመንፈስ ሕብረት	100
በንስሐ የመታደስን አገልግሎት	101
በንስሐ የመታደስን አገልግሎት የሚደግፉ	
የቤተ ክርስቲያን ልጆች ተግባር	108
ማጠቃለያ	111
ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የተላለፈ ጥሪ	113
በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የወንጌል	
አገልግሎት ለሚሰጡ ማግበራትና ግሰሰቦች የተላለፈ ጥሪ	114
ዋቢ መጻሕፍት	115

መግቢያ

በልዑል እግዚአብሔር ቸርነት በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ድኅነተ ነፍስ (የነፍስ መዳን) እንደሚገኝ የሚያውጀው ወንጌል በዘመነ ሐዋርያት በኢትዮጵያዊው ጃንደረባ አማካኝነት ወደ ኢትዮጵያ እንደ ደረሰ ብዙዎች ያምናሉ። እግዚአብሔርም በኢትዮጵያ አገራችን ሊሠራ የጀመረውን የመንግሥቱን ሥራ ማስፋፋት በመውደዱ ከ325-330 ዓ.ም ባለው ጊዜ በፍሬምናጦስ አባ ሰላማ ከሣቴ ብርሃን አማካኝነት ቤተ ክርስቲያን በኢትዮጵያ ምድር ተመሠረተች። በእነ ፍሬምናጦስ አማካኝነት መጽሐፍ ቅዱስ ከሰባ ሊቃናት ትርጉም ወደ ግእዝ ቋንቋ ተተርጉሞ ቤተ ክርስቲያን ማህበረ ምእመናንዋን የምታንጽበትን ቅዱስ ቃሉን ማግኘት ቻለች።

በ480 ዓ.ም ተሰዓቱ ቅዱሳን ወደ አገራችን ኢትዮጵያ ከገቡ በኋላ ወንጌል ወደ ሌሎች የአገሪቱ ክፍሎች መስፋፋት ጀመረ። ቀጥሎ እግዚአብሔር በጣዕመ ዝማሬ የሚያመሰግነውን ቅዱስ ያሬድን ለቤተ ክርስቲያን አስነሣላት። የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንም በእግዚአብሔር ርዳታ የነዮዲት ጉዲትን የአጥፊነት ተልእኮ በመቋቋም ጉዞዋን ቀጥላ በተሰይሠ በ12ኛው ክፍለ ዘመን በእነ አቡነ ተክለ ሃይማኖትና በአቡነ ኤዎስጣኒዎስ እንዲሁም በእነርሱ ደቀ መዛሙርትም ታላቅ ተጋድሎ የወንጌልን ቃል የማስፋፋት አገልግሎትን በአገሪቱ በስፋት መፈጸም ቻለች።

ጊዜ እያሰፈ ሊመጣ ግን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ከጥንት ጀምሮ የሚፈታተነው ሰይጣን ብዙ እንቅፋቶችን አስከተለ። ብዙዎች ለቤተ ክርስቲያን ተቈርቋሪ አድርገው በሚመለከቱት በንጉሥ ዘርዓ ያዕቆብ የተፈጸመው ጥፋት ዋነኛው ነው። ንጉሡ በቤተ ክርስቲያን ከዚያ በፊት የማይታወቁ የስሕተት ትምህርቶችን የያዙ አዋልድ መጻሕፍትንና የስሕተት ልምምዶችን ወደ ቤተ ክርስቲያን በገዛ ሥልጣኑ አስገባ። ይህንን የንጉሡን ክፉ ተግባር የተቃወሙትንና ንጹሕ ለሆነው ለትምህርተ ሐዋርያት ታማኝ የሆኑትን አባ እስጢፋኖስንና ተማሪዎቻቸውን በሰይፍ ስለትና በሌሎችም የጭካኔ ተግባሮች በአሠቃቂ ግፍ ገደላቸው። በዚህ ዐይነት ሁኔታ ቤተ ክርስቲያን ወደ ክፋ ጨሰማ ገባች። ስለ ወንጌል እውነት በርካታ መነኮሳት በግፍ ተገደለ ፣ ስለ ወንጌል ቃል ሰማዕትነትን ብዙዎች መነኮሳት ተቀበሉ።

በዚህ ዘመን የተደረሱ ትምህርተ ሐዋርያትን የሚቃወሙና ለዚህም ትምህርት የማይገዙ የአዋልድ መጻሕፍት እስካሁን ድረስ ምእመናንን

በንስሐ የመታደስ አገልግሎት

በማሳትና ለከፋ ሕይወት በመዳረግ ላይ ይገኛሉ። እግዚአብሔር ግን የገዛ ቤተ ክርስቲያኑን እንዲሁ ሊተዋት ስላልወደደ፣ ከአባ እስጢፋኖስና ተማሪዎቹ በኋላ እንደነ አባ ያዕቆብና ተከዮቹ፣ በደብረ ሊባኖስ አባ አንበስ፣ አለቃ ተወልደ መድኅን፣አለቃ ናትናኤል፣ አለቃ ታዬ ገብረ ማርያም፣አለቃ በየነ ዳምጤ በዘመናችንም እንደነ አለቃ መሠረት ስብሐት

ለአብ፡ንቡረ እድ ድሜጥሮስ፡አቡነ ዮሐንስ፡አቡነ ጎርጎሪዎስ፡አቡነ መርሐ ክርስቶስ... ያሉና ሌሎችም ስለ ወንጌል ተጋድለው ያለፉና አሁንም ስለ ወንጌል ታላቅ ተጋድሎ በማድረግ ላይ ያሉ ቀናኦያንን ለቤተ ክርስቲያን አስነሥቶላታል። ለቤተ ክርስቲያን በመቁርቁር ወንጌል ከሚያገለግሉ ክእነዚህም ወገኖች መካከል በጎ ፈቃደኞች በመባል የሚጠሩ የቤተ ክርስቲያን ልጆች ይገኛሉ። በበጎ ፈቃደኝነት ስለሚያገለግሉ ራሳቸውን በጎ ፈቃደኞች ብለው ይጠራሉ።በጎ ፈቃደኞች በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጌታ የለጠው ዐደራ፡ክሐዋርያት ሊተላለፍ የመጣውና ቤተ ክርስቲያንም ስታከናውን የነበረው የወንጌል አገልግሎት ዛሬም እንዲቀጥል ትኩረት እንዲሰጡ ግድ የሚሉአቸው መነሻ ምክንያት አሉአቸው ። እነዚህም ፤

- 1/ ቤተ ክርስቲያን የተመሠረተችበትን የቅዱስ መጽሐፍ መሠረት አጽንታ አለመያዝና በቅዱስ መጽሐፍ ቃል መሠረት አለመመራቷ ፤
- 2/ በቤተ ክርስቲያኒቱ የሚታየው የመንፈሳዊ አስተዳደር ድክመትና የቤተ ክርስቲያኒቱ አገልጋዮች ሕይወት፤
- 3/ በቤተ ክርስቲያኒቱ ከሚታየው ድክመት የተነሣ በምእመናን ሕይወት የሚታየው የሕይወት ጉስቀልና፤
- 4/ ቤተ ክርስቲያኒቱ የለይጣንና የሠራዊቱ የእነዚህም ተባባሪዎች የሆኑ ደጋሚዎችና ጠንቋዮች መደበቂያ መሆኗ፤
- 5/ የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎች ከትምህርተ ሐዋርያት ውጭ የሆኑ የስሕተት ትምህርቶችንና ልምምዶችን በቸልታ ማየታቸውና ቤተ ክርስቲያኒቱም ለከፋ ችግር መጋለጧ ፤
- 6/ የቤተ ክርስቲያኒቱ ልጆችና አገልጋዮች ወደ ሌሎች አብያተ እምነቶች በብዛት እየፈለሱ መሄዳቸው የሚሉት ናቸው።

እነዚህ ከላይ የተገለጹ ምክንያቶች ለበጎ ፈቃደኞች መነሣት መሠረታዊ ምክንያቶች ሊሆኑ የበጎ ፈቃደኞች ዐላማም ፤

- 1/ እነዚህና መሰል የቤተ ክርስቲያኒቱ ችግሮች በእግዚአብሔር ቃልና በመንፈስ ቅዱስ ኃይል መፍትሔ አግኝተው መዳን በእርሱ ብቻ በሆነው

በንስሐ የመታደስ አገልግሎት

በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ድኅነተ ነፍስ ለቤተ ክርስቲያኒቱ ወገኖች ሁሉ እንዲሆን ነው።

- 2/ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን የሚያገለግሉ ወገኖች ለእግዚአብሔር ቃል ታማኝ በመሆንና ቤተ ክርስቲያንን ለማነጽ በቀና ልቦና ከሌሎች መሰል ማኅበራት ጋር የመንፈስን አንድነት በመፍጠር እንዲያገለግሉ በንስሐ የመታደስ አገልግሎት አቅጣጫ ማሳየት ነው።

በዚህ ጽሑፍ መሠረታዊ የሆነ ትምህርተ ሃይማኖት፣የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ዐጭር ታሪካዊ መግለጫ፣ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ያልተብራሩ ትምህርቶች፣ በእግዚአብሔር ቃል መሠረት ሊታረሙ የሚገባቸው የቤተ ክርስቲያኒቱ የስሕተት ትምህርቶችና ልምምዶች ማብራሪያ፣ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በንስሐ የመታደስ አገልግሎትን ለሚያከናውኑ ወገኖች ሊከተሉት የሚገባ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መርህን እና በመጨረሻም የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እና በቤተ ክርስቲያኒቱ ውስጥ በንስሐ የመታደስ አገልግሎትን እየለጡ ላሉ የተላለፈ ጥሪን የሚያስተላልፍ ማጠቃለያ ተካቷል።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን

1. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን

ታሪክ በአስተዋፅኦ

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን በመቀበልና በአገራችን በማስፋፋት የመጀመሪያዋ ሕንፈላዊት ተቋም ናት። ይች ቤተ ክርስቲያን ክርስትና በተረጋገጠ ሁኔታ ለኢትዮጵያ ምድር እንዲመሠረት አድርጋለች። ወደ አገራችን ወደ ኢትዮጵያ ቃለ ወንጌል የደረሰው በኢትዮጵያዊው ጃንደረባ አማካኝነት እንደ ሆነ በግብረ ሐዋርያት ምዕራፍ 8፡26 - 40 ከተጠቀሰው ታሪክ መረዳት እንችላለን ። ጃንደረባው እምነት አይሁድ ይክተል ስለ ነበር ወደ ኢየሩሳሌም በሄደበት በ34 ዓ.ም ገደማ ክርስቶስን አምኖና ተጠምቆ ተመልሷልና የወንጌልን አገልግሎት እንደ ጀመረ ይታመናል።

«የክርስትና ሃይማኖት ወደ ኢትዮጵያ የገባው ወይም ኢትዮጵያና ክርስትና የተዋወቁት መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚለው ፊልጶስ ኢትዮጵያዊውን ጃንደረባ ባጠመቀው ጊዜ ነው ። ይህም የሆነው ከጌታ ልደት በኋላ በ፴፬ ዓ.ም ነው።ኢትዮጵያዊው ተጠምቆ ወደ ህገሩ ከተመለሰ በኋላ ዐዲሱን ሃይማኖቱን ለህገሩ ሕዝብ አስተምሯል»፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ገጽ 20።

በምሥራቅ ኢትዮጵያ ቀይ ባሕርን ተከትለው በወደብ ደረጃ የተመሠረቱና በርካታ ሕዝብ የሚኖርባቸው ብዙ ከተሞች ነበሩ።ከ64 ዓ.ም ጀምሮ ሮማውያን ክርስቲያኖችን ማሳደድ ጀመሩ፤እስከ 313 ዓ.ም ድረስም ድርጊቱ ቀጥሏል።ይህ ዘመን ዘመነ ሰማዕታት በመባል ይታወቃል።በዘመነ ሰማዕታት ብዙ ክርስቲያኖች ወደ ምሥራቅ ኢትዮጵያ ከተሞች መጥተዋል።በንግድ ምክንያትም መምጣታቸው ይነገራል።በንግድ ምክንያት የመጡት ክርስቲያኖች ስብከተ ወንጌልን አስፋፍተዋል።ፍሬምናጦስም(አባ ሰላማ) በንግድ ምክንያት ወደ ኢትዮጵያ ከተሞች ከመጡ ቤተ ሰቦች የተገኘ ነው።

በኋላ በ325 ዓ. ም ገደማ በፍሬምናጦስ (አባ ሰላማ) አማካኝነት በአክሱም ቤተ መንግሥትና በሕዝቡ መካከል የስብከተ ወንጌል ሥራ በመከናወኑ ብዙዎች ኢትዮጵያውያን በወንጌል አመኑ ። ንጉሠ ኢዛና ፡ ሹማምንቱና አብዛኛው ሕዝብ ከጣዖት አምልኮና ክእምነት አይሁድ ወደ እምነት ክርስትና ዞረው ሥርዐተ ጥምቀትን ፈጸሙ። ቤተ ክርስቲያንም በወንጌል እውነት ላይ ተመሠረተች።

የእስክንድርያው ሊቀ ጳጳስ አትናቴዎስ ፍሬምናጦስን በአገሬው አጠራር አባ ሰላማ ከሣቴ ብርሃንን ጳጳስ አድርጎ ሾሞ ወደ ኢትዮጵያ ላከው። እነ አባ

ሰላማ ከሣቴ ብርሃን መጽሐፍ ቅዱስን ወደ ግእዝ በመተርጎም ሕዝቡ ቃለ እግዚአብሔርን እንዲማር አደረጉ።

በትምህርቱም የሕዝቡ አምልኮ ተለወጠ። የመገበያያው ገንዘብ ከጨረቃ ምስል ወደ መስቀል ምልክት ተለወጠ። ይህም የተሰበከው ወንጌል ከቤተ መንግሥት ጀምሮ የሕዝቡን አምልኮ እንደ ለወጠ ዐይነተኛ ማስረጃ ነው። በአባ ሰላማና በሥራ ተባባሪዎቹ የተሰጠው ትምህርተ ወንጌል እየተስፋፋ ሔዶ ብዙ ካህናትንና ዲያቆናትን ለማፍራት ቻለ።

ቤተ ክርስቲያን የስብከተ ወንጌልን ሥራ ቀስ በቀስ ከአክሱም ወደ ደቡብ አቅጣጫ በማሠራጨት የክርስትና እምነት እንዲስፋፋ አድርጋለች።

በዘመነ አክሱም በንግድም ይሁን በሌላ መንግሥታዊ ተልእኮ ቀይ ባሕርን ተሸግረው ወደ አረብ አገሮች የሚሄዱ ኢትዮጵያውያን ካህናት በየደረሰበት ሁሉ ወንጌልን ያስተምሩ እንደ ነበር ብዙ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ መምህራን ይመስክራሉ።

በነዚያ የቀደሙ ዘመናት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን በመስበክ ክርስትናን ከማስፋፋት ጎን ለጎን ፣ መጽሐፍ ቅዱስን ወደ ግእዝ በመተርጎም ለምድራችን ትልቅ መንፈሳዊ ሀብት ለማበርከት ችላለች።

በወንጌል እውነት ላይ የተመሠረተችው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በነፋቁ ትምህርት ቤተ ክርስቲያኒቱን ሊበርዙ የሞክሩትን መናፍቃን ለመዋጋትና ለመከላከል መንፈሳዊ ጉልበት ነበራት፤ እንደ ቴዎፍሎስ ህንዳዊ ዐይነቱን አርዮሳዊ መናፍቅ ልኩክ ሃይማኖቱን በመመርመር መናፍቅነቱን ለይታ ለማባረር ችላለች።በተሰዓቱ ቅዱሳን መምጣትም ክርስትና የበለጠ የመስፋፋት እድል አግኝቷል።

በ480 ዓ.ም የመጡት እነዚህ መነኮሳት ገዳማትን በመመሥረት ፣ ስብከተ ወንጌልን በማስፋፋትና ብርቱ ተጋድሎ በማድረግ የጣዖት አምልኮ እንዲጠፋና ክርስትና እንዲስፋፋ አስተዋጽኦ ቢያደርጉም ፣ የመሠረታቸው ገዳማት ለዛሬው ክርስትና አሉታዊ ምክንያት ናቸው።

ሆኖም የተሰዓቱ ቅዱሳን መምጣት ቅዱስ ያፌድን የመሰለ ታላቅ መንፈሳዊ ሰው ለማፍራት አስችሏል።ቅዱስ ያፌድ እግዚአብሔር በሰጠው የዝማሬ ስጦታው የቤተ ክርስቲያንን አምልኮ ማራኪና ውበትን የተላበሰ አደረገው ። በተሰዓቱ ቅዱሳን መምጣትም ክርስትና የበለጠ የመስፋፋት ዕድል አግኝቷል ። የገዳማት አሉታዊ ተፅዕኖ እንዳለ ሆኖ በተሰዓቱ ቅዱሳን የተቋቋሙት ብዙዎቹ ገዳማት እንደ ወንጌል ማስፋፊያና ደቀ መዛሙርት ማፍሪያ ማእከል ሊያገለግሉ ቈይተዋል።

በ13ኛው ክፍለ ዘመን ወንጌልን በታላቅ ቅንነት የሚሰብኩ ሰዎች ከነዚህ ማእከላት መውጣት ችለው ነበር። ለምሳሌ፦ ከደብረ ዳም ቀጥሎ የተመሠረተው የሃይቅ እስጢፋኖስ ገዳም ለሰብከተ ወንጌል ማእከል ለመሆን ከመብቃቱም ሌላ በአሁኑ ምድረ አፋር ደብረ እግዚብሔር ፤ ደብረ ነጋድጓድና ደብረ ሀዘሎ የሚባሉና ሌሎችም ትምህርተ ወንጌል የተስፋፋባቸው ገዳማት ነበሩ። የእነዚህ ገዳማት መነኮሳት ትልቁ ዐላማቸው በወንጌል ትምህርት ለዎችን ወደ እግዚአብሔር ማምጣት ነበር። እስከ ምድረ ሉማሊያ ለትምህርተ ወንጌል ይዘልቁ እንደ ነበርጽ የሉማሊን ዋና ከተማ በምሳሌነት ምሁራን ይጠቅሱታል። በሃይቅ ቅዱሳት መጻሕፍትን ጨምሮ የተለያዩ የቤተ ክርስቲያን ትምህርቶች ይሰጡ ነበር። አባ ኢየሱስ ሞአ፡አባ ተክለ ሃይማኖት ፡አባ ኤዎስጣቱዎስ ፡ አባ በጸሎተ ሚካኤል፡አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫና ሌሎች መምህራን ወንጌል ከእነዚህ መካናት የተገኙ ነበሩ።

የደብረ ሊባኖስ የትምህርተ ወንጌል ማእከልነትም በቀላሉ የሚታይ አይደለም። በ14ተኛው ክፍለ ዘመን በደብረ ሊባኖስ መልካም የትምህርተ ወንጌል ፍሬ ታይቷል። በዚህ ጊዜ ከተገኙት ደቀ መዛሙርት መካከል በግንባር ቀደምትነት ጳጳሱ አባ ያዕቆብና ዕጩ ፊልጶስ ይጠቀሳሉ። እነዚህ አባቶች 12 መምህራን ወንጌል መነኮሳትን ወደ የክልሉ ልክዋል ። እጩ ፊልጶስ በንጉሥ አምደ ጽዮን በግዞት ወደ ደንቢያ ተልከው ለተወለነ ጊዜ ከቄዩ በኋላ ይቅርታ ተደርጎላቸው ወደ ቦታቸው እንዲመለሱ ቢጠየቁ፦ «ትምህርተ ወንጌልን በመቀበል ላይ ያሉትን የእግዚአብሔር በጎች በትኚ አልመጣም» ማለታቸው ይነገራል።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትምህርተ ወንጌል በማዘጋጀትና የተለያዩ የሃይማኖት አባቶች ጽሑፎችን በመተርጎም የሃይማኖት መሠረትዋን አጠናክራለች። ቤተ ክርስቲያናችን የቤተ ክርስቲያን አባቶችን ጉባኤ የእምነት መግለጫ ከመቀበሉም በላይ አዕማደ ምስጢር በሚል መጠሪያ የሚታወቀውን የሃይማኖት መሠረታዊ ትምህርት አዘጋጅታለች።ከዚህ በተጨማሪ እንደ ሃይማኖተ አበው፡ መጽሐፈ ቅዱሴ ያሉትንና ሌሎችንም መንፈሳውያን ጽሑፎች ወደ ግእዝና አማርኛ ተርጉማለች። ቀደም ብሎ በአባ አብርሃም የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ በ1879 ዓ.ም ተተርጉሞአል። ከ70 ዓመት በኋላ ደግሞ በአፄ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥትም «የ1953 ዓ.ም ትርጉም» በመባል የሚታወቀው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ ከተጻፈባቸው ከምንጩ ቋንቋዎች ከዕብራይስጥና ከጽርዕ (ከግሪክ) ወደ አማርኛ ተመልሶ የሁሉም አብያተ ክርስቲያናት መንፈሳዊ ሀብት ሆኖ ሊያገለግል ቁይቷል።

የግራኝ አሕመድንም ወረራ በጽናት በመቋቋም ፀረ ክርስትና እምነት እንዳይስፋፋና ክርስትናም ከኢትዮጵያ ምድር እንዳይጠፋ ቤተ ክርስቲያን ታላቅ ተጋድሎ አድርጋለች። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ

ክርስቲያን ከመንፈሳዊ ዕሌት በተጨማሪ ለኢትዮጵያ አገራችን የጽሑፍ ጥበብን አበርክታለች። የሳባን ፈደል በማሻሻልና የፊደል ገበታ በመሥራት ሕዝቡን ከማስተማርም በላይ ለጽሑፍ ሥራ መሠረት ጥላለች፤ ቀስ በቀስም ለሥነ ጽሑፍ እድገት በር ከፍታለች። በዛጉዌ ሥርወ መንግሥት ከፍተኛ የሥነ ጽሑፍ እድገት መታየቱን ታሪክ ጸሐፊዎች ይመለከራሉ።

ይች ቤተ ክርስቲያን በተለያዩ ውጣ ውረዶችና ፈታኝ ሁኔታዎች ውስጥ ዐልፋለች። በአክሱም መንግሥት ማብቂያ ላይ ሥልጣን ለመያዝ የበቃቸው ዮዲት ጉዲት አድባራትን በማቃጠል፡ ክርስቲያኖችን በማሳደድና በመፍጀት በቤተ ክርስቲያኒቱ ላይ ታላቅ ጉዳት አድርገዋል። አንዳንድ ነገሥታትም ቤተ ክርስቲያኒቱን ለሥልጣናቸው መጠቀሚያ አድርገዋል። በአባ ተክለ ሃይማኖት አማካኝነት አፄ ይኩኖ አምላክ አማካኝነት ልብ ወለድ የዘር ሐረግ እንዲዘረጋ በማድረግ አገዛዙን ከዛጉዌ ሥርወ መንግሥት ወደ ለሎሞናዊ ሥርወ መንግሥት ለማዛወር ቤተ ክርስቲያንን እንደ መሣሪያ ተጠቅሞአል።

አንዳንድ የኢትዮጵያ ነገሥታት ቤተ ክርስቲያንን የዙፋናቸው መደላደያ መሣሪያ ማድረጋቸው የታወቀ ነው። በነዚህ አንዳንድ ነገሥታት ተጽዕኖ ምክንያት የክርስቶስ አካል የሆነችው ቤተ ክርስቲያን ከኔታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ የተቀበለችውን የወንጌል ዐደራ መውጣት አዳግቷታል።

ከሁሉም ከሁሉም በ15ኛው ክፍለ ዘመን የነገሠው አፄ ዘርዓ ያዕቆብ በጭካኔውና በክፋቱ ተወዳዳሪ አይገኝለትም። ይህ ጨካኝና አምባ ገነን ንጉሥ የጭቄና እጁን በቤተ ክርስቲያን ላይ በመጫን ከባድ በደል አድርጏል። ንጉሡ ዊዳሽ በሚባል ገዳም ገብቶ በምንኩስና ለተወለነ ጊዜ ከቄዩ በኋላ ለመንግሥ ምቹ ሁኔታ ሲፈጠርለት «ከምንኩስና ወደ ንግሥና እንዳመራ እግዚአብሔር በራእይ ገልጦልኛል በማለት በመነኮሳትና በባሕታውያን እርዳታ የመንግሥት ሥልጣን ያዘ። የምንኩስና ቆቡንም ጥሎ ባዕልቲትና ታህቲት የሚባሉ ሁለት ሚስቶችን አገባ» ፤የኢትዮጵያ ታሪክ በአስተዋፅኦ ገጽ 75። ንጉሡ ራሱ የሃይማኖት ጉባኤ ጠሪና ቀኖና ደንጋጊ ሆኖ ነበር፤ ስለ በዓላትና ለንበታት የደነገገው ድንጋጌ ለዚህ ዐይነተኛ ማስረጃ ነው ። ይህ በጭካኔው ወደር የማይገኝለት ንጉሥ የወንጌልን እውነት ሊያገለግሉ የተነሡትንና «እንደ ወንጌሉ ቃል(ማቴ 4:10) ለእግዚአብሔር ካልሆነ በቀር ለንጉሡም ይሁን ለሌላ ለማንም አንለባድም፤መንግሥትና ሃይማኖት ራሳቸውን ችለው በየግላቸው መቆም አለባቸው» ይሉ የነበሩትን መናኒ እስጢፋኖስንና ተከታዮቹን በማለር አካላቸውን በማጉደል፡ በመደብደብ፡ በራብና በጥም እየተሠቃዩ እንዲሞቱ በማድረግ ዘግናኝና አሰቃቂ ግፍ ፈጽሞባቸዋል።መንግሥትና ሃይማኖት ራሳቸውን ችለው ለየብቻ መሥራት እንዳለባቸው በመናገራቸው ለእእምሮ የሚለቀጥጥ ጭካኔውን ፈጽሞባቸዋል።

«እስጢፋኖስም ለንጉሡ ባለመስገዱና ንጉሡን በፍርድ ረገድ በመገሰጽ በሽተኛ እስኪሆን ድረስ ተደብዞና ታሰረ። እንዲሁም ተለቆ ወደ ቦታው እንዲሄድ ከፈቀደለት በኋላ፤ ለንጉሥ፣ ለማርያም፣ የማይሰግድ ከሥርዐቱና ከሕጉ የተለየ ሰው ነው» ተብሎ እንደገና ተከሰሰና እስጢፋኖስ በቅዱሳት መጻሕፍት መከራከርን ቢጠይቅም፤ ሳይሆንለት ቀርቶ በንጉሡ ትእዛዝ ወደ ሸዋ ተይዞ እንዲመጣ ተደረገ። ከዚያም በወታደሮቹ የእጆቹ ቆዳ ተገፈው ብዙ ሥቃይ እየተሠቃየ ከእሥር ቤት ውስጥ ተጥሎ ሦስት ጊዜ የክርስቶስን ስም በመጥራት ይፋት ላይኖሮታል። የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአስተዋፅኦ ገጽ 69። ከዚህ በተጨማሪ በደቂቀ እስጢፋኖስ ላይ ብዙ ግፍ ተፈጽሞባቸዋል። የሚከተለውን ሰናይን በሰመከራቸው ብዛት መረዳት እንችላለን።

«ይኸንን ሲላቸው ልባቸው በቀጣ ተቃጠለ። ንጉሡ እጃቸውንና እግራቸውን እንዲቁርጧቸው በቀጣ አዘዘ። ወታደሮቹ ንጉሡ እንዳዘዛቸው አደረጉ። የእጃቸውና የእግራቸውን ጫፍ ጫፉን ቁረጡና ከደጅ አውጥተው ጣሉአቸው። ቀጥራቸው ፤ ነበረ። እዚያ ሰማዕትነ ታቸውን በጌታ ሰላም ፈጸሙ። ...በንጉሡ እንደ ታዘዙት አደረጉባቸው፤ ከቅዱሳን ውስጥ ቀጥራቸው ጽ የሆነ ታላላቆቻቸውንና ሽማግሌዎቻቸውን ወስደው ምላሳቸውን ቁረጡት፤ ቋንቋቸውን መዘዙት።

የቀሩቱ ወንድሞችና ምእመናት በደረሱበት ሁሉ እንዲታወቁ የቀኝና የግራ ጉንጫቸውን በ"ዘ" ፊደል ቅርጽ በረጅሙ ተሰተሉት። ከዚያ ወደ ምድረ ጉዛም (ጎጃም) እንዲወስዱዋቸውና እዚያ አፍንጫቸውን እንዲቁርጧቸው አዘዘ። በምዕራብ በኩል ወዳሶቸው ለፍ ወደምትባል ትልቅ ባሕር (ጣና ሐይቅ) ወሰደው ቁራጽ ከምትባል ቀበሌ አጠገብ ከሆነችው "ሐይቅ ወንዝ" ከምትባል ደሴት እንዲወስዱዋቸው አዘዘ ፤

(" ዘ" የንጉሡ የዘርዓ ያዕቆብ ስም የመጀመሪያ ፊደል ነው። የንጉሡ ባሪያዎች እንደሆኑ ለማመልከት ነው ይህ የተደረገባቸው) ፤ ደቂቀ እስጢፋኖስ «በሕግ አምላክ» ገጽ 158 እና 171።

በተለምዶ ማርያምም፥ «በዚያን ጊዜም ንጉሡ አፍንጫቸውንና ምላሶቻቸውን እንዲቁርጡአቸው አዘዘ። ሌሎችም እንዲፈሩ ተብሎ አፍንጫቸውንና ምላሶቻቸውን ቁረጡአቸው።» ቀጥሎም «ፍርዱም ባለቀ ጊዜ ንጉሡ በድንጋዮች እንዲደበደቡ አዘዘና በየካቲት ወር በጀኛው ቀን ዐርብ ዕለት በድንጋዮች ወግረው ገደሉዋቸው» ተብሎ የዘርዓ ያዕቆብ "ጽድቅ" ተጽፎአል ፤ ተለምዶ ማርያም በአባ ተስፋ ጊዮርጊስ የተጻፈ ገጽ 112-117። ንጉሡ ዘርዓ ያዕቆብ ከዚህ ግፍ በተጨማሪ በአዋልድ ማሳ ብዙ እንክርዳድ ዘርቶአል ። ከዘርዓ ያዕቆብ በፊት የነበረው ንጉሥና በጊዜው የነበሩት ጳጳስ የመናኒ እስጢፋኖስን ትምህርት መዝነውና የትምህርቱን ትክክለኛነት አረጋግጠው እንዲያስተምር ፈቅደውለት ነበር ።

«ከዚህ በኋላ ካህናቱና መስኮላቱ ሹሉ በሰሙት ነገር እንዲፈርዱ ንጉሡ አዘዘ፤ ሹሉም ይህ የከላሾቹ አለቃ ምንኩስናውን የካደ ስለ ሆነ ለማስተማር የበቃ አይደለም ፤ ተማሪ መሆን አለበት እንጂ ። እርሱ፥ ደብሩና ተከታዮቹ ለዚህ ቅዱስ ሰው ሊሰጡት ይገባል፤ ነገሩ የታመነ ምስክርነቱም እውነተኛ ነውና ብለው በአንድነት ፈረዱ።

«ጳጳሱም በፍርዱ ተስማማ ። ንጉሡም ለሲኖዳ የነበረው ደብርና ተከታዮቹ ለቅዱስ እስጢፋኖስ እንዲሰጡት አዘዘ። ቅዱስ እስጢፋኖስም ንጉሡን እንዲህ አለው ፤ ሹመት አልፈልግም፤ እውነትን እስኪረዳ ድረስ ያስተምረው ዘንድ የእርሱ የራሱ መምህር ለነበረው ሰው ይሰጠው፤ ብቻ በእግዚአብሔር ቃል ጸንቶ ይኑር። እግዚአብሔርን ማገልገል የሚፈልገውንም አይከልክል።

«ከዚህ በኋላ ንጉሡ እንዲህ የሚል ዐዋጅ ይነገር ዘንድ አዘዘ። ይህ መነኩሴ ትምህርቱ ቀና አይደለም ፤ ከሕግ ውጭ ያስተምራል በማለት ከሰሰው ወደዚህ አምጥተውት ነበር ። አሁን እኔና ካህናተ ደብተራ ሹሉ ነገሩ የታመነና ትምህርቱም ቅዱሳን ሐዋርያት እንደሚያስተምሩት ትምህርተ ወንጌል እውነተኛ እንደ ሆነ ተረድተናል።

«በሰዚህ እኛ ትምህርቱን ተቀብለንዋልና እናንተም ውደዱት ። ከዚህም ሆነ ከሌሎች አውራጃዎች ትምህርቱን መከተል የሚወድ ማንም ሰው አይከልክል።

«ንጉሡም እስጢፋኖስን ገንዘብ እንዲወስድ ለመነው፤ እስጢፋኖስ ግን እኛስ ገንዘብ አንፈልግም ፤ ጌታ ያዘዘው የዕለት ሲላይ ይበቃናል፤ ነገር ግን በእግዚአብሔር ዘንድ ዋጋ እንድታገኝ ገንዘብን ለድህነትና ለችግረኞች ስጣቸው አለው። ንጉሡም እስጢፋኖስን በሰላም አስናበተው፤ በንጉሡ ከተማ የተነገረውንም ዐዋጅ በሲሬ እንዲነግሩ ሰራዊቱን ዐብሮ ላካቸው።

«ከዚህ በኋላ እስጢፋኖስ የካቲት ፳፩ ቀን ከንጉሡ ከተማ ተነሥቶ ሚያዚያ ፲፫ ወደ መኖሪያው ገባ ፤ ከጥቂት ጊዜ በኋላም የሲሬው ገዢ ንጉሡ እንዳዘዘው በግዛቱ የሚገኙትን መነኩሳት ሰበሰበና ታላቅ ጉባኤ ተደረገ ።» ገድለ እስጢፋኖስ ገጽ ፻፲ ቁጥር ፴፪ - ፴፭

በጊዜው በነበሩት ጳጳስ ትክክለኛነታቸው የተረጋገጠላቸውን እስጢፋኖስንና ተከታዮቹን የሚቃወሙና በቤተ መንግሥቱ ግብር የሚሰሉትን የራሱን ካህናት በማደራጀት ትምህርተ ወንጌልን የሚቃወሙ የፍጡራንን መልካ መልኮች ፥ ታምሮች ፥ እንደ ገደላትና ድርሳናት ያሉ የስሕተት አዋልድ መጻሕፍት እንዲጻፉ አድርጓል፤ ንጉሡ ራሱም እነዚሁን የቤተ ክርስቲያን ልጆች ለማስጠላት የዘሰፋና የፕሮፓጋንዳ ጽሑፎችን ጽፎአል። እነዚህ የስሕተት አዋልድ መጻሕፍት ምእመናንን በስሕተት ልምምድ ውስጥ በመዝፈቅ ትክክለኛውን ትምህርተ ወንጌል በርዘዋል፥ የቤተ ክርስቲያኒቱንም ቅድስና አጉድፈዋል።

የተሰያዩ የድንገተ ነፍስ ወይም የጽድቅ መንገዶችን የሚለፍፉት እነዚህ የስሕተት አዋልድ ተረቶች ቤተ ክርስቲያንን የእግዚአብሔርን ክብርና ጸጋ እስጥለዋታል፤ ለሕዝቡም በክንቴ የጽድቅ ተስፋ እንዲታመንና በሰፊው የጥፋት መንገድ እንዲሄድ አድርገዋል። እነዚህ ተረቶችና እንክርዳሮች የቤተ ክርስቲያኒቱን መንፈሳዊ ጤንነት የጉዳ ተሐዋሲያን ናቸው። እነዚህን ፀረ ክርስትና ሐሳቦች እግዚአብሔር የሚያስወግድበትና ቤተ ክርስቲያንን የሚታደግበት ጊዜ እንደ ደረሰ እናምናለን።

ንጉሡ ከዚህም በተጨማሪ ሁለት ሹንቦቶችና ሌሎችንም በፍጡራን ስም የሚክበሩ በርካታ በዓላትን በመደንገግ ሕዝቡ ብዙ ቀናትን ሥራ እንዲፈታ በማድረግ ለአገሪቱ መደክየት የድርሻውን አስተዋፅኦ አድርጓል። ከአፄ ዘርዓ ያዕቆብ በኋላ የነገሡት ልጁ አፄ በዕደ ማርያምና የልጅ ልጁም አፄ እስክንድር የአባታቸውን ክፉ ተግባር በመቀጠል ቤተ ክርስቲያንን ትልቅ ጉዳት ላይ ጥሰዋታል።

የቤተ ክርስቲያኒቱ ችግር አንድና ሁለት የለውም። እምብዛም አገልግሎት ያልነበራቸው ከግብጽ ይመጡ የነበሩ ባዕዳን ጳጳሳት ሰብዙ ዓመታት ለቤተ ክርስቲያኒቱ ሽክም ሆነው ቈይተዋል። የክርስትና እምነት የሌላቸው ሳይቀሩ ተሾመው መጥተው ለእስልምና መስፋፋት የሠሩ ነበሩ። እነዚህ ባዕዳን ጳጳሳት የአገሪቱን ሀብት ከመበዝበዝ በስተቀር የሠሩት ቁም ነገር የለም። የሕዝቡን ቋንቋ የማያውቁትና መንፈሳዊ ችግሩንም ሊረዱ ያልቻሉት እነዚህ ባዕዳን ጳጳሳት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የራስዋን ፓትርያርክና ጳጳሳት ለመሾም እስከ ቻለችበት ጊዜ ድረስ ምእመናን ተገዢውን መንፈሳዊ ትምህርትና አመራር እያገኙ እንዳያድጉ ዕንቅፋት ሆነዋል።

የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያንም ተጽዕኖ ቀላል አልነበረም። በኢየሱሳውያን አማካኝነት በቤተ ክርስቲያኒቱ ጣልቃ የገባችው የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን የተሰያዩ ቡድኖች በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እንዲፈጠሩ አድርጋለች። በተመሳሳይ ሁኔታም በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን

ውስጥ 'እውነተኛው እምነት የኔ ነው' በሚል የሃይማኖት ክርክር ደም የሚያፋስስ ክፍፍል ተፈጥሮ ነበር። «ይህ ከፀጉር በሰለለ ነጥብ ላይ ይደረግ የነበረ ክርክር ላሁኑ ዘመን ሰው በቀላሉ የሚገባ አይደለም ። በጊዜው ግን የደም ጉርፍ ያስክተለ ጠብ ቀስቅሷል ። ልዩነቱ የተከሰተው በክርስቶስ ባሕሪ ትርጓሜ ላይ ነበር ። ልዩነቶቹ ቀደም ብለው የተከሰቱ ቢሆኑም በተሰይዙ እየጉሉ የመጡት ግን ኢየሱሳውያን መጥተው የኦርቶዶክስን እምነት በብርቱ ከተፈታተኑት በኋላ ነው። የኦርቶዶክስ ሃይማኖት ተከታዮች ለዚህ ፈተና የሰጡት የተሰያየ መልስም በተሰያየ ጉራ አሰለፋቸው»፤ የኢትዮጵያ ታሪክ ከ1847- 1983 ገጽ 13-14። የተፈጠሩት ቡድኖች ያደረጉት ክርክር በተወሰነ መልኩ ነገረ ክርስቶስን ለማሳደግ ችሏል፤ የክርስቶስን

ፍጹም እምባክነትና ለውነት በማብላት ለምሥጢረ ተዋሕዶ ትምህርት መሠረት ጥሏል። የክርስቶስ የአዳኝነቱ ተግባር ግን እምብዛም ትኩረት ሳይደረግበት በዝምታ ታልፎአል። ካቶሊካውያን አፄ ሱስንዮስን በማኮትለክ (ካቶሊክ በማድረግ) በእርስ በርስ ግጭት ደም እንዲፋሰስ አድርገዋል። በአፄ ኃይለ ሥላሴ አገዛዝ ዘመንም የጣሊያን ወራሪዎች ቤተ ክርስቲያኒቱን ካቶሊክ ለማድረግ ያልፈጸሙት ግፍ የለም። ወራሪዎቹ በብዙ ገዳማት የነበሩ መነኩሳትን በግፍ ገድለዋል፤ ሐሳባቸውን በመቃወማቸው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጳጳስ የነበሩትን አቡነ ጴጥሮስን በአደባባይ ረሽነዋል፤ የኢሉባቦር ጠቅላይ ግዛት ሊቀ ጳጳስ የነበሩትን አቡነ ሚካኤልንም በግፍ ገድለዋል።

ወንጌልን የማሠራጨትና ክርስትናን የማስፋፋት፣ የመጠበቅ እንዲሁም መልካሙንና ክፉውን የመለየት መንፈሳዊ ብርታት የነበራት ቤተ ክርስቲያን በጊዜ ሂደት + በየሐንሰ ራኔይ ምዕራፍ 2 እና ምዕራፍ 3 እንደ ተጠቀሱት አብያተ ክርስቲያናት ድካም ውስጥ ገብታለች። የቤተ ክርስቲያኒቱ ክብርና ጸጋ ትዝታ ብቻ ሆኖአል። ይህንን የቤተ ክርስቲያኒቱን ሁኔታ ያስተዋለ አንድ ገጣሚ የሚከተሉትን ስንኞች ቋጥሯል።

ጉልላትሽን ሳየው ክብ ግድግዳሽን ፤

መሠረትሽን አሰብኩ የታነጽሽበትን ።

መሠረትሽ መልካም የለበትም ጉድለት ፤

ገለባው ሲነሣ ክላይ ያረፈበት።

ቤተ ክርስቲያኒቱን እንደ እግዚአብሔር ቃል በመምራት መንፈሳዊ ችግሮቿ እንዲወገዱና በቀደመ የወንጌል መሠረትዋ እንድትጸና ለማድረግ ተጋድሎ የሚያደርጉ መሪዎች በመታጣታቸው ምክንያት ችግሮቹ ሥር መስደድ ችለዋል ።

ሲኖዶስና የሊቃውንቱ ጉባኤም ወደቤተ ክርስቲያኒቱ ሠርገው የገቡ ስሕተቶችን ቸል ብለው በማየታቸው ስሕተቶቹ በአንዳንዶች ዘንድ ከመጀመሪያው የነበሩ የሃይማኖት ትምህርት ተደርገው ተወስደዋል ፤ ቸልታ ብቻ አይደለም ብዙዎች ስሕተቶቹ ተቀባይነት እንዲያገኙ ጥረት አድርገዋል ። የትኛውም ግለሰብ ሆነ አካል በክርስቶስ ፊት ስለ እነዚህ ጉዳዮች መልስ የሚሰጥበት ጊዜ እንደሚመጣ ልብ ይበል።

የቤተ ክርስቲያኒቱን ችግር ያስተዋሉ የቤተ ክርስቲያኒቱ ልጆች ችግሩ እንዲወገድ ብርቱ ተጋድሎ አድርገዋል ፤ የሕይወት መስዋዕትነት ሳይቀር ክፍለዋል። መናኒ እስጢፋኖስና ተከታዮቹ የደረሰባቸውን ግፍና የክፈለትን መስዋዕትነት ቀደም ብለን ጠቅሰናል። ከእነርሱም በኋላ መንፈሳዊ ቅንዓት

የነበራቸው ብዙ ኦርቶዶክሳውያን የቤተ ክርስቲያኒቱ ችግር እንዲወገድ ተመሳሳይ ተግባር ፈጽመዋል፤ ዛሬም እየፈጸሙ ናቸው።

ለምሳሌ፡- ከሚጠቀሱት መሃል የጸሐ ዘጋ የኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ልጆች ብዙ መከራና እንግልት ደርሶባቸዋል፤ በጊዜው ሥልጣን ላይ በነበሩት ንጉሥም የሞት ቅጣት ሊፈጸምባቸው ሊል ወደ ሌላ እጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ለመሰደድ ተገደዋል። የተሰያዩ የቤተ ክርስቲያኒቱ ደጋግ ምሁራንም እንደዚሁ ትልቅ ተጋድሎ እድርገዋል፤ መሥዋዕትነትም ከፍለዋል። እነ አለቃ ታዬ ገብረ ማርያም፣ አባ ተወልደ መድኅን ገብሩ፣ ብላቴን ጌታ ኅሩይ ወልደ ሥላሴ፣ አባ አንበሳ፣ አባ ያዕቆብ ፣ አለቃ ናትናኤል፣ አለቃ በዩን ዳምጤ፣ አለቃ መሠረት ስብሐት ለአብ ያሉ ኦርቶዶክሳውያን በልዑል እግዚአብሔር ፊት ትልቅ ዋጋ የሚያስጣቸውን ሥራ ሠርተው ዐልፈዋል። ሃይማኖት አበው የኢትዮጵያ ተማሪዎች ማኅበርና በተሰያዩ አድባራት የተደረጉ የስብከተ ወንጌል እንቅስቃሴዎችም ለወንጌል ሥራ ትልቅ አስተዋፅኦ አበርክተዋል፤ እንዳንዶቹ ዛሬም እያበረከቱ ናቸው።

ከላይ የጠቀስናቸው ኦርቶዶክሳውያን የሰውጥ የወንጌል አርበኞች ደምና እምባ እንዲሁ በከንቱ አልቀረም ። ዛሬም የቤተ ክርስቲያን ችግር ተወግዶ ቤተ ክርስቲያናችን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ክብር መገሰጫ፣ ንጽሕናዋን የጠበቀች የእርሱ ሙሽራም እንድትሆን ተጋድሎ እያደረጉና መሥዋዕትነት እየከፈሉ ያሉ የቤተ ክርስቲያን ልጆች ተነሥተዋል። በአሁኑ ጊዜም ብዙዎቹ ሙሽራውን ክርስቶስን ለመቀበል እየነቁና ከእንቅልፋቸው እየተነሡ እንደ ሆነ በግልጽ እየታየ ነው ።

2. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን

የሃይማኖት ትምህርት መሠረት

2:1 ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን ስለ መቀበልዋና በወንጌልም ላይ

ስለ መመሥረቷ

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከረጅም ዓመታት ቀደም ብሎ እምነተ ክርስትናን የተቀበለች ሐዋርያዊትና ጥንታዊት ቤተ ክርስቲያን እንደ ሆነች፣ የክርስትናን እምነትም በምድረ ኢትዮጵያ እንዳስፋፋች ከላይ ለመግለጥ እንደ ተሞክረው በታሪክ የተረጋገጠ ሐቅ ነው ።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መጽሐፍ ቅዱስ በእስትንፋስ እግዚአብሔር የተጻፈ የማይለወጥና የማይሻር የእምላክ ቃል እንደ ሆነ ታምናለች። ቤተ ክርስቲያን ይህንን በእስትንፋስ እግዚአብሔር የተጻፈ ነው ብላ ያመነችውን መጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ ከተጻፈባቸው ከሰባ ሊቃናት ትርጉም፣ ከዕብራይስጥና ከግሪክ በቅድሚያ ወደ ግእዝ ፣ ቀጥሎም ወደ አማርኛ ቋንቋዎች ተርጉማ ለክርስትና መስፋፋት ከፍተኛ ድርሻ አበርክታለች።

የቤተ ክርስቲያኒቱ ትምህርት በኢትዮጵያ ምድር በአራተኛው ክፍለ ዘመን የነበረውን አገዛዝ ከአረማዊ እምነት ወደ ክርስትና ለመመለስ መቻሉና ተጽፈው ያሉትም የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርቶች የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሃይማኖት ትምህርት መሠረት መጽሐፍ ቅዱስ እንደ ነበረ ያሳያሉ። በ1ኛ ቆሮ 15:3 «እኔ ደግሞ የተቀበልኩትን ከሁሉ በፊት አሳልፌ ሰጠኋችሁ. . . » እንዳለ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ፥ ሐዋርያቱ ከጌታ የተቀበሉትን ትምህርተ ሃይማኖት ለተከታዮቻቸው አሳልፈው ሰጥተዋል። በቅብብሎሽም ብቸኛ የትምህርተ ሃይማኖት ምንጭ የሆነው መጽሐፍ ቅዱስና ከእርሱም በተገቢው መንገድ ተቀናብሮ የተዘጋጀው ትምህርተ ሃይማኖት ወደ እኛ ደርሰዋል። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሐዋርያዊት ናት የምትባለው ከላይ እንደ ተጠቀሰው የመጽሐፍ ቅዱስና በቅብብሎሽ ከሐዋርያት ሲተላለፍ የመጣውን ትምህርተ ወንጌል ተቀብያለሁ ፥ ለትምህርቱም ተገዥ ወይም ታዛዥ እሆናለሁ ፥ ትምህርቱም የሃይማኖቱ ውሳኔ ነው ብላ በማመንዋ ነው።

2:2 ቀደምት የሃይማኖት ድንጋጌዎች

በተሰያየ ጊዜ የተደረጉት የሃይማኖት ድንጋጌዎች ቤተ ክርስቲያን መሠረታዊ መመሪያዎችን በማወቅ ከጥፋት እንድትድኅና እንድትጠበቅ እንዲሁም በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ያገኘችውን ጽድቅ አጥብቃ እንድትይዝ ለማድረግ የተደነገጉ ናቸው። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን

እነዚህን ቀደምት የሃይማኖት ድንጋጌዎች በመቀበልና በማስተማር ስትገለገልባቸው ቈይታለች።

ሀ/ አመክንዮ ዘሐዋርያት

ይህ ሐዋርያት ጽፈውታል የተባለው የሃይማኖት ድንጋጌ ሊሞን መሠርይ የሚባለውን መናፍቅ ለመቃወምና የእርሱ ትምህርት ኑፋቄ እንደ ሆነ እንዲታወቅ ሐዋርያት የጻፉት ነው ብለው ግምታቸውን የሚሰጡ ወገኖች አሉ ፤ ሐዋርያቱ የጻፉበት ምክንያት ይህም ይሁን ሌላ ድንጋጌው በሐዋርያት ስም ይታወቃል። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ይህንን የሃይማኖት ድንጋጌ ተቀብላ ስትገለገልበት ቈይታለች ። ድንጋጌውም በሃይማኖት አበውና በቅዳሴ መጽሐፍ ውስጥ ይገኛል። ሃ.አ ምዕራፍ 6 እና መጽሐፈ ቅዳሴ ምዕራፍ 4 ተመልከቱ ።

ለ/ ጸሎተ ሃይማኖት

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በኒቂያና በቁስጥንጥንያ ጉባኤዎች በቤተ ክርስቲያን አባቶች የተላለፈውን ወይም የተወሰነውን የሃይማኖት መግለጫ በተሰመደው አጠራር " ጸሎተ ሃይማኖት " ተብሎ የሚጠራውን ተቀብላ ምእመናን በቃላቸው በማጥናት የሃይማኖታቸውን አዕማድ እውነቶች እንዲያስተውሉ ለማድረግ ስትገለገልበት ቈይታለች።

ሐ/ የአፍራቲያ ወይም የአትናቴዎስ የሃይማኖት መግለጫ

ቅዱስ አትናቴዎስ በ 288 ዓ.ም - 365 ዓ.ም የኖረና ÷ በ4ኛው ክፍለ ዘመንም መጀመሪያ የእስክንድርያ ሊቀ ጳጳሳት ሆኖ ያገለገለና አርዮስን በጥብቅ የተቃወመ የቤተ ክርስቲያን አባት ነው ። ይህ የሃይማኖቱ ድንጋጌ በአብ ፣ በወልድ ፣ በመንፈስ ቅዱስ (ሥላሴ) አንድነትና ሦስትነት ላይ ያተኩረ እንደ ሆነ የቤተ ክርስቲያን አባቶች ጽፈዋል ። ይህ የአትናቴዎስ የእምነት መግለጫ ምሥጢረ ሥላሴ ከሚባለው ከኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት ጋር ይስማማል።

መ/ ትምህርተ ተዋሕዶ

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የተአምራት ተአምር በሆነው የምሥጢረ ሥጋዊ ትምህርት ትታወቃለች። የአምላክነትንና የሰውነትን መዋሐድ በአንድ አካል፣ በአንድ ባሕርይ መገኘት በምሥጢረ ተዋሕዶ ገልጻል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እውነተኛ አምላክና እውነተኛ ሰው ነው። ትምህርተ ተዋሕዶ ቃል ወይም አምላክ ሰው የመሆኑ ምሥጢር ነው። ይህ ምሥጢር ሰው በእእምሮ ተመራምሮ ሲደርስበት የማይችል ረቂቅ ምሥጢር ነው። ቅዱስ አትናቴዎስ ይህንን እውነት እንዲህ ብሎ ገልጾታል። «የመስኮትና የትስብእት ተዋሕዶ እንደምን እንደ ሆነ ምላሴ በመሻት አንመራመር ፤ አንሳት ፤ እንጠራጠር ተዘጋጅቶልን ካለ ከመንግሥተ

ሰማያት እንዳንሰይ ፣ ዕብ 2÷1-4 ፣ 3÷12 ,19 »፤ ሃይማኖተ አበው÷ምዕራፍ 64 ክፍል 3 ቍጥር 11።

ይህንን መልካም ትምህርት ጠብቃ እንድትቈይ ቤተ ክርስቲያንን ስለ ረዳት አምላካችንን ልዑል እግዚአብሔርን እናመሰግናለን ።

ሠ/ የአበው ትምህርተ ድረን

« አበው »የሚለው መጠሪያ በሃይማኖተ አበው መቅድም እንደ ተገለጸው ከጌታችን ደቀ መዛሙርት ወይም ሐዋርያት አባቶች ቀጥሎ ከእነርሱ በኋላ እስከ ኬልቂዶን ጉባኤ የነበሩትን የቤተ ክርስቲያን አባቶች ያመለክታል። የአበው ትምህርተ ድረን ሲባልም እነዚህ አባቶች ከሐዋርያት የተቀበሉትንና ያስተማሩትን ትምህርተ ድረን ነው። የሐዋርያት ትምህርት ምንጭ ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያስተማረውና እንዲያስተምሩም ሰደቀ መዛሙርቱ ያዘዛቸው ነው።

እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው ያዘዝኋቸውንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው ። እነሆ እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ ፤ ማቴ 28÷19 -20 ።

እርሱም ÷ «ከእናንተ ጋራ ሳለሁ በሙሴ ሕግና በነቢያት በመዝሙራትም ስለ እኔ የተጻፈው ሁሉ ይፈጸም ዘንድ ይገባል ብዬ የነገርኋቸው ቃሌ ይህ ነው ላላቸው፤ ሉቃስ 24:44። በዚያን ጊዜም መጻሕፍትን ያስተውሉ ዘንድ እእምሮአቸውን ከፈተላቸው እንዲህም ላላቸው ፡- ክርስቶስ መከራ ይቀበላል ። በሦስተኛውም ቀን ከሙታን ተሰይቶ ይነሣል ። በሰሙም ንስሐና የገጢአት ስርየት ከኢየሩሳሌም ጀምሮ በአሕዛብ ሁሉ ይሰበካል ተብሎ እንዲህ ተጽፏል። እናንተም ለዚህ ምስክርኛ ናችሁ» ፤ ሉቃ 24: 44-48 ። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቅዱሳት መጻሕፍት የማይሻረውን የእግዚአብሔር ቃል የያዙ መሆናቸውን ÷ የእግዚአብሔር የድኅነተ ነፍስ ዕቅድም በእርሱ (በክርስቶስ) መምጣትና ሰው መሆን ፤ መከራ መቀበልና መሞት ፤ ከሙታንም መነሣት እንደ ተፈጸመ አስተምሯል።

ሐዋርያትም ጌታ እንዳዘዛቸው ሞቱንና ትንሣኤውን በእርሱ መሥዋዕትነት የተገኘውን ድኅነተ ነፍስ አበክረውና አጽንተው በብዙ መከራ አስተምረዋል ፤ (ግብረ ሐዋ 4 ፡ 12 እና 33 ፤ 1ኛ ዮሐ1:1-2) ። በተሰያዩ ጊዜያት የነበሩ የቤተ ክርስቲያን አባቶችም ከልዑል እግዚአብሔር የተሰጣቸውን ሃይማኖት ለመጠበቅ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርቶችን አዘጋጅተዋል፤ ከላይ የጠቀስናቸውን የሃይማኖት ድንጋጌዎችንም አስተላልፈውልናል ።

የአባቶችን ትምህርተ ድረን ለማየት እንዲቻል ጥቂት ሐሳቦችን እንጥቀስ።

«በግርፋትም ጊዜ ፡ ስለ እኛ ከኢሳቦስ መከራን በተቀበለ ጊዜ እንደ እኛ ፡ መከራው ፤ ግርፋቱ ፤ ይሰማው ነበር ፤ ፊቱን በጸፉት ፤ እጁን ፤ እግሩን ፤ በችንካር በቸነከሩት ጊዜ የተቀበለው መከራ ይሰማው ነበር።

« እርሱ ደዋያችንን ወለደ ፤ ሕማማችንንም ተሸከመ ፤ እርሱ ስለ እኛ ዐዘነ ፤ ተከዘ ፤ ስለ እኛም በጥፊ በመመታት ፤ በእስራት ፤ በችንካር ፤ በጦር የእኛን ንጢአት ለማስተሰረድ የቁለለ ሆኖ አየነው ፤ በደላችንን ለማስተሰረድ ይኸንን ወደ ተቀበለ ብሎ ኢሳይያስ ጆንደ ተናገረ ።

ዳግመኛ በችንካር በጦር የቁለለውን የእኛን መከራ ተቀበለ » ፤ ሃይማኖተ አበው ምዕ 52 ቊጥር 6-7፡ ቅዱስ ብሔርሰም «የሁሉ ፈጣሪ እንደኛ ያለ ሞትን በሥጋ ሞቶ ለሰው ሁሉ ሕይወትን ሰጠ» ሃይማኖተ አበው ምዕ 15 ቊጥር 2-3።

«ስለ እኛ ስለ ሰዎች ስለ መዳናችን ከሰማይ ወረደ ። ከመንፈስ ቅዱስ የተነሣ ከቅድስት ድንግል ማርያም ፈጽሞ ሰው ሆነ» ፤ ቅዱሴ ሠለስቱ ምእት ቊጥር 5-6፡ «አንድ ልጅህ ኢየሱስ ክርስቶስ ባንተ ምክር እኛን ለማዳን ተሰቀለ።» የጌታ ቅዱሴ ቊጥር 27።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትምህርተ ድኒን

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ወንጌል እንደ ተቀበለችና ትምህርቷንም በወንጌል እውነት ላይ እንደ መሠረተች ቀደም ብለን ገልጸናል ። የቤተ ክርስቲያኒቱ የጥንቱ ትምህርተ ድኒን ከሐዋርያትም ሆነ የሐዋርያት ደቀ መዛሙርት ከነበሩት የቤተ ክርስቲያን አባቶች ጋር ይስማማል። የቤተ ክርስቲያናችን ትምህርተ ድኒን ምስጢረ ሥጋዊና ትምህርተ ተዋሕዶ በሚባሉት ትምህርቶች ተገልጿል። የቤተ ክርስቲያኒቱን ትምህርተ ድኒን ነገረ ደኅነት በሚለው ክፍል አንመለ ከተዋለን።

2:3. ዐምስቱ አዕማደ ምስጢር

ይህ ትምህርት ዐምስት ዐበይት አዕማድ ትምህርቶችን የያዘ ሲሆን እነዚህም፤

- ❖ ምስጢረ ሥላሴ የአብ፡ የወልድ፡ የመንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክ ትምህርት
- ❖ ምስጢረ ሥጋዊ ትምህርተ ወልድ (የቃል ሥጋ መሆንና በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ስለሚገኝ የመዳን ትምህርት)
- ❖ ምስጢረ ጥምቀት ስለ ጥምቀትና ስለ አፈጻጸሙ የሚያስተምር
- ❖ ምስጢረ ቊጥርባን ስለ ሥጋ ወደሙና ስለ አፈጻጸሙ የሚናገር
- ❖ ምስጢረ ትንሣኤ ሙታን፡- ጌታ ሊመጣ የሚሆነውን የሙታንን መነሣትና በሕይወት ያሉትን መለወጥ የሚያስተምር ክፍል ነው

መጽሐፍ ቅዱስ የክርስትና ሕይወት መመሪያ ነው። የክርስትና ትምህርትም ሆነ የክርስትና ሕይወት በእርሱ ይመዘናል። ቀደም ባለው ክፍልም ያቀረብናቸውን ከዚህ ቀጥሎም የምናቀርባቸውን የቤተ ክርስቲያናችንን ጉዳዮች የምንመዝነው በእግዚአብሔር ቃል ነው። ሰፊና ጥልቅ የሆነውን የክርስትና ትምህርት በእንደዚህ ዐይነቱ ዐጭር ጽሑፍ ማቅረብ ቢያስቸግርም ዋና ዋና የትምህርተ ክርስትና ጉዳዮችን ማቅረብ ግን ግድ ነው። የምናነሳቸው መሠረታዊ የክርስትና እውነቶች ከላይ እንደ ተጠቀለው የምናነሳቸውን የቤተ ክርስቲያንን ጉዳዮች በተገቢው መንገድ እንድንመለከት ወይም እንድንመዝን ይረዱናል። ስለዚህም «የክርስትና ሃይማኖት መሠረት» በሚለው ዐቢይ ርእስ ሥር እንዳንድ ሐሳቦችን ባጭር ባጭሩ ለመመልከት እንሞክራለን።

3. የክርስትና ሃይማኖት መሠረት

3.1 ትምህርተ እግዚአብሔር

የመንፈሳዊ ነገር ምንጩ እግዚአብሔር ነውና እውነተኛው ክርስቲያናዊ ሕይወት ስለ እርሱ በማወቅ ይጀምራል። እግዚአብሔርም የሰውን ልጅ ሲፈጥረው አምላኩን እንዲያውቅ አድርጎ ነው (ዮሐ 17:26)። የአዳም ዘር ሁሉ እግዚአብሔርንና ሥራውን በሚገባ በማወቅ ሕይወት ያገኛል (ዮሐ 17:3)። እግዚአብሔርን አሰማወቅና ዐውቆም የሚገባውን ክብር አለመስጠት ፍርድ ያመጣል (ሮሜ 1:18-23)። ስለ እግዚአብሔር የተሳሳተ ዕውቀት መያዝና በቃሉ ባልተመሠረተ አካሄድ ወደ እግዚአብሔር ለመቅረብ መጣጣር ላም ባልዋሰነበት ኩባኝ ለመልቀም የመሞከር ዐይነት ሥራ ይሆናል። ይህ የማይገባ አካሄድ ከእግዚአብሔር ጋር የሚያለያይ ከመሆኑም በላይ እርሱ ከሰጠው በረከት ያጉድላል። ስለዚህም መጽሐፍ ቅዱስን በማንበብ እግዚአብሔርንና ፈቃዱን በሚገባ መረዳት እጅግ አስፈላጊ ነው።

የእግዚአብሔር ዋና ዋና ባሕርይና ማንነቱ

3.1.1 እግዚአብሔር ዘላለማዊ ነው

ልዑል እግዚአብሔር በህልዎቱ ዘላለማዊ ነው። እግዚአብሔር በራሱ ሕያው ሆኖ ያለ፣ የነበረና የሚኖር ነው። ጊዜን ስዚህ ዓለም ፈጠረ እንጂ እርሱ በጊዜ የተወሰነ አይደለም። እግዚአብሔር ያልነበረበት ወይም የማይኖርበት ጊዜ ስለሌለ ፣ አኗኗሩ የሚገለጸው ከዘላለም እስከ ዘላለም በሚለው ሓሳብ ነው። እግዚአብሔር በጊዜ፣ በስፍራ፣ በዕውቀትና በችሎታ በነይልም የማይወሰን ነው መዝ (90):2፣ (102):24-27፣ ራእይ 1:8።

3.1.2 እግዚአብሔር ፈጣሪ ነው።

እግዚአብሔር የሁሉም ነገር አስገኚ ሆኖ እርሱ ግን ያለ አስገኚ የነበረ፣ ያለና የሚኖር ነው። ሁሉም በእርሱ አማካኝነት ህልውና አገኘ ፣ ያለ እርሱ የተገኘ ምንም ነገር የለም። የሚታየውና የማይታየው፣ በሰማይና በምድር ከምድርም በታች ያለ ፍጥረት ሁሉ በእግዚአብሔር ተፈጠረ፣ መላእክትም የእግዚአብሔር እጅ ሥራዎች ናቸው። እግዚአብሔር ፈጠረ ስንል ከባዶ ነገር ሁሉን አስገኘ ማለታችን ነው።

የፈጠረውን ሁሉ ካለመኖር ወደ መኖር አመጣው። የተፈጠሩ ነገሮች በሙሉ በእግዚአብሔር ፈቃድ ወደ መኖር የመጡ እንጂ ከአንዳች አስገዳጅ ጎይል የተነሣ እግዚአብሔር የፈጠራቸው አይደሉም። ዘፍ 1:1-31 ፣ መዝ 96:5 ፣ ኢሳ 37:16፣ 44:7፣ 45:12 ፣ ዮሐ 1:3 ኢዮብ 33:4 ፣ ዕብ 1:10 ፣ 11:3።

3.1.3 እግዚአብሔር አንድም ሦስትም ነው

የአይሁዶችና የክርስቲያኖች አምላክ ከሌሎች አማልክት የሚለይበት ዋናው ነገር እግዚአብሔር አንድ ደግሞም ሦስት መሆኑ ነው። ይህም እግዚአብሔር በሦስት አካላት የሚገለጽ አንድ አምላክ ነው ማለት እንጂ ሦስት አማልክት አሉ ማለት አይደለም። ይህ የብሉይና የሐዲስ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርት ነው። አንድ እግዚአብሔር መኖሩ ቋሚ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ነው። እግዚአብሔር አምላክ ሲባል በሦስትነቱ ደግሞ አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ ተብሎ ይጠራል። አብ ፍጹም አምላክ ነው፣ ወልድ ፍጹም አምላክ ነው፣ መንፈስ ቅዱስም ፍጹም አምላክ ነው። አንዱ አካል ከሌላው አያንስም፣ አይበልጥም ደግሞ አይቀድምም። አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ በመፍጠር፣ በአገዛዝ፣ በባሕርይ፣ በሥልጣን አንድ ናቸው። የእግዚአብሔር ሦስትነት ጉልቶ የሚታየው ሰውን በማዳን ሥራው ውስጥ ነው። ትምህርተ አብ፣ ወልድና መንፈስ ቅዱስ በግልጽ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኝና በተሰይሞ በሐዲስ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍት በግልጽ የሚታይ ነው። ዘፍ 1:26 ፣ 3:22 ፣ ዘዳ 6:4 ፣ ማቴ 3:17፣ 28:19 2ኛ ቆሮ 13:14። ስለዚህም ሰአብ ÷ ሰወልድና ሰመንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክ አምልኮ ጸሎት ልመናና ምስጋናም ይቀርባል።

3.1.4 እግዚአብሔር መጋቢ ነው

መፍጠር የእግዚአብሔር ቀዳሚ ሥራ ሲሆን መጋቢነት ደግሞ እርሱ በቀጣይነት ከፍጥረቱ ጋር ያለው ግንኙነት ነው። መጋቢነት ፍጥረት ሁሉ ህልውናውን ጠብቆ ሰተፈጠረበት ዐላማ እንዲኖር ሰማድረግና ወደዚያው ግብ ለመምራት እግዚአብሔር የሚያከናውነው ሥራ ማለት ነው። ፍጥረት አንድ ጊዜ በእግዚአብሔር ከተፈጠረ በኋላ ዝም ብሎ በራሱ እንዲኖር የተተወና በእግዚአብሔር የተረሳ አይደለም። ይልቁንም እግዚአብሔር ፍጥረቱን በመጠበቅና ሰፍጥረቱም የሚያስፈልገውን በመስጠት የሚመግብና የሚያኖር ነው። ስለዚህ እግዚአብሔር የፈጠረውንና ሕይወት የሰጠውን ፍጥረት ይጠብቃል፤ ይኸባከባል፤ ሁልጊዜም ይከታተላል፤ ወዳሰበውም ዕቅዱ ይመራዋል፤ መዝ(65):5-13፣ 104:5-30 ፣ ማቴ 6:25-33፤ ፊልጽስዩስ 4:19።

3.1.5 እግዚአብሔር ሁሉን ያውቃል

እግዚአብሔር ብቻ ሁሉን ዐዋቂ ነው። እግዚአብሔር ያለፈውን፣ ያለውንና የሚመጣውን ሁሉ ያውቃል። ከእርሱ የተሰወረ ወይም ከእርሱ ዕውቀት ውጭ የሚሆን ነገር የለም። ኢሳ 40:26 ፣ ዕብ 4:13፤

1ኛ ዮሐ 3:20።

3.1.6 እግዚአብሔር በሁሉ ስፍራ ይገኛል

እግዚአብሔር ብቻ በሁሉ ስፍራ ይገኛል። እርሱ የሌለበት የማይገኝበት ቦታ ሊኖር አይችልም። እርሱ በአንድ ጊዜ በሁሉም ስፍራ አለ፤ መዝ(139) ÷ 7-8፤ ኤር 23፡24፤ ግብረ ሐዋርያት 17፡27።

3.1.7. እግዚአብሔር ሁሉን ቻይ ነው

እግዚአብሔር ብቻ ሁሉን ቻይ ነው፤ እግዚአብሔር ይሁን ብሎ የማይሆንለት ነገር የለም። ያለበውን ለማድረግ ንይል የእርሱ ነው ፤ ከእርሱ ንይል ወይም ሥልጣን በላይ ማንም ምንም ያለም ፤ በሰማይና በምድር ከምድርም በታች ያለው ሁሉ ከእርሱ ንይልና ሥልጣን በታች ነው። ለእግዚአብሔር የሚሆነው ነገር ፈጽሞ የለም፤ ዘፍ17፡1፤ ኢዮብ 42፡2 ፤ 5፤ ሉቃ 1፡37 ።

3.1.8. እግዚአብሔር አይለወጥም

እግዚአብሔር በመጨመር ወይም በማነስ አይለወጥም። ባሕርዩ ያው ነው ፤ ምንጊዜም አይለወጥም ፤ እርሱ አይዝልም ፤ አይደክምም። እርሱ ብቻ ሰዘላለም ፍጹምና ሙሉን ሆኖ ይኖራል፤ ሚል 3፡6 ፤ ዕብ 1፡12 ፤ 13 ÷ 8 ፤ ያዕ 1፡17 ።

3.1.9. እግዚአብሔር ቅዱስ ነው

እግዚአብሔር ንጢአትን የማያውቅ ንጹሕ ባሕርይ ያለው አምላክ ነው ። እርሱ እንከን የለበትም ። እርሱ ብርሃን ነው፤ በእርሱ ዘንድ ጨለማ የለም ፤ ዘሌ 19፡2 ፤ ዕንባቆም 1፡13 ፤ 1 ጴጥ1፡15-16 ።

3.1.10. እግዚአብሔር ቸር ነው

እግዚአብሔር በቸርነቱ ወሰን የለውም። እርሱ ፍጥረቱን ይመግባል ይንከባከባል ፤ ይጠብቃል ፤ ያስተዳድራል፤ መልካም በመሆኑም በጎውን ሁሉ በቸርነቱ ያደርጋል፤ ዘጸ 34፡6፤ ነህ 9፡17 ፤ ሮሜ 2፡4 ።

3.1.11. እግዚአብሔር ጻድቅ ነው

እግዚአብሔር በፍርዱ ÷ በአደራረጉ ሁሉ ትክክል ነው ። እርሱ ሳያዳላ ይፈርዳል ፤ ንጢአተኛውን ጻድቅ ጻድቁንም ንጢአተኛ ነህ

አይልም። እርሱ በሥራው ሁሉ ትክክልና ለሁሉም እንደ ሥራው የሚከፍል ጻድቅ አምላክ ነው፤ መዝ(97) ÷ 2 ፤ መዝ(145) ÷ 17 ፤ 1ኛ ዮሐ 2፡29 ።

3.1.12. እግዚአብሔር ታማኝ ነው

እርሱ ታማኝ ነው ፤ ቃሉን አያጥፍም። የተናገረውን እንደ ተናገረው እንደዚያው ይፈጽማል፤ ዘዳ 7፡9 ፤ መዝ (145) ÷ 14 ፤ 1 ቆሮ1፡9 ።

3.1.13. እግዚአብሔር ፍቅር ነው

እግዚአብሔር ንጢአተኛውን ሰው የወደደና አንድ ልጁንም አሳልፎ የሰጠ አምላክ ነው ። የፍቅሩ ስፋትና ጥልቀት የማይመረመር ÷ ይቅርታንና ርኅራኄን የተሞላ አምላክ ነው፤ ዮሐ3 16 ፤ ኤፌ 3፡17-19።

3.1.14. እግዚአብሔር ትልቅ ነው

እግዚአብሔር ትልቅ ነው ፤ ለታላቅነቱም ወሰን የለውም ። የእግዚአብሔር ታላቅነት በሰው አእምሮ ሊገለጽ አይችልም ፤ ኢዮብ 36፡26 ፤ መዝ(145) ÷ 3 ፤ ኤር32፡ 18 ።

3.1.15. እግዚአብሔር ሕያው ነው

እግዚአብሔር ሕይወትን የሰጠ ሕያው አምላክ ነው ። ሕያው እግዚአብሔር ይሠራል፤ ይናገራል፤ ይሰማል፤ መልስም ይሰጣል፤ ራሱን ለሚፈልጉት ይገልጻል ፤ መዝ (42) ÷ 2 ፤ ኢሳ 37፡17 ፤ ግብረ ሐዋርያት 14፡15፤ 1ተስ 1፡9።

4. መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ስለ መሆኑ፤

መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ዘላለማዊ ሐሳብ የያዘ ቃሉ ሲሆን ከእርሱ በቀር በአስተንፋሱ የተጻፈ ሌላ መጽሐፍ የለም ፤ 2ኛ ጢሞ 3፡16-17፤2ኛ ጴጥ 1፡21 ።

4.1 ስለ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃልነት የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ትምህርት፤

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በእርሱ ዘመን የነበረውን መጽሐፍ ቅዱስ (ብሉይ ኪዳን) የእግዚአብሔር ቃል መሆኑን አረጋግጧል። ሕግን ፥ ነቢያትን መዝሙራትንና ሌሎች መጻሕፍትን ሥልጣን ያላቸው የእግዚአብሔር ቃል መሆናቸውን ከማረጋገጡም በላይ በእነዚህ መጻሕፍት ስለ እርሱ የተጻፉትን ስመፈጸም እንደ መጣ ተናግሯል። (ማቴ 5፡17-18፤ ሉቃ 24፡27.44-45) ። ፈረሳውያን ስለ ፍቺ በጠየቁት ጊዜ ከብሉይ ኪዳን በመጥቀስ መልስ ሰጥቷቸዋል ማቴ 19፡4-5 ። የሰይጣን ዐመፀኝነት፤አታላይነትና ጠላትነት የተገለጸበት የዘፍጥረት ክፍል (ዘፍ 3፡1-6) በኢየሱስ ክርስቶስ ትምህርቶች ውስጥ ታይቷል ወይም በዝርዝር ተገልጿል (ዮሐ 8፡44)፤ በዚህም ስለ ሰይጣን የተነገረው በብሉይ ኪዳን ከተጠቀሰው ጋር ይስማማል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ሎጥ (ዘፍ 19፡15-24፤ሉቃ17፡28-30) ፣ ሙሴ በቁጥቋጦ አሳት ዘንድ (ዘፀ 3፡1-6 ፤ ማር 12፡26) ፣ እግዚአብሔር ስእስራኤል መና ስለ መስጠቱ (ዘጸአት16፡10-15፤ ዮሐ 6፡48-51)፤ ስለ ዳዊት (1ኛሳሙ 21፡1-6 ፤ ሉቃ 6፡3-4)፤ ስለ ዮናስ በዓሣ ሆድ ውስጥ መገኘት (ዮናስ 2፡1-2፤ማቴ 12፡ 39-40) እና ስለ መሳሰሉት በመጥቀስ ብሉይ ኪዳንን ሥልጣን ያለው መጽሐፍ አድርጎ አስተምሮበታልም።

የሐዲስ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍትም ቢሆኑ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ማረጋገጫ ተሰጥቶባቸዋል። ጌታችን «ያዘዝኳችሁን ሁሉ አስተምሩ» በማለት በትውልዶች ታሪክ ሁሉ ቃሉ ሕያው እንደ ሆነ አሳይቷል። ደግሞም ቃሉ እንደማያልፍና ሁሉ ሊጠብቁት እንደሚገባ ተናግሯል ፤ (ማቴ 5፡ 18 ፤ 7፡24፤ ሉቃ 6፡ 47 ።) ይህም መጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን ያለው መጽሐፍ እንደ ሆነ ከምንም በላይ ያረጋግጥልናል ።

4.2 ስለ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃልነት የሐዋርያት ምስክርነት፤

ሐዋርያት ልክ እንደ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የብሉይ ኪዳን መጻሕ ፍትን በመልእክቶቻቸው በመጥቀስ መጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን ያለው የእግዚአብሔር ቃል መሆኑን ገልጸዋል ። በተጨማሪም እነርሱ ራሳቸው ከጌታ የተማሩትን፤ ጌታ ሊያደርግ በዐይናቸው ያዩትን፤ በጌታም መልእክታትን ከጌታ መቀበላቸውን በመግለጽ እንደ ብሉይ ኪዳን ቅዱሳት

መጻሕፍት የሐዲስ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍትም ሥልጣን ያላቸውና የእግዚአብሔርን ቃል የያዙ መሆናቸውን አረጋግጠዋል።

4.3 የመጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን፤

በሰው ልጆችና በዓለሙ ሁሉ ላይ የመጨረሻው ሥልጣን ያለው አካል ሁሉንም ያስገኘው ወይም የፈጠረው እግዚአብሔር ነው። እርሱም ሰሰዎች አኗኗር መርሕንና እደራረግን ሊያዝ ወይም ሊያበጅ ይገባዋል። በዚህም መሠረት መጽሐፍ ቅዱስ ይህንን ዐላማ የያዘ የእግዚአብሔር ቃል ነው ። የቃሉ ባለቤት ቃሉን ሥልጣን እንዲኖረው ያደርጋል ፤ በመሆኑም መጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን ያለው መጽሐፍ ነው፤ ትእዛዛቱም ክቡር ፤ ሕግጋቱም የጸንፉ መንገዶቹም ፍጹም ናቸው። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ነው ብሎ መቀበል ከስሕተት ይጠብቃል ዋጋም ያስገኛል። ቃሉን መናቅም ሰከፍተኛ ስሕተት ያጋልጣል ፤ ፍርዱም ከባድ ይሆናል። ስለዚህ መጽሐፍ ቅዱስ ለምን ማመን እንዳለብን ፤ ማንን ማመን እንዳለብንና ምን ማድረግ እንዳለብን የሚያሳይና መስኮታዊ ሥልጣን የያዘ፤ የእግዚአብሔርም ፈቃድ የተገለጸበት መጽሐፍ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን ያለው መጽሐፍ ነው ስንል ከሁሉም መጻሕፍት እንደሚበልጥና በእርሱ ሁሉም መጻሕፍት ይመዘናሉ ማሳታችን ነው። ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጭ ያሉ መጻሕፍት በሙሉ ሰዕውቀት የሚጠቅሙ ሆነው ቢገኙም እንኳ፤ የእግዚአብሔር አስተንፋስ ካለባቸው መጻሕፍት ጋር አይስተካከሉም። በመንፈስ ቅዱስ መሪነት ቅዱሳን የእግዚአብሔር ሰዎች የጻፉትን መጽሐፍ ቅዱስ ከሌሎች ልብ ወለድ መጻሕፍት ወይም ለምስክርነት ከተጻፉ የሰው ሥራዎች ጋር ማወዳደር ፈጽሞ አይቻልም (2 ጴጥ 1፡19-20) ።

መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ሰሰዎች ያለውን ሐሳብ የያዘና ራሱን በራሱ የሚተረጎም መጽሐፍ ነው፤ ይኸውም በውስጡ ያሉት ቅዱሳት መጻሕፍት እርስ በርሳቸው በመመሳከር መጽሐፍ ቅዱስን ራሱን የሚተረጎም መጽሐፍ አድርገውታል። ማንኛውም ሰው በቅን ልቡና፤ እግዚአብሔር አእምሮውን እንዲከፍትሰት በመጸለይ ቢያነበውና ቢያጠናው፤ ከመጽሐፍ ቅዱስ አስተማሪዎችም እግር ሥር ቁጭ ብሎ ቢማር፤ ስብከተ ወንጌልም ቢሰማ አውነትን ይረዳል፤ በመንፈሳዊ ሕይወቱም እግዚአብሔርንና ፈቃዱን በማወቅ ያድጋል። መጽሐፍ ቅዱስ ማንኛውም ክርስቲያን በዚህ መልክ ሊረዳው የሚችለው መጽሐፍ እንጂ ሰተወሰኑ ጥቂት ግለሰቦች ብቻ እንዲያውቁት ተደርጎ የተጻፈ መጽሐፍ አይደለም። ስለዚህ ማንኛውም ኦርቶዶክሳዊ መጽሐፍ ቅዱስን በግሉ ማንበብና ማጥናት፤ከሌሎችም በመማርና በመስማት መንፈሳዊ ሕይወቱን ማሳደግና ራሱንም ከስሕተት ሊጠብቅ ይገባዋል።

የመጽሐፍ ቅዱስ ማእከላዊ መልእክት ክርስቶስ ሲሆን ዐላማውም የሰው ልጆች መዳን ነው። ስለዚህም ልዑል እግዚአብሔር ኀጢአተኛ የሆነው የሰው ልጅ እንዲድን በመውደዱ ሰዎች ቅዱሳት መጻሕፍትን አንብበው መረዳት እንዲችሉ ዕድልና ችሎታ ሰጥቷቸዋል ።

የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና ዋና ክፍሎች

መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር በተለያዩ ጊዜ ከሰዎች ጋር የገባውን ኪዳንና በኪዳንም መሠረት ሰዎች እንዴት እጃቸውን የእግዚአብሔር ምላሽ ምን እንደሆነ የሚገልጽ መጽሐፍ ነው። ሁለቱ የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና ዋና ክፍሎች ብሉይ ኪዳንና ሐዲስ ኪዳን ወይም የብሉይ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍትና የሐዲስ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍት ተብለው ይከፈላሉ። ብሉይ ኪዳን እምስቱን የሙሴ መጻሕፍት ማለት ከእሪት ዘፍጥረት እስከ ኦሪት ዘዳግም፣ ከመጽሐፈ ኢያሱ እስከ መጽሐፈ እስቴር ያሉትን የታሪክ መጻሕፍት፣ ከመጽሐፈ ኢየሱስ እስከ መጋልያ መጋልይ ያሉትን የቅኔና የመዝሙራት መጻሕፍት፣ ከትንቢተ ኢሳይያስ እስከ ትንቢተ ሚልክያስ ያሉትን የትንቢት መጻሕፍት የያዘ ክፍል ነው ። ሐዲስ ኪዳን ደግሞ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ልደት፣ እድገት፣ አገልግሎት፣ ሞት፣ ትንሣኤና አርገት፣ ዳግም ምጽአትና ፍርድ የሚያስተምሩትን እራቱን ወንጌሎች፣ የቤተ ክርስቲያንን ጀማሪና እድገት ታሪክ የሐዋርያት ሥራ፣ መልእክታትንና የየሐንስ ራእይ የተባሰውን የትንቢት መጽሐፍ የያዘ ክፍል ነው።

5. የእግዚአብሔር ሰውን የማዳን ሥራ ወይም

ዕቅድ- ድኅነተነፍስ

ሰው የተፈጠረው በእግዚአብሔር አምሳል ነበር፤ ነውም። ሆኖም ሰው እግዚአብሔርን ከመስማት ይልቅ የሰይጣንን ድምፅ ለምቶ ባለመታዘዙ የነበረውን ክብርና ቅድስና ሁሉ አጣ፤ ኀጢአተኛም ሆነ። ሰው ከዚህ የኀጢአት ውድቀት እርሱንም ተከትሎ ከሚመጣበት ፍርድ ራሱን ለማዳን ፈጽሞ የማይችል በመሆኑ እዳኝ ወይም የሚያድን እስፈለገው። እግዚአብሔር ወልድም የፈጠረውን ሰው ለማዳን ሰው መሆን እስፈለገው፤ ስለዚህም ሰው ሆነ። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋ የተገለጠ እምላክ ነው። የሰውን ልጅ ለማዳን ምትክ ወይም ቤዛ ሆኖ ሞተ። በክርስቶስ በኩልም ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን እግዚአብሔር ያድናቸዋል፤ የዘላለም ሕይወትም ይሰጣቸዋል። ስለዚህ መዳን ከእግዚአብሔር ጸጋ የተነሣ ሲሆን መሠረቱም የክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ሆኖ መንገዱም እምነት ነው። በኀ ሥራ የዳኝ ወይም ከእግዚአብሔር በጸጋ የተሰጠውን ጽድቅ የተቀበለ ሰው ምግባር መገሰጫ ነው ።

5.1 የኀጢአት ስርየት ብቸኛ መገኛ

የኀጢአት ስርየት መገኛው ክርስቶስ ነው። እግዚአብሔር የሁላችንን በደል በክርስቶስ ላይ ባደረገ ጊዜ የኀጢአት ስርየት ለመቀበል ለሰው መንገዱ ክፍት ሆነ፤ ለእኛ ለሰዎችም በእምነት በኩል በተግባር ተገለጸ ። ለክርስቶስ ሕማምና ሞት ምክንያቱ ኀጢአታችንን መሸከሙ ሲሆን እርሱ ግን ኀጢአት እሳደረገም። ተክልም በእፉ እልተገኘንም፤ ሲሰድቡት መልሶ እልተሳደስም መከራን ሲቀበል አልዛተም ነበር። በዚህም ምክንያት በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሲያድናቸው ይችላል። ደግሞም በእርሱ /በኢየሱስ ክርስቶስ/ የሚያምን ሁሉ በስሙ የኀጢአት ስርየት ይቀበላል ወይም ያገኛል ። ስለዚህ እግዚአብሔር ኀጢአታቸውን የማይቈጥርባቸው በክርስቶስ ያሉትን ነው ፤ ኢሳ 53፡10-12፤ ሐዋ 10፡43 ፤ 1 ጴጥ2፡ 24 ፤ ዕብ7፡ 25 ፤ 1 ዮሐ 2፡2።

5.2 በሰው መዳን ውስጥ የእምነት አስፈላጊነት

የእምነት አስፈላጊነት የሚታየው እግዚአብሔርን ከማሰብ ጀምሮ ነው። ወደ እግዚአብሔር መቅረብ የሚፈልግ ሰው እስቀድሞ እግዚአብሔር እንዳለ ማመን ይኖርበታል። በሰው የመዳን ሥራ ውስጥ ደግሞ ሙሉውን ሥራ የሠራው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ለመዳናችን እኛ ልንቀበለው የሚገባንን ተግሣጽ የተቀበለው እርሱ ነው ፤ የደኅንነታችን ተግሣጽ በእርሱ ላይ ነበር ። በዚህም የዘላለም ሕይወት ወይም ድኅነት የእግዚአብሔር ስጦታ ሆኖ ቀረበ ። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በማመን አስኝታ ልናደርገው ያስፈልገናል። ይህንን ስጦታም ለመቀበል እምነት የግድ ነው።

በመሆኑም በእኛና በእግዚአብሔር መካከል ላለ ኅብረት እምነት ትልቅ ቦታ ይዞ ይገኛል። ድኅነት ያስገኛልን ወይም የሰጠን የእግዚአብሔር ጸጋ ሊሆን በእምነት ስንቀበል የእኛ ይሆናል ፡ የሐ1፡12 ፣ 3፡16 ፣ ሮሜ 6፡23፤ ዕብ 7፡25-27፤ኤፌ. 2፡8-9።

5.3 ክፍርድ ነጻ መሆን ወይም መጽደቅ

የለው ልጅ በጎጢአት ምክንያት መውደቁ ካስከተለው ችግር አንዱ በእግዚአብሔር ፊት በደለኛ ሆኖ መገኛቱና በዚህም ምክንያት ፍርድ ወይም ቅጣት የሚጠበቀው መሆኑ ነው። መጽደቅ ክፍርድ ነጻ መሆን ማለት ነው። እግዚአብሔር በክርስቶስ በማመን ወደ/እርሱ የሚመጡትን በሙሉ ክፍርድ / ክኩኔ / ነጻ ያደርጋቸዋል። ደግሞም የእግዚአብሔርን ሕግ ሙሉ በሙሉ እንደ ፈጸሙ አድርጎ ይቆጥራቸዋል። አንድ ሰው በእግዚአብሔር ዘንድ ካለበት ተጠያቂነት ነጻ የሚሆነው በክርስቶስ ኢየሱስና በማዳን ሥራው ሊያምን ብቻ ነው ፡ በዚያን ጊዜ እምነቱ ጽድቅ ሆኖ ይቆጠርለታል፤ እግዚአብሔርም ይቀበላል። እግዚአብሔር እንደ ፈራጅ ተቀምጦ ነጻ ያደረገውን ሰው ማንም ሊኮንነውና እንደገና በጎጢአት ሊከለው አይችልም። ከላይ እንደተመለከትነው እግዚአብሔር በባሕርዩ ፍቅር በመሆኑ በጎጢአቱ የጠፋውን ሰው ልጁን እስከ መስጠት ድረስ ወደታል። ደግሞም ጽድቅ ፈራጅ በመሆኑ በሰው ጎጢአት ምትክ ጎጢአት የማያውቀው ልጁን ቅጣታችን እንዲቀበል አድርጎታል። ክፍርድ ነጻ የሚሆኑ ወይም የሚጸድቁ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የመስቀል ሞት ለኔ ብለው የተቀበሉና ያመኑ ብቻ ናቸው። በዚህ የእግዚአብሔር ፍትሕ ተገልጧል፤ጎጢአተኛን ቢወድም ጎጢአትን ግን ቀጥቷልና ፡ ሮሜ 3፡21-26 ፣ 8፡33-34 ፣ ገላ 3፡6 ፣10-11፤ ኤፌ. 2፡8-9 ።

5.4 የእግዚአብሔር ልጆችና ቤተሰብ መሆን

የእግዚአብሔር ልጅና ቤተሰብ መሆን በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን የጎጢአትን ስርየት ከማግኘትና ከፍርድ ነጻ ሆኖ ከመጽደቅ ጋር ተያይዞ የሚገኝ ማዕረግ ወይም ክብር ወይም ስልጣን ነው። «ለተቀበሉት (ኢየሱስ ክርስቶስን) ሁሉ ግን በስሙ ለሚያምኑት ለእነርሱ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው፤ እነርሱም (ያመኑት) ከእግዚአብሔር የተወለዱ እንጂ ከደም ወይም ከሥጋ ፈቃድ ወይም ከወንድ ፈቃድ አልተወለዱም » ይህም ዐዲስ ልደት ነው ፡ የሐ 1፡12-13 ። ከመንፈስ መወለድ ተብሎም ሊገለጽ ይችላል። በዚህ መልክ በኢየሱስ ክርስቶስ ያመነ ሰው ወደ ዐዲስ ለማያዊ ቤተ ሰብ ይገባል። ይህ የእግዚአብሔር ቤተ ሰብ የየዘመኑን ቅዱሳን ሁሉ ያካትታል፤ ኤፌ.2፡19 ። በክርስቶስም ከምናገኘው በረከት አንዱ የዚህ ቤተ ሰብ አባል መሆንን ነው። የቤተሰቡ አባል ያውም ደግሞ ልጆች ከሆንን ወራሾች መሆን ግድ ነው። ስለዚህ የእግዚአብሔር መንግሥት ወይም የእግዚአብሔርን ርስት ወራሾች ደግሞ እንሆናለን ማለት

ነው። ዐዲስ ልደት ማግኘት ሊሆን ዐዲስ ፍጥረት መሆን ተብሎም ተገልጿል ፡ የሐ 1፡12-13 ፣ 3፡6-7 ፣ ሮሜ 8፡14-17 ፣ 2ኛ ቆሮ 5፡17 ፣ ኤፌ. 2፡8-10 ፣ 1ኛሐ 3፡1 ።

5.5 የእምነት በሥራ መገለጥ

ሰው በክርስቶስ በማመን የዘላለምን ሕይወት ማግኘቱ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ሆኖ በእምነት የምናገኘው ጽድቅና ዐዲስ ማንነት በመልካም ሥራ በሕይወት መገለጣቸው ግድ ነው ። ሰው አምናለሁ ብሎ በአፋ የሚናገረው እምነቱ የሚረጋገጠው በመልካም ሥራ ብቻ ነው ። ሰው ያመነው ነገር ሲኖረው በርግጥ ያመነውን በሥራው ያሳያል ። መዳን በእግዚአብሔር ጸጋ እንደ ሆነ ከኤፌሶን 2፡8-9 ስንጠቅስ ዐብረን ማየት ያለብን ቀጥሎ ያለውን ቊጥር ዐሥርን ነው ። ይህ ጥቅስ በጸጋው የመዳናችንን ውጤት ወይም ዐላማ ይናገራል«—እንመላለስበት ዘንድ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ ለማድረግ በክርስቶስ ኢየሱስ ተፈጠርን።» ስለዚህ ያለ ሥራ የሆነ እምነት ወይም በሥራ የማይገለጥ እምነት የሞተ ነው ። መልካም ሥራ ከሌለ ጥሩ እምነት የለም ማለት ነው። በዚህ መጠንም ያለ እውነተኛ እምነት እግዚአብሔርን ደስ የሚያሰኝ መልካም ሥራ ሊመጣ አይችልም ። መልካም ሥራ የሰው የግል ጥረትና ተጋድሎ ውጤት ሳይሆን (ክላይ እንደ ተገለጠው) በክርስቶስ ከሚያምን ሕይወት የሚመነጭ የዳነ ሰው የእምነት ፍሬ ነው ፡ ኤፌ. 2፡8-10 ፤ያዕ 2፡17-26 ፤ማቴ 5፡14-16

6. ቤተ ክርስቲያን

በዚህ ዘመን የተለያዩ አብያተ ክርስቲያናት «ቤተ ክርስቲያን» የሚሰውን ጽንሰ ሐሳብ አማኞች ከሚሰበሰቡበት ሥፍራና የጸሎት ቤታቸው ጋር አዛምደው የመተርጎም ልማድ እንዳላቸው ቢስተዋልም ፣ ይህ አስተሳሰብ ግን ፈጽሞ የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት የሰውም፡፡ቤተ እስራኤል ስንል የእስራኤልን ሕዝብ እንደሚያመለክት ሁሉ ቤተ ክርስቲያን ሲባልም ሕዝብ ክርስቲያንን ያመለክታል፡፡ በዚህ መሠረት ቤተ ክርስቲያንን ሕንጻ አድርጎ መስየም ትክክል አይደለም፡፡ ቤተ ክርስቲያን ክርስቶስ ራሷ ደግሞም እካሉ የሆነች ራሱንም አሳልፎ የሰጣት፤ በእርሱ በእውነት ያመኑ ምእመናን ጉባኤ ናት፡፡ ሕንጻው ሰአምልኮት እግዚአብሔር ÷ ሰቃስ እግዚአብሔር ትምህርትና ሰሌሎችም መንፈሳውያን ጉዳዮች አገልግሎት የሚውል በመሆኑ የሕንጻ ቤተ ክርስቲያን መኖር ወይም መሠራት አስፈላጊ መሆኑን እናምናለን፤ይሁን እንጂ የመሰብሰቢያ ቦታ በጌታችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከተዋጁት የምእመናን ጉባኤ ጋር የተሳከረና የተሳሳተ ትርጉም መያዝ የሰበትም፡፡ ሕንጻ ከላይ ሰጠቀስናቸው ጉዳዮች በቀር ሌላ አገልግሎት የሰውም ወይም እንደ ብሉይ ኪዳን መቅደስ ሆኖ አያገለግልም፡፡ ዛሬ በዘመነ ሐዲስ የእግዚአብሔር ማደሪያ ÷ እውነተኛና ሕያው መቅደስ ምእመናን ናቸው፤ 1 ቆሮ 3:16-17 ፣ 2 ቆሮ 6:16-18፡፡

6.1 የቤተ ክርስቲያን አባላት

ከላይ እንደ ተገለጸው ቤተ ክርስቲያን በየትኛውም ዘመን ያሉትን በእውነት በክርስቶስ አምነው የሚድኑትን ያቀፈች ማኅበረ ምእመናን ናት፡፡ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን አንዲት ናት ፤በርሷም ራሱን አሳልፎ ሰጥቷል፡፡ (ኤፌ5:25)፡፡ ይህች የምእመናን አንድነት የሆነች ቤተ ክርስቲያን እንደ መንፈሳዊነቷ በክርስቶስ ብቻ የምትታወቅና የማትታይ (ስውር) ብትሆንም በየአጥቢያ የክርስቲያኖች ጉባኤ ተገልጣ ትታያለች፡፡ የተለያዩ የምሥራቅና የምዕራብ ትላልቅ አብያተ ክርስቲያናት (denominations)ራሳቸውን ብቻ ትክክለኛ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን አድርገው ቢሰይሙም ፣ እውነተኛዋን ቤተ ክርስቲያንና በእርሷም ያሉትን እውነተኛ አማኞች የሚያውቀው እግዚአብሔር ብቻ ነው ፤ (2ኛ ጢሞ 2:19) ፡፡ በየአጥቢያው ተገልጣ የምትታየው ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በእውነት ያመኑና ያላመኑ (በግና ፍየሎች) ዐብረው ሊታዩ ይችላሉ ፡፡ ከዚህ የተነሣ ፍጽምት የሆነች ቤተ ክርስቲያንን በሥጋ ዐይን መመዘንና ማየት ያስቸግራል ፡፡ አጥቢያ አብያተ ክርስቲያናት ቊጥራቸው አነስተኛ ሆኖ በየቤቱ በሚሰበሰቡና በሚገባ በሚተዋወቁ ምእመናን የተገነቡ እንደ ነበሩ ቅዱስ መጽሐፍ ያስረዳል ፤ ሮሜ 16:5፤ 1 ቆሮ 16:19 ፡፡

6.2 ምእመናንና አገልግሎታቸው

በአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን የተሰጣቸውን የጸጋ ስጦታዎች በመጠቀም እንደ አካል ብልቶች በመደጋገፍ ክርስቶስን መስለው ያድጋሉ፤ (1ኛ ቆሮ 12:4-26፡፡) ከእነዚህ ክፍሎች ማስተዋል እንደሚቻለው የቤተ ክርስቲያንም ቀዳሚ ተግባሯ ዳግም የተወሰዱትን (ንስሐ ገብተው በእውነት ከልባቸው በክርስቶስ ያመኑትን) ሙሉ ሰው ወደ መሆን እንዲደርሱ ማሳደግ ወይም ማነጽ ነው፡፡ ሰጠፉትና በጨለማ ላሉት ስብከተ ወንጌልን ማድረግ ከዚህ ዋና ተግባሯ የሚመነጭ የቤተ ክርስቲያን ቀጣይ ተልእኮዋ ነው ፤ (ማቴ 28:18-19)፡፡ ቤተ ክርስቲያን እነዚህን ሁለት ዋና ዋና ተልእኮዎቿን የምትፈጽምባቸው መርሐ ግብሮችና ትምህርቶች ከሌላት ራስዋ የሆነውን የክርስቶስን ሐሳብ ሳይሆን የራሷን ሰው ሠራሽ ፈቃድ ፈጻሚ ሆና ትቀራለች፡፡ ግብዝና የሰው ሥርዐት አምላኪም ትሆናለች ፤ (ማቴ 15: 8-9) ፡፡ እግዚአብሔርን በእውነትና በመንፈስ ማምለክም የቤተ ክርስቲያን ሌላው ተግባሯ ነው፤ (ዮሐ 4:24) ፡፡ እንግዲህ እነዚህ ተልእኮዎቿን እያከናወነች ÷ ቤተ ክርስቲያን ሙሽራዋ የሆነውን ክርስቶስን ተዘጋጅታ የምትጠብቅ ሙሽሪት ሆና ትቀጥላለች (2ኛ ቆሮ 11:2፤ ኤፌ 5:32፤ ራእይ 19:7-8) እውነተኛ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን እንዳለች ሁሉ ÷ ቤተ ክርስቲያን ሳትሆን ራስዋን ቤተ ክርስቲያን ብላ የምትጠራ፤ የእግዚአብሔር ሳትሆን የእርሱ እንደ ሆነች የምትለፍፍ ሐሰተኛ የሆኑ የሰይጣን አገልጋዮችን ያቀፈች ጋሰሞታ ድርጅትም እንዳለች ልብ ልንል ይገባል፡፡ በዚች ጋሰሞታ ድርጅት ግልሙትና እንዳንወሰድ ብርቱ ጥንቃቄ ማድረግ ይገባል፡፡ተቶ 1:16 ፣ ራእይ 2:9፤ 3:9 ፡፡

6.3 እውነተኛ የሆነች አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን የየዕለት

ተግባራት

ሀ/ የእግዚአብሔርን ቃል በትክክል ታስተምራለች

አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ስትምህርቶቿና ሰልምምዶቿ ሁሉ መሠረት የእግዚአብሔር ቃል ወይም የመጽሐፍ ቅዱስ እውነት ሊሆን ግድ ነው ፤ ማቴ 28 ÷ 19-20 ፡፡ ከእግዚአብሔር ቃል እውነት ከፍላገና ጨምራ ወይም ቀንሳ የምታስተምር ቤተ ክርስቲያን ጽኑ ችግር አሳባት ፡፡ ሰው ባለው ውስን ተፈጥሮ ምክንያት ከመረዳትና ከአገላለጥ ልዩነት የተነሣ በተለያዩ አብያተ ክርስቲያናት መካከል የደግማ ሳይሆን የአሠራርና የአፈጻጸም ልዩነት ሊስተዋል ግን ይችላል፡፡ መጻሕፍት እንደሚያስተምሩት እግዚአብሔርን በልዩ ሦስትነት አብ፡ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክ ብሎ ማምለክ፤ ሰውን ከእግዚአብሔር ለማስታረቅና ለማዳን ከሰማይ የወረደው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም አምላክና ፍጹም ሰው መሆኑን ማመንና ብቸኛ የመዳኛ መንገድ እንደ ሆነም መቀበል ዋናና የአንድን ቤተ ክርስቲያን

ጤንነት የሚያረጋግጡ ቀዳሚ አስተምህሮዎች ናቸው። ስለዚህ ለምእመናን መታነጽ፣ ለእግዚአብሔር ክብርና ትክክለኛውን የጽድቅ መንገድ ካለማወቅ የተነሣ በጨለማ ላሉ ብርሃን ለመፈንጠቅ ቤተ ክርስቲያን አጥብቃ ቃለ እግዚአብሔርን ታስተምራለች፤ ሁለቱንም ሥርዐቶች ማለትም ሥርዐተ ጥምቀትንና ሥርዐተ ቊርባንን ታከናውናለች።

ለ/ ጸሎትና አምልኮ ታከናውናለች

እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ሥራዎችው ላሉት 3ቱ ተግባራት (ምእመናንን ማነጽ፣ በጨለማ ያሉትን በወንጌል መመለስና አምልኮተ እግዚአብሔርን መፈጸም) ይረዳ ዘንድ/መንፈሱንና የጸጋ ስጦታዎችን ለቤተ ክርስቲያን ሰጥቷታል። ስጦታዎች አማኞች በአንድነት ወደ ክርስቶስ ሙሳት ልክ እንዲደርሱ ይረዳሉ (ኤፌ 4:11)። ክርስትና ያለ ቤተ ክርስቲያን ወይም መንፈሳዊ አንድነት አይኖርም። ያለ መንፈስ ቅዱስ ክርስትናም ሆነ ቤተ ክርስቲያን አይኖሩም። በቤተ ክርስቲያን ለእግዚአብሔር ለሚቀርብ አምልኮ መሠረቱ በእውነተኛቹ አማኞች መካከል የሚፈጠር እውነተኛ መንፈሳዊ ኅብረት ነው። ሮሜ 15:7 የተቀበሉት፣ ይቅር የተባባሉት፣ የተሸከሙ የሚዋደዱ ወንድሞችና እኅቶች በመንፈስ አንድነት የአምልኮተ እግዚአብሔርን ተግባር ይፈጽማሉ። አማኞች በማኅበር ሆነው ጸሎት ያደርጋሉ፤ ይህ ጸጋቸውን የሚከፋፈሉበትና በእግዚአብሔር ፈቃድ የሚያድጉበት ትልቅ መንፈሳዊ ሀብት ነው። የቤተ ክርስቲያን ጸሎት የጸሎት ሁሉ ራስና ታላቅ በረከት መቀበያም ነው፤ የምእመናን መስብስብና በአንድነት መጸለይ ቃለ እግዚአብሔርንም መማር ለእግዚአብሔር በረከትና ኀይል መገኘት መሠረት ነው። የቤተ ክርስቲያን ወይም የኅብረት ጸሎት በሰማይ ተፈላጊነት ያለውና የገሃነም ደጃችንም የሚያንቀጠቅጥ ነው። መዝ (133):1-3፣ ማቴ 16:18፣ 18:19። ቤተ ክርስቲያን በየትኛውም ዘመን ብትነሣ በሐዋርያት አስተምህሮ ላይ የተመሠረተችና በርሱም የምትመራ ሆና ራሷ የሆነው ክርስቶስ በአካል እስኪገለጥ በዚህ ምድር ትኖራለች።

7. ሁለቱ ዋና ዋና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሥርዐቶች፤

ጥምቀትና ቊርባን ዋና ዋና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሥርዐቶች ናቸው።

ሁለቱን ሥርዐቶች አንድ የሚያደርጋቸው ለማይታየውና በውስጥ ለሚገለጠው አምላካዊው ጸጋ ውጫዊና የሚታዩ ምልክቶች መሆናቸው ነው።

7.1 ትምህርተ ጥምቀት

በአፈጻጸም ረገድ ከቦታ ቦታ ልዩነት ቢኖረውም በሁሉም አጥቢያ አብያተ ክርስቲያናት ሲፈጸም የሚገባ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የመሠረተው ሥርዐት ነው። የሚታየው የውኃ ጥምቀቱ ሥርዐት መፈጸም አንደኛ ታጥቦ የመንጸትና የኅጢአት ሥርየት የማግኘትን፣ ማር 1:4፣ ግብረ ሐዋ 2: 38 ፣ 22:16 ፣ ቲቶ 3:5፤ ሁለተኛ ፥ ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ጋር የመተባበርን ፣ ሮሜ 6:3፣ ቆላ 2:12፣ ሐሳቦችን ዐቅፎ ይዟል ። ሁለቱም ሐሳቦች በክርስቶስ የመስቀል ሥራ የሚገኘውን በጌታ ጸጋ የሆነውን ማዳን የሚያመለክቱ እንጂ የሚተኩ አይሆኑም። የውኃ ጥምቀት ከእግዚአብሔር ያገኘውን ለኅጢአት ስርየት መታጠብን የሚያመለክትና ከክርስቶስ ጋር በሞቱና በትንሣኤው መካፈላችንን ያረጋግጣል ወይም ያመለክታል።

7.2 ትምህርተ ቊርባን

በዚህም ሥርዐት አፈጻጸምና በሚሰጠው ስፍራ በአብያተ ክርስቲያናት መካከል ልዩነት አለ። ይህ ሥርዐት የተመሠረተው በምሴተ ሐሙስ ጌታ ኅብስቱንና ጽዋውን አመስግኖ ለሐዋርያቱ«ይህ ሥጋዬ ነው፥ ይህ ደሜ ነው» ብሎ በሰጠ ጊዜ ነበር። የጌታ ሥጋና ደም መሠረተ ሐሳብ ጌታ በዕለተ ዓርብ ለብዙዎች ኅጢአት ራሱን መሥዋዕት አድርጎ ማቅረቡን አመልካች ነው። ከአይሁድ ፋሲካ በዓል ጋር ተያይዞ መፈጸሙ እግዚአብሔር ሕዝቡን ነጻ ለማውጣት ያለውን ታላቅ ዐላማ በድጋሚ ያሳያል።

ለቅዱስ ቊርባን አገልግሎት የሚውለው ኅብስትና ወይን የጌታን ሥጋና ደም የሚወክል ሲሆን በጸሎትና በምስጋና ሲቀበሉት ተራ ምግብ አይሆንም። እንዳንዶች ኅብስቱና ወይኑ በጸሎት ወደ እውነተኛ የጌታ ሥጋና ደም እንደሚለወጥ በማመን የጌታ መሥዋዕት ዛሬም በየዕለቱ እንደሚሆን በሚያስብ መንፈስ ትልቅ ከበራታን ለቅዱስ ቊርባን ሲሰጡ፣ ሌሎች በተቃራኒው ኅብስቱም ኅብስት ወይኑም ወይን ብቻ እንደ ሆነ በመቊጠር ክርሱ መቀበል የጌታ ሞትና ትንሣኤ ከማስታወስ ያለፈ ሌላ ጥቅም እንደሌለው የሚያመለክት ቀለል ያለ አካሄድን ይከተላሉ፤ ሁለቱም ሐሳቦች ችግሮች ያለባቸው ይመስላሉ።

ኅብስቱና ወይን ሥጋውና ደሙን የሚወክሉ መሆናቸው ግልጽ ቢሆንም፤ (ማቴ 26:26-29) ጌታ ግን በየጊዜው (ቍርባን በሚዘጋጅበት ጊዜ ሁሉ) ይሠዋ ዘንድ ሳያስፈልገው አንድ ጊዜ በቀራንዮ ራሱን መሥዋዕት አድርጎ አቅርቧልና በየጊዜው መሠዋት አያስፈልገውም፤ ዕብ10÷12። በሌላ በኩል ኅብስቱንና ወይኑን ተራና ቀላል አድርጎ መውሰድ ፍርድን ሊያመጣ ይችላል። በሥርዐቱ ጌታ በመንፈስ ይገኛልና ከእርሱ የሚካፈሉ የሚያገኙት መንፈሳዊ ሀብት አለ ፤ 1 ቆሮ 11÷23:24። ቅዱስ ቁርባንን ማናቸውም በእውነት ክርስቶስን ያመኑ ሁሉ የተጸጠበትን ዐላማ በመገንዘብና ራሳቸውን በመመርመር በየጊዜው ሊቀበሉ ይገባል።

ይህንን ሥርዐት በመፈጸም፡-

- ሀ/ በክርስቶስ አምነው ያገኙትን የዘላለም ሕይወት በእምነት ያጸናሉ ፤ ዮሐ6÷53-54 ።
- ለ/ ከክርስቶስ ጋር ኅብረት ያደርጉበታል ፤ ዮሐ 6÷56 ።
- ሐ/ ከሌሎች አማኞች ጋር የመንፈስ አንድነት ይፈጥሩበታል ፤ 1 ቆሮ10÷16-17 ።
- መ/ የጌታ ሥጋ መቁረሱን ፣ ደሙ መፍሰሱን ስለ ኅጢአት መከራ ተቀብሎ መሞቱንም ያስቡበታል ፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እስኪመጣ ድረስም ሞቱን የመናገር ንላፊነታቸውን ለመወጣት ልባቸውን ያነሣሉ፤ 1 ቆሮ 11÷23-26።

8. ትምህርተ ትንሣኤ መታንና ነገረ ምጽአት

የመታን ትንሣኤ መሠረቱ የጌታ የራሱ ሞትን አሸንፎ መነሣት ነው (ማቴ28÷1-20 ፤ ማር16÷1-8፤ ሉቃ 24÷1-53 እና 1 ቆሮ 15÷ 20-21)። እርሱ ከሞት አንደ ተነሣ እንዲሁ በርግጥ የሞቱ ሁሉ ይነሣሉ ፤ በእርሱ ያመኑ ለሕይወት ትንሣኤ ያላመኑ ደግሞ ለፍርድ ትንሣኤ (ዮሐ 5÷28-29) ይነሣሉ ።

የመታን ትንሣኤ የሚሆነው በጌታችን በመድኃኒታችን ዳግም ምጽአት ጊዜ በመሆኑ ያመኑ ሁሉ ይህን ጊዜ ተስፋ እያደረጉ ይጠብቃሉ ፤ ምክንያቱም እርሱ የትንሣኤ በኩራቸው ሆኗልና ፤ (ቁላ 1፡ 18-20) ። አማኞች በክርስቶስ በማመን ያገኙትን ድኅነታቸውን በሙላት የሚቀበሉት በመታን ትንሣኤ ጊዜ ጌታ ሊመጣ ነው (ሮሜ 8:23 ፊልጵዩስ 3÷20-21) ።

ሀ/ በመታን ትንሣኤ ጊዜ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ልጆች ከቀድሞው ውሱን ደካማ ምንነትና ልምምዳቸው በመውጣት ዐዲስ የትንሣኤ አካል ለብሰው ይገለጣሉ (1ኛ ቆሮ15:50-57) ።

ለ/ ክርስቲያኖች ጌታ ሞትን ድል አድርጎ አንደ ተነሣ እነርሱም ሞትን ድል አድርገውና ዐዲስ የከበረ አካል ይዘው ይነሣሉ።ይህ አካል የማይሞት፣የማያረጅ፣የማይታመምና ማንም ሊቀርበው በማይችለው ብርሃን በሚኖረው በእግዚአብሔር ፊት ለመቆም የሚያስችል የተለወጠ አካል ነው፤ ዳን 12÷2፤ዮሐ 5÷29፤ፊልጵ3÷21፤1ኛ ተሰሎንቄ 4÷13-18።

ያመኑና ያላመኑ መታንን አነሣሥ በተመለከተ በተለያዩ አብያተ ክርስቲያናት መካከል ልዩ ልዩ አስተሳሰብ ወይም አመለካከት አለ። አንዳንዶች እንደ ማቴዎስ ምዕራፍ 25 ያለውን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በመጥቀስ የሁለቱም ትንሣኤ በአንድ ወቅት እንደሚሆንና ፍርድም ወዲያውኑ እንደሚለጥ ያምናሉ። ሌሎች ደግሞ ያመኑና ያላመኑ እንደ 1ተሰ 4÷16 እና ራእይ 20÷6-15 ያሉ ክፍሎችን በመጥቀስ ያማኞች ትንሣኤ በቅድሚያ ሆኖ ከሺሕ ዓመት በኋላ ያላመኑት ለፍርድ ከመታን እንደሚነሡ ያስተምራሉ። ዋናው ቁም ነገር እውነተኛነት አማኞች ትንሣኤያቸው ክብራቸው መሆኑ ነው፤ ከጌታ ጋርም አብረው የሚከ ብሩበት ይሆናል። የአማኞች የትንሣኤ አካል የተዘራ ዘር በለብሶና ሞቶ ዐዲስ ሆኖ እንደሚወጣ እንዲሁ ይሆናል ፤ 1 ቆሮ 15÷35-38።

ዐዲሱ የትንሣኤ አካል።

ሀ/ ሞት የማይዘው፤ የማይታመም ፤ የማያረጅም ሆኖ ባለመበስበስ ይነሣል

ለ/ የተዋረደውን ወይም ደካማ ባሕርዩን ትቶ በክብር ይነሣል

ሐ/ ድካሙን ትቶ በገይል ይነሣል

በንስሐ የመታደስ አገልግሎት

መ/ መንፈሳዊ አካል ሆኖ ይነሣል። መንፈሳዊ አካል ሆኖ መነሣት ማለት የማይዳስ መሆን ሳይሆን፤ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር የሚስማማ ዐዲስ ባሕርይ ይዞ መነሣት ማለት ነው። አማኞች በዐዲሱ የትንሣኤ አካላቸው (ሰውነታቸው) በጽድቅ ሕይወት በተሞላው ዐዲስ ሰማይና ምድር ስዘላለም ይኖራሉ፤ (2 ጴጥ 3:13) ፤ ራእይ 21:1-4 ።

በሐዲስ ኪዳን ብቻ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ዳግም ምጽአት በሚመለከት ብዙ ግልጽ መልእክቶች ይገኛሉ። ከነዚህም ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው ። ማቴ ምዕ 24 እና 25 ፣ ማር ምዕ 13፤ ሉቃ 21:5-28፤ ግብረ ሐዋ 1:9-11፤ 1 ተሰሎ 4:16-2 ጴጥ3:10 ፤ ራእይ1:7፤ 22:20) መጽሐፍ ቅዱስ የማያጠራጥር ፍጻሜ እንዳላቸው በግልጽ (በማያሻማ ሁኔታ) ከሚያስቀምጣቸው ክንውኖች ውስጥ አንዱ የጌታ ዳግም ምጽአት ነው።

የጌታ ዳግም ምጽአት ይህን ያህል ርግጠኛ ቢሆንም እንዴትና በምን ሁኔታ እንደሚገለጥ በሚገለጥበትም ጊዜ የሚፈጸሙት ድርጊቶች ላይ የተለያዩ አመለካከቶች በተለያዩ አብያተ ክርስቲያናት አሉ። እነዚህ ልዩነቶች የተመሠረቱት በተለይ በራእይ 20:2-3 ላይ የተጻፈውን የሺሕ ዓመት ዘመን ምንነት በተመለከተ ከተወሰደ የተለያዩ አቋም የተነሣ ነው ።

የጌታን ምጽአት አስመልክቶ የተለያዩ አመለካከቶችና ዐልፎም ብዙ የበሕተት ትምህርቶች ቢኖሩም ሊስተዋሉ የሚገባቸው መሠረታዊ ነገሮች የሚከተሉት ናቸው፡-

ሀ/ የጌታ ዳግም ምጽአት በኃይልና በታላቅ ክብር ይሆናል ፤ ዓይንም ሁሉ ያዩታል፤ አመጣጡ እንደ መጀመሪያው በድካምና በውርደት አይሆንም፤ (ማቴ 24:30) ፤ ራእይ 1:7 ።

ለ/የጌታ ዳግም ምጽአት ታላቅ ታሪካዊ ክሥተት ነው። ጌታ ሊመጣ የዘመኑ ፍጻሜ ይሆናል ፤ የነበረውም ታሪክ ይዘጋል (1ቆሮ 15:22-28)።

ሐ/ የጌታ ዳግም ምጽአት ቅጽበታዊ ነው። የጌታን ምጽአት የሚያጅቡና አስቀድሞ እንደሚሆኑ የተነገረላቸው ምልክቶች ቢኖሩም መጽሐፍ ቅዱስ ግን የጌታ ምጽአት ትክክለኛውን ቀንና ሰዓት የማይታወቅና ድንገተኛ እንደሆነ ይናገራል ፤ (ማቴ 24: 36-44 1 ተሰሎ 5:1-6) ።

መ/ የጌታ ዳግም ምጽአት ኅጢአትን፣ ሞትን፣ ሰይጣንና ሠራዊቱን አስወግዶ፣ መዋቲ፣ በስባሽና የሚያረጅ ደካማ ሥጋችንን በመሰወጥ ለመዳናችን ፍጻሜ ይሰጣል፤ ያረጋግጣልም፤ 1 ቆሮ 15:22-28፤ 42-57 ፤ ራእይ 12:7-11፤ 20: 1-10።

ሠ/ የጌታ ዳግም ምጽአት ሙታንን ያስነሣል (ዮሐ 5 ÷ 28-29) ።

በንስሐ የመታደስ አገልግሎት

ረ/ በጌታ ዳግም ምጽአት በሕያዋንና በሙታን ላይ ፍርድ ይሆናል ፤ ያኔ ሁሉም በጌታ ፊት ይቀርባሉ፤ ግብረ ሐዋ 10:42 ፤ 2 ጢሞ 4:1 ።

የክርስትና ሃይማኖት መሠረት ማጠቃለያ

የክርስትና ሃይማኖት በዘፈቀደ የሚመራ በሰውም ቅን መስል አስተሳሰብ የሚመሠረት ሳይሆን በቃል እግዚአብሔር የተወሰነና ምንም ሳይጨመርበትና ሳይቀንስበት በመጽሐፍ ቅዱስ እንደ ተገለጠው ሊቀበሉትና ሊኖሩበት የሚገባ መንፈሳዊ ሕይወት ነው። ለተለያዩ አገሮችና ለተለያዩ ሰዎች ተብሎ የተሰጠ ልዩ ልዩ ክርስትና የለም። በሥርዐትና በባህል መለያየት በሕዝቦች መካከል ያለ ቢሆንም እንኳ በመሠረታዊው የክርስትና አስተምህሮ ላይ መለያየት ሊኖር አይገባም ፤ ሰዎችን ሁሉ ያዳነው ክርስቶስ አልተከፋፈለምና። ማንም ተነሥቶ በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ያልተመሠረተ ክርስትና መሥርቶ የክርስቶስ ነኝ ሊል አይችልም ፤ ክርስቶስ ክራሱ ሐሳብ ጋር የሚጋጭ ክርስትና አልመሠረተም ፤ አይመሠርትምም ። ስለዚህ የክርስቶስ ነኝ የሚል ክርስቲያን መንፈሳዊ ሕይወቱ በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት እንጂ በሌላ በምንም ነገር ላይ አይቆምም።

ከላይ በጥቅሉ በዋና ዋና ሐሳቦች ላይ በመመሥረት የተደረገውም የዚህ የትምህርተ ክርስትና ገለጣ በፈቃድ እግዚአብሔር ላይ የማይገባ ነገር ላሰመጨመር በጥንቃቄ የተሠራ ነው። የእግዚአብሔር ሐሳብ በመሠረቱ ያልተወሰነበ ፤ ሊረዱትም የሚያስችል እንጂ የለው ማብራሪያና ማስተካከያ የሚያስፈልገው የቅኔ ምስጢር አይደለም ፤ በንጹሕ ልብ ከቀረቡት ቀላልና ሕይወት የሚሰጥ ነው። ለማያምኑት ግን ሞኝነት አልያም የሚያሰናክል ዐለት ነው። ብዙ አብያተ ክርስቲያናት ለራሳቸው ስም ሲያወጡ እንደሚጠነቀቁት ለሕይወታቸውና ለአገልግሎታቸው ቢጠነቀቁ እንዴት መልካም ነበርባቸውባቸው ስማቸውና አገልግሎታቸው የማይገናኝ ነው።

9. ኦርቶዶክስና ኦርቶዶክሳውያውን

9.1 ኦርቶዶክስ

“ኦርቶዶክስ” የሚለው የግሪክ ቃል ጽንት ወይም ጥመት ስለሌለባት የቀናች ወይም ትክክለኛ ሃይማኖት የተለጠ መጠሪያ ነው። ይች ሃይማኖት አንድ ጊዜ ከእግዚአብሔር የተሰጠችና በእስትንፋሰ እግዚአብሔር በተጻፉ ቅዱሳት መጻሕፍት መሠረት ላይ የቆመች ስትሆን በጌታ ትምህርት ፡ ሞትና ትንሣኤ የተመሠረተች፡በሐዋርያቱም የተሰበከችና የተስፋፋች በቅብብሎሽም በዘመናት ሁሉ ዘልቃ ወደ እኛ የደረሰች የክርስትና እምነት ናት። ይች ሃይማኖት ገጢአተኞች በክርስቶስ ቤዛነት ከእግዚአብሔር ጋር የሚታረቁባትና ጎብረት የሚያደርግባት፡ሀብተ ወልድና(የእግዚአብሔርን ልጅነት) የሚያገኙባት ናት። ይች ሃይማኖት የዓለም ቤዛ የሆነውን ጌታችንን ኢየሱስ ክርስቶስን በማመንና በማወቅ ወደ እርሱ መላት የምታደርስ ናት።

“ኦርቶዶክስ” የሚለውን ለሃይማኖት መግለጫነት የምንጠቀመው ሰዎች ጽድቅን የሚያገኙበትን ፡የቅድስና ኑሮ ለመኖርና ከዘላለም ፍርድም መዳን የሚችሉበትን የክርስትና እውነቶች ለማመልከት እንደ ሆነ ማስገንዘብ እንወዳለን። በእነዚህ ውስጥ የክርስትና አዕማድ እውነቶች፡-ትምህርተ አብ፡ትምህርተ ወልድ፡ትምህርተ መንፈስቅዱስ፡ትምህርተ ጥምቀትና ትምህርተ ትንሣኤ መታን እና የዘላለም ሕይወት የሚሉት ይገኛሉ። እንግዲህ ኦርቶዶክስነት ክስያሜው ባሻገር እውነተኛ የመጽሐፍ ቅዱስን ትምህርት ይዞ መገኘትን ይጠይቃል ።

9.2 ኦርቶዶክሳውያን እነማን ናቸው?

ከላይ በተገለጸው መሠረት ይች “ኦርቶዶክስ” የሚል መጠሪያ የተሰጣት ሃይማኖት የሐዋርያት ከዚያም በኋላ በየዘመናቱ የሚኖሩ የየትኛውም አጥቢያ አብያተ ክርስቲያን እውነተኛ ክርስቲያኖች ሃይማኖት ናት ። ራሳቸውን “ኦርቶዶክሳውያን” ብለው ባይጠሩም እንኳ ከእግዚአብሔር የተሰጠቸውን እውነተኛ ሃይማኖት የሚያምኑና የሚከተሉ እስከ ሆኑ ድረስ ሃይማኖታቸው ኦርቶዶክስ እነርሱም ኦርቶዶክሳውያን ናቸው ።

በጊዜ ሒደት “ኦርቶዶክስ” የሚለው መጠሪያ ለአንድ ወገን የክርስትና እምነት መጠሪያነት እየዋሰ መጣ። በተለይም ከኬልቂዶን ጉባኤ በኋላ ይህ አወራር ለአንድ የክርስቲያን ወገን መጠሪያ መሆኑ እየጉላና ግልጽ እየሆነ መጥቷል።

9.3. የአገራችን ኦርቶዶክሳውያን እነማን ናቸው ?

እውነተኛ ኦርቶዶክሳውያን ከላይ የተጠቀስቸውን እውነተኛ ሃይማኖት የሚከተሉ እንጂ ትክክለኛ ሃይማኖት ሳይኖራቸው መጠሪያውን የሚጠቀሙት አይደሉም። ከኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ውጭ ሆነው

ትክክለኛውን ሃይማኖት የሚከተሉ ክፍሎችም እውነተኛ ክርስቲያኖች ናቸው። ዋናው ቁም ነገር የሚከተሉት ሃይማኖት እንጂ እነርሱ ለራሳቸው የለጡት የተዋበ ስም አይደለም ፤ ሃይማኖታቸውና ሕይወታቸው ከመጠሪያቸው ጋር የተስማማ መሆን አለበት።

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ኦርቶዶክስና ኦርቶዶክሳውያን በሚሉት መጠሪያዎች ብቻ የሚኩራሩና የሚመጸደቁ ጥቂቶች አይደሉም ፤ እነዚህ ግለሰቦች ስማቸው እንጂ ሕይወታቸው የክርስትና መዐዛ የሰውም። እንደዚሁም ኦርቶዶክስና ኦርቶዶክሳውያን የሚሉት መጠሪያዎች የሚገባቸው እውነተኛ ክርስቲያኖች እንዳሉ ሁሉ መጠሪያው የማይገባቸው የስም ክርስቲያኖችም አሉ ። እነዚህ የስም ክርስቲያኖች “ላም ባልዋሰበት ኩበት ለቀማ ” እንዲሉ ሕይወታቸው አንዳች የክርስትና እውነት የማይታይበት ሆኖ ሳለ በግብዝነት በክንቁ ይኩራራሉ ፤ ይመጸደቃሉም።

ይችን ርትዕት ሃይማኖት በማወቅና በመከተል ሳይሆን በዘር « የአያቱ - የአባቱ ሃይማኖት » በማለት የሚከፈሉ ግብዦችና ምግባረ ብልሹዎች ከአፄ ሱስንዮስ ዘመን ጀምሮ በቤተ ክርስቲያኒቱ እየተበራከቁ መጥተዋል። ኦርቶዶክሳዊነት በመጽሐፍ ቅዱስ እውነቶች ላይ የተመሠረተችውን ትክክለኛ ሃይማኖት በማመን ፤ ለእርስዋም በመገዛትና የጽድቅ ፍሬም በማፍራት የሚገኝ እንጂ በመጠሪያው በመጠቀም ወይም በዘር ሐረግ የሚተላለፍ ኦርቶዶክሳዊነት የለም ። እውነተኛ የቤተ ክርስቲያናችን ኦርቶዶክሳውያን ከሐዋርያትና ከቤተ ክርስቲያን አባቶች እየተላለፈች የመጣችውን ሃይማኖት በብልጠት በተፈጠሩ ተረቶች ሳይለውጡ የሚከተሉና ይችኑ ሃይማኖት ገንዘባቸው ያደረጉ ፡ ሃይማኖታቸውንም በመልካም ሥነ ምግባር የሚገልጹት ግለሰቦች እንደ ሆኑ ማስተዋል ያስፈልጋል።

10 . ያልተብራሩ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ

ቤተ ክርስቲያን ትምህርቶች

ለአንዲት ቤተ ክርስቲያን ሙሉ የሆነ ክርስቲያናዊና በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ የተመሠረተ አስተምህሮ ያስፈልጋታል ። በዚህ ረገድ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትኩረት የነፈገቻቸው ትምህርቶች እንዳሉ በግልጥ የሚታይ ነገር ነው ።

10.1 ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እግረ መንገዱን በሥላሴ ትምህርት ውስጥ የተጠቀሰ እንጂ የእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስን ማንነት በሚመለከት የተብራራና ዝርዝር ትምህርት አላዘጋጀችም ። ስለ መንፈስ ቅዱስ ያላት ትምህርት የሥላሴ ሦስተኛ አካል እንደ ሆነና ከአብ እንደሚሠርጽ የሚናገር በጣም ዐጭር መግለጫ ነው። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የምእመናንን ሕይወት በመቀደስ ÷ በማንጽ ÷ እውነትን በማስተማር ÷ የተለያዩ ጸጋዎችን በማደልና በመሥራት እንዲሁም የቤተ ክርስቲያንን የወንጌል አገልግሎት በመምራትና በማስፋፋት... ወዘተ ስለሚሠራው ስለ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ማኅበረ ምእመናንን በጥልቀት ማስተማር አስባቸው ።

10.2 የመንፈስ ቅዱስ ሥራና ሀብታተ መንፈስ ቅዱስ

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መንፈስ ቅዱስ በምእመናን ሕይወት ምን ምን ሥራዎችን እንደሚሠራ የተብራራ ትምህርት አልተዘጋጀም። አንዳንድ ግለሰቦች ዐልፎ ዐልፎ ከሚያነሡት በቀር ፣ የሀብታተ መንፈስ ቅዱስ እስፈላጊነት በቤተ ክርስቲያን የወንጌል ሥራና የሕይወት መታነጽ ያላቸው ድርሻ ተብራርቶ የተገለጸበት በወጉ የተዘጋጀ የቤተ ክርስቲያን ትምህርት የለም። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ወደፊት ከላይ በተጠቀሱት ያልተብራሩ ትምህርቶችን በተመለከተ ሰፊና ጥልቅ ጽሑፎችን ታዘጋጃለች ብለን ተስፋ እናደርጋለን።

10.3. ትምህርተ ቤተ ክርስቲያን

ቤተ ክርስቲያን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ክቡር ደም የተዋጁትና የክርስቶስ ማደሪያ የሆኑት ምእመናን መጠሪያ ነው ። ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል የምእመናን ጉባኤ መጠሪያ እንጂ የሕንጻ መጠሪያ በምንም መልኩ ሊሆን አይችልም። የሚከተሉት የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ቤተ ክርስቲያን የክርስቲያኖች ጉባኤ ብቻ እንደ ሆነች ያመለክታሉ፤ እኛም የመጽሐፍ ቅዱስን ትምህርት ልብ ብለን ልናስተውል ይገባል፤ 1 ቆሮ 3፡16-17፤ 6፡19-20፡፡

በአንዳንድ ግለሰቦች ቤተ ክርስቲያን ግዑዝ ሕንጻም እንደሆነች ይታመናል። በብዙዎች ዘንድ የሚታወቀውና ሊታረም የሚገባው ይኸው የተሳሳተ ትርጉም ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ቤተ ክርስቲያን የምእመናን ጉባኤ እንደ ሆነች እንጂ ግዑዝ ሕንጻ እንደ ሆነች አንድም ቦታ አይናገርም።

በቤተ ክርስቲያን ሁሉና ይህን በስሙ ሁሉ ላይ ታላቅ ፍርሀት ሆነ ፣ግብረ ሐዋ 5፡11 ።

ነገር ግን በቤተ ክርስቲያን ስለ እርሱ ወደ እግዚአብሔር ጸሎት አጥብቆ ይደረግ ነበር ፣ ሐዋ 12፡5 ።

ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ሕዝብ ወይም መንጋ ናት፤ ሐዋ 20፡28 ።

ለተለያዩ የክርስቲያን ጉባኤዎች የተጻፉ መልእክታት ለ— ሰዎች እየተባሉ ነበር የተጻፉት ስምሳሌ ወደ ሮሜ ሰዎች - ወደ ገላትያ ሰዎች - - - ወዘተ ። በጸሎተ ሃይማኖትም ቤተ ክርስቲያን ሐዋርያት የሰበሰቧት አንዲት ጉባኤ እንደ ሆነች ተገልጿለች። ቤተ ክርስቲያን የሚለው መጠሪያ የክርስቲያኖች ጉባኤ ወይም ስብሰብ እንደ ሆነች ያመለክታል ፣ የመስብስቢያ ቦታቸውን ግን አያመለክትም። የስብሰባ ቦታዎች ከምእመናን መንፈሳዊ ሕይወት ጋር ምንም ግንኙነት የላቸውም። የመስብስቢያ ቤቶች ሃገር ቤቶች ቢሆኑ ፣ በቆርቆሮ የተሠሩ ቢሆኑ ፣ በፅብን በረድ ያጌጡ ቢሆኑ ፣ በወርቅ የተንቁጠቁጡ ቢሆኑ በምእመናን ሕይወት ላይ የሚጨምሩት ወይም ከሕይወታቸው የሚያጉድሉት ምንም ነገር የለም ። ከላይ የጠራናቸው የመስብስቢያ ዐይነቶች ሁሉ ከፀሐይ ፣ ከብርድ ፣ ከነፋስ . . . ወዘተ ለመጠለያነት ከማገልገላቸውም በላይ ለክርስቲያኖች ማዕከላዊ ሥፍራ በመሆን ይጠቅማሉ ።

ቤተ ክርስቲያንን ሕንጻ እድርጎ የመመልከት ስሕተት “ቤተ” የሚለውን ቃል “ቤት” ብሎ ከመትርጎም የተነሣ የሚመጣ እንደ ሆነ መገመት ይቻላል። ቤተ ፣ ወገን ፣ ማኅበር ጉባኤ ማለት ነው። (ኪዳነ ወልድ ክፍሌ መጽሐፈ ሰዋስው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሐዲስ ገጽ 268)። በዚሁ መሠረት ቤተ ክርስቲያን የክርስቲያን ወገን ፣ የክርስቲያን ማኅበረ ጉባኤ ማለት ነው። «ቤተ ክርስቲያን ሕንጻ ነው» ከሚለው የተሣሣተ ትርጉም በመነሣት ብዙዎች ሕንጻ ወይም ቤት በመሥራት «ቤተ ክርስቲያን ሠራን ፣ ቤተ ክርስቲያን ሊሠራ ነው» ወዘተ እያሉ ይናገራሉ ። በክቡር ደሙ እየዋጀ ቤተ ክርስቲያንን የመሠረተና የሚመሠርት ክርስቶስ ብቻ ነው። ስብላዊ ፍጡር ቤተ ክርስቲያንን ሊመሠርት አይችልም፤ ማቴ 16፡18።

“የቤተ ክርስቲያን ዋና መሥራች ራሱ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው”፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነትና ትምህርት ገጽ 129

«ቤተ ክርስቲያን ብለን የምንጠራው ማንን ነው ? ቤተ ክርስቲያን ስንል ምን ማለታችን ነው ? ካሁኑም ምእመናንም ጳጳሳቱ ያሉበት ማኅበር አይደለምን? ቤተ ክርስቲያንን የክርስቲያኖች ማኅበር የክርስቲያኖች አንድነት የሚያለኛ ት እንዲህ ከሆነ ጳጳሳት ብቻ ሳይሆን ምእመናንም ጭምር በግልና በጎብረት ግዴታውና የጎሳፊነቱ ተካፋዮች ናቸው ማለት ነው።» ትምህርተ ቲዎፍሎስ ኢትዮጵያዊ ገጽ 99 ተመልከቱ።

«በጦር ከተወጋው ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ጉን ከፈለሰው ደሙ የተነሣ ቤተ ክርስቲያን (ማኅበረ ምእመናን) ተመሠረተች። በዘመናት ውስጥም ማዕበላትና ጉርፎች ሊያናውጧት በማይችሉበት ሹኔታ ቀይ አዕናቀ (ዕንቁች) በሹኑ ሐዋርያት ገነባት (ገላ 2 ÷ 4፤ ሌፌ 2 ÷ 8-9)። የራሱንም ሥጋ ጠፈር አደረገላት (ሌፌ 1 ÷ 20-23)። በራሱ ሥጋ ጠፈር መሽንም ላይ የምትመራበትን ብርሃናዊ ሥርዐት አቆመላት። ምእመናንንም በሌሊቱ ዕንቅፋት ሳይለናክሉ ተቀን እያስተዋሉና በሥጋው ጠፈር ብርሃን እየተመላለሱ በደስታ ይኖሩ ዘንድ የማይጠልቁ ከዋክብትን (መምህራንን) ሾመ » ፤ገድለ አቡነ አስጢፋኖስ ዘጉንዳጉንዶ ገጽ 20።

10.4. ነገረ ድኅነት

ባለፉት ጊዜያት የቤተ ክርስቲያን ለዎች ብዙ ጊዜያቸውን ያሳለፉት በክርስቶስ ማንነት ወይም በተዋሕዶ እምነት ማለትም በክርስቶስ አምላክና ሰው መሆን ላይ ሲከራከሩ ረዘም ያለ ጊዜ እንዳሳለፉ ቀደም ብለን መጥቀሳችን ይታወሳል። እንደ ተዋሕዶው ትምህርት ለነገረ ድኅነት (ለጌታችን ለኢየሱስ ክርስቶስ የማዳን ሥራ) እምብዛም ትኩረት አልተለጠም። ለነገረ ድኅነት በቂ ትኩረት ባለመለጠቱ በተገቢው ሁኔታ የተደራጀ ሰፊና የተብራራ ትምህርት አልተዘጋጀም። ይህም ብቻ አይደለም ፤ ትምህርተ ድኒን «በክርስቶስ ከማመን በቀር የምንድንበት ሌላ መንገድ የለም» የሚል እንደ ሐዋርያት ግልጽና ቊርጥ ያለ ውሳኔ ይዞ ከዚህ በቀር በሚል በውግዘት መልክ አልተቀመጠም። ይህ ድክመት ክፉና ዐመፀኛ ለዎች የጥፋት መንገዶችን የድኅነት መንገድ አድርገው ኑፋቄ እንዲያስተምሩ ዕድል ሰጥቷቸዋል፤ ግብረ ሐዋ 4÷12፤ ገላ 1÷8።

ሰው ሁሉ ድኅነተ ነፍስ የሚያገኘውና መንግሥተ ሰማያት የሚወርለው በጌታችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ በግልጽ እያስተማረ ይህንን ግልጽ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት የሚቃረኑ ብዙ የተሳሳቱ የድኅነተ ነፍስ መንገዶችን በቤተ ክርስቲያን ያሉ አንዳንድ ለዎች ዛሬም በማስተማር ላይ ይገኛሉ ። በቅዱሳን መላእክት ፣ በጳውሎስና ለማዕታት ስም ዝክር በማዝክር ፣ ለሙታን ተዝካር በማውጣት ፣ የተለያዩ መካናትን በመሳለም ፣ በቅዱሳንና በመላእክት ስም « ቤተ ክርስቲያን » በማሠራት ፣ ምጽዋት በመመጽወት ፣ በተለያዩ መካናት በመቀበር ፣ ለፍጡራን ሰዕለት በማስገባት ፣ እነዚህን ፍጡራን በመማፀን

በምልጃቸው ያለ ክርስቶስ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት መግባት ይቻላል የሚለው ትምህርት በተለይ ከእኔ ዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ጀምሮ እየተስፋፋ ሄዷል።

እነዚህ የድኅነት መንገዶች ሳይሆኑ በማቴዎስ ወንጌል ሰፊው ወይም የጥፋት መንገድ የተባሉት ናቸው ። እነዚህ ክእውነተኛው የመዳን ወይም የጽድቅ መንገድ የሚያወጡ የገሃነም መንገዶች ናቸው ፤ ማቴ 7÷13 ። እነዚህ በዘንቱ ተስፋ ለውን እየሸነገሉ ወደ ጥፋት የሚወስዱ የተሳሳቱ ትምህርቶች መወገድ ይገባቸዋል።

መጽሐፍ ቅዱስ ፣ የአቡውና የቤተ ክርስቲያናችንም ትምህርተ ድኒን (የመዳን ትምህርት) እንደሚያስረዳው ሰው የጎጢአት ስርየት የሚያገኘውና ከፍርድ የሚድነው ወደ እግዚአብሔር መንግሥትም የሚገባው ንስሐ በመግባትና በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ብቻ ነው ፤ ይኸውም ማንም ሰው ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ጎጢአቱ ዋጋ እንደ ከፈለና ከእንግዲህ ወዲህ ከዘላለም ጥፋት ወይም ፍርድ ለመዳን ተጨማሪ ዋጋ መክፈል እንደ ማያለፈልገው በማመን ብቻ ነው የሚድነው። ቀደም ብለን እንደ ገለጽነው ሰው ሊድን የሚችልበት ሌላ አማራጭ መንገድ የለም። ሰው የሚድንበት አንድ ብቸኛ መንገድ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው። በክርስቶስ በማመን ካልሆነ በቀር ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ብቻ እግዚአብሔር ያዘጋጀው ሌላ የተለየ የመዳኛ መንገድ የለም።

«በእርሱ በሚያምን አይፈረድበትም በማያምን ግን በአንዱ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ አሁን ተፈርዶበታል » ዮሐ 3÷18 ።

«መዳንም በሌላ በማንም የለም ፤ እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለለዎች የተሰጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና» ግብረ ሐዋርያት 4÷12 ።

የጥንቱ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የመዳን ትምህርት ወይም ትምህርተ ድኒን ምሥጢረ ሥጋዌና ምሥጢረ ተዋሕዶ በሚባሉት ትምህርቶች ተገልጿል።

«ስለ እኛ ሕግን ሁሉ ፈጸመ ። » ገላ 4:4-6 « ከዚህም በኋላ ስለ እኛ መክራን ተቀበለ ፣ ተለቀለ ፣ ሞተ ተቀበረ » (ምሥጢረ ሥጋዌ) ።

“ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም ከመምጣቱ አስቀድሞ እውነተኛ የጽድቅ መንገድ አልታወቀም ነበር። ነገር ግን ዛሬ ለማያዊ አባታችን እግዚአብሔር እውነተኛውን የጽድቅ መንገድ አሳየን። ይኸውም የጽድቅ መንገድ የተባለ አንድ ልጁ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ፤ ከእርሱ በቀር ሌላ ወደ ሰማያዊ አባታችን ወደ እግዚአብሔር የሚወስድ የለም። እርሱ ጌታችን

ኢየሱስ ክርስቶስ እኔ የእውነትና የሕይወት መንገድ ነኝ፤ በኩል ካልሆነ በቀር አንድም ወደ አብ የሚመጣ የለም ብሎ ተናግሯል (ዮሐ 10፡5) ።

«ስለዚህ እኛ ሁላችን ይህንን የማያሳስት እውነተኛውን የጽድቅ መንገድ ክርስቶስን ብቻ ይዘን ከሄድን ዘወትር እየናፈቅን አባታችን ሆይ ፣ እያልን ከምንጠራው ክለማዊ አባታችን ከእግዚአብሔር ዘንድ ወደ ሰማያዊት አገራችን ወደ መንግሥተ ሰማያት እንደርሳለን፤ ዳግም በሥራችን እንጸድቃለን፤ መንግሥተ ሰማያት እንገባለን ብለን አንመካም፤ የምንጸድቅበት ሃይማኖታችን ክርስቶስ ብቻ ነው። ፍለላዚህ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «እናንተ ደካሞች ሽክማችሁ የከባድ ሁሉ ወደ እኔ ኑ፤ እኔም አሳርፋችኋለሁ። ቀምበራን በላያችሁ ተሽከሙ» ብሏል (ማቴ 11፡28፤ 29)። እንዲህ ማለቱ በእኔ ጽኑ ሲል ነው።

«ደግሞ ቅዱስ ጳውሎስ ጽድቅ በሃይማኖት ብቻ እንዲገኝ ሥራ በመሥራት እንዳይገኝ በጻፋቸው መልእክቶቹ ሁሉ ያስተምረናል። «ለው ሥራ ሳይሠራ በሃይማኖት ብቻ እንዲጸድቅ እናውቃለን » ብሏል ፡ (ሮሜ 8፡13)። ከዚህም ቀጥሎ በ 8 ኛው ምዕራፍ በ 13ኛና በ 14 ኛው ቁጥር የሚሠራ ሰው ዋጋው አይቁጠርለትም እንዲያው እንደሚገባው ሠራ ይባላል እንጂ። የማይሠራ ግን ኃጢአተኛውን በሚያጸድቅ በእግዚአብሔር ቢያምን ማመኑ ጽድቅ ሆኖ ይቁጠርለታል ብሏል።

ደግሞ ይልቁንም በጣም የሚያስረዳ በኤፌሶን መልእክቱ፤ «አምነን በጸጋው ድነናል እናንተም የዳናችሁ በእግዚአብሔር ቸርነት ነው እንጂ በሥራችሁ አይደለም ማንም የሚመካ እንዳይኖር ብሏል፤ ኤፌ 2፡8። ዳግም ወደ ገላትያ ለወች በጻፈው በጀኛው ምዕራፍ 38 ኛው ቁጥር ላይ፤ «የእግዚአብሔርን ጸጋ አልክድም የኦሪትን ሥራ በመሥራት የሚጸድቁ ከሆነ እንኪያስ ክርስቶስ ለከንቱ የሞተ ነዋ ብሎ ተናግሮአል። ይህም ለው ሁሉ በሥራው እንዳይጸድቅ በእግዚአብሔር ጸጋና በክርስቶስ ሞት እንዲጸድቅ ያስረዳል። ክርስቶስ መሞቱ ለው በሥራው መጽደቅ የማይችል ስለ ሆነ ነው ።» የቤተ ክርስቲያን ጸሎት ገጽ 93 ።

«የቀጠሮውም ጊዜ ሲደርስ ዓለም ሳይፈጠር የወለነውን የዘለዓለም ምክሩን ንጽሕት ድንግል ከምትሾን ከዳዊት ልጅ ያለ ዘርዐ በእሴ ሰው ሾኖ በድንቅ መገለጥ ፈጸመው ። ከዚህ በኋላ ፈጣሪ ካልሾነ በቀር ሌላ ሲሠራው የማይችለውን ሕይወትን መስጠትና የማዳን ሥራውን አሳየ (ገላ 1፡1) » ገላ 4፡4 ፤ ኢሳ 45፡21-25 ፤ ዮሐ 10፡10 ፤ ዮሐ 4፡12 ገድለ አቡነ እስጢፋኖስ ዘጉንዳጉንዶ ገጽ 101። «... የኢየሱስ ዐላማ የወደቀውን ሰው ለማንሣት የጠፋውን ለመፈለግ የሞተውን ለማዳን ብቻ ነው። ስለ እኛ ሰው እንደ ሆነ ፣ ስለ እኛም እንደ ሞተ ክርስቶስ ሲናገር ' እንጀራን አንሥቶ አመለከን ፣ ቁርሶ ሰጣቸውና ስለ እናንተ የሚሰጠው ሥጋዬ ይኸ ነው፤ ይህን ለመታሰቢያዬ አድርጉት 'አለ ።» ትምህርተ ክርስትና 2ኛ መጽሐፍ ገጽ 42 ።

«አዳም መለኮታዊ ሕግን በመተላለፉና በደል በመፈጸሙ የሞት ቅጣት ተፈርዶበታል፤ አዳም ከዚህ ዘላለማዊ ቅጣት ለመዳን የሚችለው በፍርድ መንገድ እንጂ በሌላ ሁኔታ መዳን አይቻልም ። ቅጣቱ በፍርድ እንደ ሆነ፣ መዳኑም በፍርድ ይፈጸማል። ስለዚህ ነው ጌታ ሥጋ ለብሶ ማለት ሰው ሆኖ የአዳምን የሞት ፍርድ በራሱ ሰውነት ተቀብሎ ያዳነው፤ «ወአድጎነነ በፍትሕ ጽድቅ ወርተዎ» ተብሎ እንደ ተጻፈው መዳናችን በፍርድ እንደ ሆነ እናስተውል (መቅድመ ወንጌል) ። ፍርድም የተፈጸመው በመስቀል ላይ ነው ። እንግዲህ በመስቀል የመዳናችን ነገር አማራጭ የሌለው በእግዚአብሔር የተመረጠ ብቸኛ የጽድቅና የፍትሕ የርትዕ መንገድ እንደ ሆነ እናምናለን።

«ከመስቀል ሌላ አማራጭ አለ ብሎ ማሰብ ከእውነትና ከእግዚአብሔር ፈቃድ ውጭ መሆንን ያመለክታል። መስቀል አያስፈልገንም ከነ ኀጢአታችን ወደ እግዚአብሔር መቅረብ እንችላለን ማለት ዘበት ነው፤ ሐሰት ነው፤ ከእግዚአብሔር ተለይቶ መቅረት ካልሆነ በስተቀር የእግዚአብሔር የቅድስና መለኮታዊ ባሕርይ የሚያቃጥል እሳት ስለ ሆነ ፣ በክርስቶስ መስቀል በኩል ካልሆነ ማንም ሊድንና ወደ እግዚአብሔር ሊቀርብ አይችልም ። ሐዋርያው ጳውሎስ እንዳለው እግዚአብሔር ፣ “አምላካችን በእውነት የሚያጠፋ እሳት ነውና” (ዕብ 12፡29) ።

ደም ካልፈለሰ የኀጢአት ስርየት የለም (ዕብ.9፡22) ። የኀጢአት ስርየት ከሌለ ፣ ሰው ከእግዚአብሔር ጋር አይታረቅም ። ስለዚህ ይህ የኀጢአት የጥል ግርግዳ እስካለ ድረስ ሰው ለላም፣ ደስታና ፍቅር የሌለው፣ ተስፋውን ያጣ ጉስቋላ ፍጥረት ሆኖ ይቀራል ። እንግዲህ ተስፋ ያጣ በፍርድ የተቀጣ ሰው ሊድን የሚችለው የእርሱን ቅጣት የሚቀበል ስለ እርሱ መሥዋዕት ሆኖ በፍትሕ እግዚአብሔር ፊት የሚቀርብ ንጹሕ ነገር ያስፈልገዋል። ትምህርተ ሃይማኖትና ክርስቲያናዊ ሕይወት ገጽ 116 ።

ደጋግመን እንዳየነው የመጽሐፍ ቅዱስ፣ የአባቶችም ሆነ የቤተ ክርስቲያናችን ትምህርተ ድኒን ግልጽ ነው፤ ይኸውም ሰው መዳን ወይም መጽደቅ የሚችለው ስለ እርሱ ፍርድና ቅጣት ተቀብሎ በመስቀል ላይ በሞተውና ደሙን ባፈለለው በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ብቻ ነው። ሰው በየትኛውም መልእክ ወይም ቅዱስ አማካኝነት ድኅነተ ነፍስ ሊያገኝ አይችልም። ያለ ደም የኀጢአት ስርየት የለምና ያለ ክርስቶስ ደም ማንም ሰው የኀጢአት ስርየት ሊያገኝና ሊድን አይችልም። ድኅነተ ነፍስ ክርስቶስን በማመን ዐዲስ ሕይወትን በማግኘትና በዐዲሱም ሕይወት በሚሠራው ጸጋ የጽድቅ ሕይወት በመኖር ብቻ ይገኛል።

ከደዌ ቁራኛ ነጻ አውጥቷቸዋል። ይህንንም የፈውስ አገልግሎቱን አራቱም ወንጌላውያን ጽፈውታል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰውን ንጢአትና ደዌ ተሽክሞ ሕይወቱን በመስቀል ላይ በመስጠቱ ፣ ለው የነፍስም የሥጋም ፈውስ ወይም ድኅነት ያገኛል። የነፍስም የሥጋም መዳን መሠረቱ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ሞት ነው። እርሱ ደዌእችንንና ሕማማችንን ተሽክሞ መከራ ስለ ተቀበለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የፈውስ ምንጭ ነው።

ኢየሱስ ወደ ጴጥሮስ ቤት ገብቶ ርዕሳቱን በንዳድ ታማ ተኝታ አያት፤ እጅዋንም ዳሰሰ ንዳዱም ለቀቃት፤ ተነስታም እገለገለቻቸው። በመሸም ጊዜ አጋንንት ያደረገባቸው ብዙዎችን ወደ እርሱ አመጡ፤ በነቢዩ በኢሳይያስ እርሱ ድካማችንን ተቀበለ ደዌያችንንም ተሽክመ የተባለው ይፈጸም ዘንድ ፥ መናፍስትን በቃሉ አወጣ ፥ የታመሙትንም ሁሉ ፈወሰ፤ማቴ 8፡14-17 ።

ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ዕርገት በኋላም ቤተ ክርስቲያን በስሙ ድውያን እንዲፈወሱ በማድረግ በስሙ የፈውስ አገልግሎቷን ቀጥላለች። ቤተ ክርስቲያን ህብተ ፈውስ ባላቸው አገልጋዮች እማካኝነት የፈውስ አገልግሎት በጌታ ስም ታከናውናለች ። ጌታም በስሙ የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች የሚያደርጉትን አገልግሎት በማጽናት ምስጋና ይቀበላል። በጌታ ስም የመፈወስ አገልግሎት በተለይም ህብተ ፈውስ በተሰጣቸው ሰዎች በቤተ ክርስቲያን ዘመን ሁሉ ይቀጥላል። የእግዚአብሔር ቃል መሠረት ያለውና በመንፈስ ቅዱስ አሠራር የሚደረግ ትክክለኛ ፈውስ በግብረ ሐዋርያት እንደ ተገለጸው በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ብቻ የሚደረገው ነው።

«መዳን በሌላ በማንም የሰም፤እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለሰዎች የተሰጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና »፤ግብረ ሐዋርያት 4፡12 ።

በፍጡራን ስም የሚደረግ ፈውስ በክፉ መናፍስት አሠራር ሊከናወን የሚችልና ሰዎችንም መታመን በማይገባቸው ላይ እንዲታመኑ የሚያደርግ ለይጣናዊ ተግባር ነው። ለዚህ ነው እነ ጴጥሮስ ከእናቱ ማሕፀን ጀምሮ ዐንካሳ የነበረው ለው ሲፈወስ በእነርሱ በራሳቸው ገይል እንዳልተፈወሰ በመናገር ሊያደንቃቸው ወደ እነርሱ የሮጠውን ሕዝብ አጥብቀው የተቃወሙት። እነ ጳውሎስም በልስጥራን እግሩ ለሰለለው ለው በተደረገው ፈውስ እነርሱን እንደ አምላክ ቈጥረው መሥዋዕት በማቅረብ ሊያመልኩቸው ሊሉ ልብሳቸውን በመቅደድና ፈውሱን ጌታ እንዳደረገው በመግለጽ ተቃውሞአቸውን ገልጸዋል ፤ ግብረ ሐዋርያት 3፡12 ፤14፡14-15።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የምሥጢረ ቀንዲል ትምህርትም ቢሆን በማር 6፡12-13 እና በያዕቆብ 5፡14 መሠረት በጌታ ስም በጸሎት የሚፈጸምን ፈውስ ያመለክታል እንጂ በፍጡራን ስም ፈውስ እንደሚደረግ ምንም ፍንጭ አይሰጥም፤ ቃለ አዋዲ ገጽ 59። በፍጡራን ስም የሚደረገው ፈውስ የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት የሌለው ብቻ ሳይሆን የቤተ

ክርስቲያንም ትምህርት ድጋፍ የለውም። «ፈውስና ምልክት ይገኝባቸዋል ብለው በጥንቄላና በድግምት በመጻሕፍት ያልተደነገጉ ቃላትንም በመጥራት የሚቅበዘበዙትን ነፍሳቸውን በውግዘት ሰይፍ ላይ ይጥላሉ ። እንደ ቀደሙት መምህራናቸው የጥፋት እሳት ትቈያቸዋለች ፤ ራእይ 21፡8 ። - — እናንተስ ለመዳን በእርሱ እንድታድጉ አምላካዊውን የወንጌል እውነት እየጠጣችሁ ፥በወልድ ዋሕድ (በክርስ ቶስ) የትምህርት አዳራሽ ውስጥ ኹል ጊዜ ኑሩ ።

ለቅዱሳንም ወንድሞች ኹኗቸው፤ ወደ እውነተኛው የደስታ በዓላቸው ለመድረስ ፍጡኑ ። ሐዋርያው እንዳለው ወደ ቅዱሳን ዕረፍት ትገቡ ዘንድ ትጉ ። ሰይጣንና አሽክላውን ኹሉ ታሸንፉ ዘንድ ጸንታችሁ የምትጋደሉ ኹኑ ፤1ኛ ጴጥ 2፡2-3 ፤ ዕብ 4፡11፤ኤፌ 6፡10-11 ፤ »(ገድለ እቡነ እስጢፋኖስ ገጽ ፱፡፱፩) ።

እንግዲህ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርትም ሆነ ከቤተ ክርስቲያን ታሪክ የምንረዳው በመላእክት ስምም ይሁን በቅዱሳን ስም የሚከናወን ፈውስ ሁሉ የተሳሳተና አጋንንታዊ መሆኑን ነው።

11.3 የቤተ ክርስቲያናችን የእግዚአብሔር ቃል ምሥጢር

አፈታት ወይም አተረጓጎም

መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር መንፈስ በመራቸው የተለያዩ ሰዎች የተጻፈና የእግዚአብሔርን ቃል የያዘ መጽሐፍ እንደሆነ ደጋግመን ገልጻል።በቅዱሳት መጻሕፍት የተጻፉትን እውነቶች ለመረዳት ክርስቲያኖች ሁሉ መጽሐፍ ቅዱስን በትጋት ማንበብና ማጥናት መታዘዝም ይገባቸዋል።የቤተ ክርስቲያናችንን የቃሉን ምሥጢር አፈታት ብልሃት ከማየታችን በፊት የእግዚአብሔርን ቃል ምሥጢር በዋናነት ማን እንደሚያስተምረንና እንዴትም መማር እንደሚገባን ጥቂት እንነጋገር።

መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ማንነት፥ፈቃዱና ሥራው የተገለጸበት መጽሐፍ በመሆኑ ስው ምንም ዐይነት ዘዴዎችንና መንገዶችን ይጠቀም ዞሮ ዞሮ የቃሉን ትክክለኛ ምሥጢር የሚማረው ከራሱ ከእግዚአብሔር መንፈስ ነው።ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የቅዱሳት መጻሕፍትን ምሥጢር ያስተውሉ ዘንድ የሐዋርያቱን አእምሮ እንደ ከፈተላቸው በቃሉ ተጽፎአል። መንፈስ ቅዱስ ሁሉን እንደ ሚያስተምርም ጌታ ራሱ ተናግሯል። ሉቃ 24፡45-47 ፤ ዮሐ 14፡26። በኋላም ሐዋርያቱ ከጌታ ተቀበለው የተለያዩ መልእክታትን እንደጻፉ ተናግረዋል፤ ገላ 1፡11-12። ክርስቲያኖችም መንፈስ ቅዱስ ያስተማራቸውን አጥብቀው እንዲይዙ ምክር ሰጥተዋል፤ 1 ዮሐ 2፡26-27 ።

እነዚህ እውነቶች የሚያስረዱን የእግዚአብሔርን ቃል ምሥጢር ለመረዳት በዋናነት መደገፍ ወይም መተማመን ያለብን በመንፈስ ቅዱስ ላይ እንጂ

በማንኛቸውም ዘዴዎች ላይ እንዳልሆነ ነው። ከመንፈስ ቅዱስ የቃሉን ምሥጢር ለመማር እስከረዱን ድረስ የመጽሐፍ ቅዱስ አጠናን ዘዴዎች አስፈላጊ እንደሆኑ እናምናለን፤ ይሁን እንጂ የትኛውም ዘዴ የመንፈስ ቅዱስን የአስተማሪነት ቦታ ሊተካ እንደማይችል ማስገንዘብ እንወዳለን። እግዚአብሔር ቃሉን በአስተማሪዎች በኩል ያስተምረናል። በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊጤኑ ፣ ሊጠኑና ሊስተካከሉ ከሚገባቸው ጉዳዮች አንዱ ምናልባትም ዋናው የቅዱስ መጽሐፍ ምሥጢር አፈታት ዘዴ(hermeneutics) ነው።

እርግጥ ነው ቤተ ክርስቲያናችን ሰረጅም ዘመናት አንድምታውን የአተረጓጎም ብሂል በመከተል ቅዱሳት መጻሕፍትን ስትተረጉምና ስታብራራ ኖራለች፤ ይሁን እንጂ ይህ የአተረጓጎም ብሂል በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ከታዩት የእግዚአብሔር ቃል ምሥጢር አፈታት ዘዴዎች መካከል ለስሕተት የተጋለጠ እንደሆነ የመስኩ ሊቃውንት ያብራራሉ ፤ ምክንያታቸውንም በማስረጃ ያረጋግጣሉ ። ይህ የትርጓሜ ስልት የተደበቁ ወይም ምሥጢራዊ ትርጉሞችን ከቀጥተኛው ትርጉም ባሻገር አጥኚው እንዲፈልግ በማድረጉ ወይም ዕድል በመስጠቱ በቅዱስ መጽሐፍ የሚገኙትን እውነቶች ከቀጥተኛው ትርጉም የክፍሉ ዐውድ የራቀ ፍቺ ወይም ትርጉም እንዲሰጣቸው መንገድ እንደሚከፍት ይናገራሉ። ከዚህም በተጨማሪ የመጽሐፍ ቅዱስን ቃል የመተርጎም ሥልጣን ሙሉ በሙሉ በተርጓሚው ግምት ላይ እንዲመሠረት ያደርጋል። ምሥጢራዊ ሐሳብ የመፈለጉ ተግባር ገደብ ስለማይኖረው ተርጓሚው ያሻውን ማለት እንዲችል ዕድል እንደሚሰጠው ይናገራሉ። ቤተ ክርስቲያናችን ለዘመናት ስትጠቀምበት የኖረችው የአንድምታ የአተረጓጎም ስልት እያንዳንዱን ጥቅስ ወይም ቊጥር፡-

- (ሀ) ከፊትና ከኋላ ካሉት ቊጥሮች ጋር ሳይያያዝና ሳይስማማ ቊጥሩን ነጥሎ በመውሰድ በግምት ፍች ይሰጠዋል፤
- (ለ) ጥቅሱ ከሚገኝበት ምዕራፍ ወይም ክፍል ጋር በሐሳብ መስማማቱ ሳይገናዘብ ይተረጎማል፤
- (ሐ) የሚተረጎመው ክፍል ወይም ጥቅስ ከአጠቃላዩና ወጥ ከሆነው የቅዱስ መጽሐፍ ዐላማና ምሥጢር ጋር መስማማቱ ግንዛቤ ሳይደረግበት ይተረጎማል፤

(መ) ከበድ ያለውንና ያለ በቂ ጥናት ሊተረጎም የማይችለውን ቃል ማለትም ለመጀመሪያ ጊዜ መጽሐፉ በተጻፈበት ቋንቋ (በዕብራይስጥ ወይም በግሪክ) የሚኖረውን የቃሉን ትርጉም በመመርመርና የያዘውን ሐሳብ ከሌላው ክፍል በማዛመድ ላይ ያልተመሠረተና ከሚጠናው ክፍል ዐውድ ጋር ፈጽሞ የማይገናኝ ትርጉም የሚሰጥበት አጋጣሚ በርካታ ነው። ይህም

በመሆኑ ምክንያት ከቃሉ እውነተኛ ፍች የወጣ ትርጉም መስጠትና የማይጨበጥ ሐተታ መደርደር የተለመደ ነው። የአንድምታ ስልት አንዱ ያለውን እንደ ገደል ማሟቶ ደግሞ ያንኑ ከመናገር ውጭ ተማሪው ምርምር እያደረገ መንፈሳዊ እውቀቱን የማያዳብርበት ውሱን የልምምድ ግልባጭ ነው።

ይህ የትርጓሜ መጻሕፍት ስልት የተለመደ የቃል ጥናት ብቻ ከመምህሩ አንደበት ወደ ተማሪው ጆሮ ባለበት ሁኔታ የሚገለበጥበት ሥርዐት ስለሆነ የቃሉን እውነተኛ ምሥጢር ለመረዳት የሚደረግ ጥረት የለም። አባ መልክ ጼዴቅ የተናገሩት ይህንን እውነት አጉልቶ ያሳያናል።

«ይኸም አንድም ትርጉም አንድ ጊዜ የተወሰነ ስለሆነ ሊሻሻል ሊለወጥ ወይም ሊጨመርበት የማይችል ሆኖ እስከ አሁን የቆየ ስለሆነ ደቀ መዝሙሩ ምንም መርማሪና አስተዋይ ቢሆን በዚሁ ብቻ መወሰን ግድ ይሆንበታል፤ በአንዳንድ ቦታ ላይ አንኳ ትንሽ ለውጥ ያደረገ እንደሆነ የቀረው ቀርቶ አማርኛውን ያሻሻለ እንደሆነ የኔታ እገሌማ ትርጓሜውን ዘንግተውታል አማርኛውን ረስተውታል እየተባለ ብዙ ይነገርበታል። እንዲያውም ዋና ደቀ መዝሙር የሚባለው መምህሩ ከተነፈሱበት የተነፈሰ ፤ ከሚያርፋበት ያረፈ በቀጥታ ያለምንም ለውጥ ወይም አስተያየት ያንኑ ይዞ የተገኘ እንደሆነ ነው። እንደዚህ ያለው ብቻ ለአብነት ሊፈለግ እንደ ትልቅም ሁኖ ሊቈጠር በመምህሩም እግር ሊተካ ቆይቷል። አንድም ብሎ ትርጉም የተረጎመ ብዙ ሐተታ አትቶ በቂ አስረጂ ያመጣ የተደበቀውን ያወጣ እንደሆነ መናፍቅ ይሉታል ያልሆነም ስም ያወጡለታል፤ ስለ ሊቅነቱ በማመስገን ፈንታ «ከመናፍቅ ትርጓሜ ከትንባሆ ልምላሜ» አይጠፋም በማለት ስሙን ያጠፋት ነበር። እንዲሁም «የጠጣን ልጅ በዛፍ የመናፍቅን ልጅ በአፍ» ማን ይችላል ይሉዋቸዋል። ይኸን በመፍራት ደግሞ የተፈጥሮ ዕውቀት ያለው ታላቁ ሊቅ በትምህርት ሊራቀቅ ሊችል ወደ ኋላ ይሰበው ይጎትተው ነበር፤ በመረምርም ለራሱ ወይም ለግል ለሚወዳቸው ደቀ መዛሙርት ለብቻ ይነገር ነበር አንጂ በአደባባይ ሊያስረዳ አይችልም ነበር»፤ ጥንታዊ የኢትዮጵያ ትምህርት ገጽ 217-218።

አንድም ማለት ወይም እንደ ማለት ስለሆነ በአንድምታ ስልት ትርጓሜ ተማሪው ከመምህሩ አንድ የተረጋገጠ እውነት ሳይጨብጥ ወይም የራሱን ምርምር ሳያደርግ ወይም ÷ ወይም እያለ ያለ አንዳች የተረጋገጠ መቋጫ እንደዋለበ ይቀራል። ስምሳሌ በዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ 1፡49 ላይ የተሰጠውን የአንድምታ ትርጓሜን ሐተታ እንመልከት።

«. . . ኢየሱስም መልሶ ÷ ፊልጶስ ሳይጠራህ ከበሰሰ በታች ማለህ አየሁህ. . . ወዘውሥኦ ኢየሱስ ወይቤሎ እምቅድመ ይጸውክክ ፊልጶስ ርኢኩክ በታሕተ ዕፅ በለስ» የሚለው በሚከተለው ሁኔታ የአንድምታ ትርጓሜ ተሰጥቶታል።

1. ሄሮድስ ሕፃናትን በገደሰ ጊዜ እናቱ በቀፎ አድርጋ ከበሰሰ ሥር ሰውራው ነበርና ያን ጊዜ ያዳንኩህ እኔ ነኝ ሲል፤

2. አንድም፤ሰው ገድሎ ከበሰሰ ሥር አስቀብሮ ነበርና ያን ዐውቅብሃለሁ ሲለው፤

3. አንድም ፤የኅልማሳ ሚስት ቀምቶ ከበሰሰ ሥር የማይገባ ሥራ ሲሰራ ነበርና ዐውቅብሃለሁ ሲለው፤

4. አንድም፤ባለፀጋ ነው ፥ከበሰሰ ሥፍ ሆኖ ወይፈኑን ሲያስፈትን ፥ ፈረስ፥በቅሎ ሲያስገራ ይውል ነበርና ያን ዐቅብሃለሁ ሲለው፤

5. አንድም፤ምሁረ አሪት ነው ፤ከበሰሰ ሥር ሆኖ የተነገረው ትንቢት ደረሰ፤የተቆጠረው ሱባዔ ሞላ እያሰ ሲያወጣ ሲያወርድ ይውል ነበርና ዐውቅብሃለሁ ሲለው፤

6. አንድም፤የበሰሰ ቅጠሉ ሰፊ አንደሆነ ንጢአት ሰፍናብህ እየሁህ ሲለው ይህን አሰ በማሰት አንድምታው የተምታታ ሐተታውን ይደረድራል።

ይህ ከላይ ለአብነት የቀረበው የአንድምታው አወራረድ ችግር በክፍሉ ስለ ገሰጸው እውነተኛ ሐሳብ ወይም መልእክት አንባቢው ምንም እውነት ሳይጨብጥ የውሃ ዘጋኝ ሆኖ እንዲቀር ማድረጉ ነው።በዚህ የመጽሐፍ ክፍል ጌታ ሲያስተላልፍ የፈለገው አንድ እውነት ስድስት(አንዳንዴ እስከ ዐስራ አምስትም ይደርሳል) አማራጭ ትርጉም በመስጠቱ የቃሉ ትርጉምና ታሪካዊ አውድ(Historical context) ተምታቷል ወይም ተንዶአል። ከዚህ የምንረዳው የአንድምታ አተረጓጎም ስልት አንባቢው ወይም አጥኚው አንዳች ቁምነገር ሳይጨብጥ ባለማወቅ በረሃ ተንከራቶ እንዲጠፋ የሚያደርግ መሆኑን ነው። ይህ የአተረጓጎም ስልት ከአንድ አደባባይ ወደተሰያዩ ቦታዎች የሚያደርሱ የተሰያዩ መንገዶችን በማሳየት፥ “ይህም ያስኬዳል፥ይህም ቢሆን ያደርሳል፥ ያኛውም ቀና መንገድ ነው” እያሰ ወደ አንድ ቦታ መድረስ ያለበትን ሰው የትም እንዳይሄድ እዚያው አሰበት ቦታ ቆሞ እንዲቀር ለማድረግ የፈለገ አደናጋሪ ሰውን ይመስላል።ይህ የአተረጓጎም ስልት ከመንፈስ ቅዱስ ለመማር የሚረዳ ሳይሆን እውነተኛውን የቃሉን እውነት የሚያምታታ አደናጋሪ መንገድ ደግሞም ወደ ቤተ ክርስቲያኒቱ ለገቡ ስሕተቶች ዋና በር ነው ። ሐሰተኞች አንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን ከዐውዳቸው አውጥተው ጥቅሶቹ የማይሉትን እንዳሉ በማስመሰል የተሳሳቱ ሐሳቦቻቸውን ማሰራጨት የቻሉት በዚሁ የአንድምታ ትርጉም አማካኝነት ነው ።

«በቤተ ክርስቲያ የሚታወቀውና አንድምታ የተሰኘው የትርጓሜ ስልት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተቃራኒ የሚመስሉ ገጸ ንባቦች በማስታረቅና በመሳሰለው ሁኔታ አስተዋጽኦ ቢኖረውም እውነትን አፍኖ ስሕተትን

በማራመድ ረገድ ብዙ ረድቷል። አንድምታ በአንድ የእግዚአብሔር ቃል ላይ የተሰያዩና ፊተኛው ትርጉም በኋለኛው የሚፈርስበት ብዙ ትርጉሞችን ስለሚሰጥ ሰው አንድ ተጨባጭ የሆነ ቁም ነገር እንዲይዝ አያስችለውም።፤ የተቀበረ መክሊት ገጽ 95።

በብዙዎች ዘንድ ተቀባይነት ያገኘው የእግዚአብሔር ቃል አተረጓጎም ጥበብ (Hermeneutics) ታሪክን፥ሰዋስውንና ሥነ ጽሑፍን መሠረት በማድረግ መጽሐፍ ቅዱስ የሚተረጎምበት መንገድ ነው።ይህ ዘዴ በመንፈስ ቅዱስ መሪነት የተጻፈውንና መሰከታዊ ሥልጣን ያለውን መጽሐፍ ቅዱስ ለመረዳት የተሻለ ዘዴ መሆኑ ታምኖበታል ይኸውም የግለሰቦችን ግምታዊና ወገናዊ(ሰራስ ሐሳብ እንዲያመች አድርጎ መተርጎምን) በማስወገድ በአንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የተጻፈውን እውነት ለማስተዋል ይረዳል።የሚከተሉት ነጥቦች በመጠኑም ቢሆን ይህን ዘዴ ለመጠቀም ይረዳሉ።

1ኛ/ የሚጠናውን የመጽሐፍ ቅዱስ አውድ በሚገባ ማስተዋል

አንድን የመጽሐፍ ቅዱስ አውድ ደግሞ ደጋግሞ በሚገባ ማጥናት የተጻፈውን ክፍል ሐሳብ ለመረዳት ይጠቅማል። ተርጓሚው ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጭ ትርጉም ከመስጠት ተቆጥቦ የሚጠናው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል የሚናገረውን ወይም የያዘውን ምሥጢር ለማስተዋል ስለሚሞክርና ክፍሉን ከሌሎች ተመሳሳይ ሐሳብ ካላቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ጋር እንዲያስተያይ አድል ስለሚሰጠው የመጽሐፍ ቅዱስን እውነቶች እንዲረዳ የቃሉንም ሥልጣን እንዲያከብር ያደርገዋል።

2ኛ/ ለመጀመሪያዎቹ ተደራሲያን የተላለፈውን መልእክት መረዳት

በመጀመሪያው የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ጸሐፊ በኩል የእግዚአብሔር መንፈስ ሲያስተላልፍ የወደደውን ሐሳብ ተርጓሚው ለመረዳት የሚሞክር በመሆኑ መጽሐፍ ቅዱስ በእስትንፋስ እግዚአብሔር የተጻፈ መሆኑን ያሳያል።

3ኛ/ታሪካዊ ዓውዱን ማስተዋል

ታሪካዊ ዓውዱን በመረዳት መጽሐፍ ቅዱስን የሚያጠና ተርጓሚ መጽሐፍ ቅዱስ በየትኛውም የታሪክ ዘመን ለሚኖሩ የሰው ልጆች ሁሉ የተሰጠ ዘላለማዊ የእግዚአብሔር ቃል መሆኑን በተግባር ያረጋግጣል።

4ኛ/ ሰዋስዋዊ አገባቡን ማጤን

የመጽሐፍ ቅዱስ ተርጓሚው የሚያጠናውን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ለዋስዋዊ አገባብ መገንዘብ ይኖርበታል። አጥኚው ሰዋስዋዊ አውዱን

ተከትሎ ሊያጠና ደግሞ መጽሐፍ ቅዱስ በለዎች ቋንቋ የተላለፈ ሥልጣን ያሰውና የተለየ መጽሐፍ መሆኑን ያስተውላል፡-

5ኛ/ ሥነ ጽሁፋዊ ይዘትን መረዳት

መጽሐፍ ቅዱስ በተለያዩ የሥነ ጽሁፍ ዓይነቶችና የአነጋገር ዘይቤዎች አማካኝነት የተጻፈ መጽሐፍ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ በተጻፈባቸውና እንዲሁም በተተረጎሙባቸው የተለያዩ ቋንቋዎች ሥነ ጽሁፋዊ አቀራረብ እንደተጻፈ በመረዳት አጥኚው ሰሥነ ጽሁፋዊ ይዘቱ ትኩረት በመስጠት ሊያጠና ሰዎች በሚጠቀሙበት ውብ አቀራረብ አማካኝነት እግዚአብሔር ክቡር ሐሳቡን እንዳስተላለፈ ይረዳል ። ይህም እግዚአብሔር ሰዎች ሊረዱት በሚችሉት መንገድ ሐሳቡን እንደገለጸና መልእክቱን ያስተላለፈባቸውን ከላይ የተጠቀሱትን ነጥቦች በመመርመር የተጻፈውን እውነት መረዳት እንዳለበት አጥኚው የበለጠ ማስተዋል ይችላል። ቤተ ክርስቲያን የአንድምታ ትርጓሜ ስልቷን በመመርመር የእግዚአብሔርን ቃል በትክክለኛ መንገድ ለመተርጎም እንድትሞክር አጥብቀን አደራ እንላለን።

11.4. በነገረ ክርስቶስ ላይ የተዛባ የሚሊኒየሙ የመጽሐፍ

ቅዱስ ትርጉም

ለሚሊኒየሙ ስለ ታተመውና በነገረ ክርስቶስ ላይ የተዛባ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ከመናገር በፊት በ1953 ዓ.ም ስለ ታተመው የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም ጥቂት መናገር አስፈላጊ ነው። በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት መጽሐፍ ቅዱስን ሊተረጎሙ ይችላሉ ተብሎ የታመነባቸው ኢትዮጵያውያን ኦርቶዶክሳውያን መንፈሳዊ አባቶች (ብፁዕ አቡነ ቴዎፍሎስን ጨምሮ) ከ1910 ዓ.ም ጀምሮ መጽሐፍ ቅዱስን የመተርጎም ሥራ ሊሠሩ ቆይተዋል። እነዚህ መንፈሳውያን አባቶች መጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ ከተጻፈባቸው ክዕብራይስጥና ከግሪክ ቋንቋዎች በከፍተኛ ጥንቃቄ የትርጉም ሥራ አከናውነዋል።

የ1953 ዓ.ም ወይም የድሮ ትርጉም በመባል የሚታወቀውን የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ በምንጩ ቋንቋዎች የተገለጸውን የእግዚአብሔር ቃል የያዘ እንደሆነ ተመስክሮአል። ይኸው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ የመላው ኢትዮጵያውያን ክርስቲያኖች መንፈሳዊ ሀብትና መመሪያ ሆኖ ሲያገለግል ቆይቷል።አሁንም በማገልገል ሊሆን ይህ ቅጅ በጥሩ ሁኔታ እንደ ተተረጎመ ብዙዎች ይመሰክራሉ። በምንጩ ቋንቋዎች የተጻፈውን ሐሳብ በጥንቃቄ በመጠበቅ በየዘመኑ የቋንቋ ብሂል መሠረት መጽሐፍ ቅዱስን በየዘመኑ መተርጎም ይቻላል። ሐሳቡን በማዛባት መተርጎም ግን የእግዚአብሔርን ፍርድ ከማስከተሉም በላይ የክርስትናን እምነት በክፉ ሁኔታ ይጉዳል።

በ2000 ዓ.ም ለሚሊኒየሙ የተተረጎመው መጽሐፍ ቅዱስ በነገረ ክርስቶስ ላይ የተፋሰሰ ሐሳብ ከመያዙም በላይ አይሁዶችም ሆኑ አብዛኞቹ አብያተ ክርስቲያናት ያልተቀበሏቸው 18 ተጨማሪ የብሉይ ኪዳን የቀኖና መጻሕፍት በሁሉም ክርስቲያኖች ዘንድ ተቀባይነት ካገኙትና በቤተ ክርስቲያንም ቀኖና ትክክለኛነታቸው ከተረጋገጠላቸው ከ66ቱ ቅዱሳት መጻሕፍት ጋር ዝርዝራቸው ተቀላቅሎ ታትሟል። ከዚያ በፊትም ሆነ በ1980 ዓ.ም በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ጥያቄ ተጨማሪ የብሉይ ኪዳን የቀኖና መጻሕፍትን የያዘው መጽሐፍ ቅዱስ ሲታተም የተጨማሪ መጻሕፍቱ ዝርዝር ሰብቻ ነው የታተመው። ቤተ ክርስቲያን ከሊቃውንት መጽሐፍ መድባ የምትቀበለው ፍትሐ ነገሥት የእምላካውያት (የቅዱሳት) መጻሕፍት ቁጥር 81 መሆኑን ይገልጻል። በመጽሐፍ ውስጥ የሚገኘው የመጻሕፍት ዝርዝር ግን እይሞላም ፍትሐ ነገሥቱ ሳይዘረዝራቸው የቀሩትን መጻሕፍት ዝርዝር ለመወሰን የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት እንደ ዐይነት ስምምነት ላይ ለመድረስ ባመቻላቸው በየቡድናቸው የተለያዩ የተጨማሪ መጻሕፍትን ዝርዝር እንደመሰላቸው ለመወሰን ሞክረዋል።

ሊቃውንቱ በየበኩላቸው ያስመሰከሩ እንደመሰላቸው ከቅዱሳት መጻሕፍት ተርታ ያስቀመጡዋቸው ተጨማሪ መጻሕፍት በሁሉም አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ ተቀባይነት ካገኙት ቅዱሳት መጻሕፍት ጋር በትምህርተ መለኮት ይዘታቸው እንደሚቃረኑና እርስ በርሳቸውም ስምምነት እንደሌላቸው ብዙዎች ጽፈዋል።

የተጨማሪ መጻሕፍትን ዝርዝር አስመልክቶ በቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት መካከል ለዘመናት የቆየው ክርክር እልባት ሳያገኝ እንደገናም እንደ እስክንድርያው 19ነኛ ሊቀ ጳጳሳት ያሉ ኦርቶዶክሳውያን የንባብ-ምንባባውያት መጻሕፍት ብለው የወሰኑዋቸውን የእግዚአብሔር ቃል መሆናቸው ከተረጋገጠላቸው ቅዱሳት መጻሕፍት ጋር ተሰባጥረው እንዲታተሙ ማድረግ አግባብ አይደለም። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እውነተኛ መንፈሳውያን አባቶች መጽሐፍ ቅዱስን በአማርኛና በግእዝ ሊተረጎሙ መጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ የተጻፈበትን የዕብራይስጥና ግሪክ ቋንቋ ሐሳብ በጥንቃቄ ተርጉመዋል ። ሥልሣ ስድስቱን ቅዱሳት መጻሕፍት የያዘው እንዲሁም በተለመደው እጠራር ለማኒያ አሐዱ የሚባለው መጽሐፍ ቅዱስ በተለያዩ ጊዜያት

በተከታታይ ሲታተሙ የግሪኩን የምልጃ ሐሳብ ይዘው እንዲታተሙ ተደርጓል ።

እግዚአብሔር የመረጣቸውን ማን ይከሳቸዋል? የሚያጸድቅ እግዚአብሔር ነው። የሚከ-ንገስ ማን ነው የሞተው ÷ ይልቁንም ከሙታን የተነሣው። በእግዚአብሔር ቀኝ ያለው። ደግሞም ስለ እኛ የሚማልደው ክርስቶስ ኢየሱስ ነው ሮሜ 8 ÷ 33-34 ።

እርሱ ግን ለዘላለም የሚኖር ስለ ሆነ የማይለወጥ ክህነት አለው ፤ ስለ እነርሱም ሊያማልክ ዘወትር በሕይወት ይኖራልና ስለዚህ ደግሞ በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው ይችላል ዕብ 7፡ 24-25 ።

የቀደመት እውነተኛ መንፈሳውያን የሃይማኖት አባቶች ያስቀመጡትን ትክክለኛውን የምልጃ ትርጉም የዛሬዎቹ «ሊቃውንት» የትስብዕቱ እንብርት የሆነውን የምልጃ ሓሳብ አዛብተው በመተርጎም ትልቅ ስሕተት ሠርተዋል። ጸንቶ የቆየውን የነገረ ክርስቶስ በተጮረ የአማላጅነቱን ሓሳብ አፋልሶ እንዲሁም ተጨማሪ መጻሕፍትን እውነተኛ የእግዚአብሔር ቃል መሆናቸው ከተረጋገጠላቸው ከብሉይ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍት ዝርዝር ጋር ቀላቅሎ መጽሐፍ ቅዱስን ማሳተም ተገቢ ነው? ለመሆኑ ይህን በ1953 ዓ.ም የታተመ መጽሐፍ ቅዱስ መለወጥ ለምን አስፈለገ? ያዘጋጁትስ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መንፈሳውያን የሃይማኖት አባቶች በቂ መንፈሳዊ እውቀትና መልካም ሕይወት አልነበራቸውምን? ከማግኘት ምዕት ዓመት በላይ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን ሊገለገሉበት የኖሩት መጽሐፍ ቅዱስ የተሳሳተ ነበርን?

ይህን መጽሐፍ ቅዱስ ሲጠቀምበት የኖረው ትውልድ በክርስቶስ አማላጅነት ላይ ትክክለኛውን እውነት ወይም እውቀት ባለማግኘት ጠፍቷል ማለት ነው? በእግዚአብሔር ቃል ላይ የሚፈጸም በደል ሁሉ የእግዚአብሔርን ፍርድ ያመጣል፤ በክርስቲያኑ ማገበረ ሰብም ዘንድ ያለወቅሃል። ስለሆነም እነዚህ የእግዚአብሔር ቃል መሆናቸው የተረጋገጠላቸው የብሉይ ኪዳን ቅዱሳት መጻሕፍት ላይ ተገቢ ትርጉም የያዘው መጽሐፍ ቅዱስ በሐዲስ ኪዳን አንዳንድ ክፍሎች በተለይም በክርስቶስ አለኝታነትና መካከለኛነት ላይ የተደረጉ ስሕተቶች እንደገና በጥንቃቄ ታርመው የትርጉም ሥራው እንዲሠራ የተጨማሪ መጻሕፍቱም ዝርዝር እንደበፊቱ ተለይቶ እንዲቀመጥ በልዑል እግዚአብሔር ስም እንጠይቃለን።

11. 5 የአዋልድ መጻሕፍትና የተሳሳቱ ኪዳኖች

አዋልድ መጻሕፍት ሁለት ገጽታዎች ይኖራቸዋል። አንደኛው ገጽታ የሚያፈርስ ሊሆን ሁለተኛው ገጽታ ደግሞ የሚገነባ ወይም የሚያንጽ ነው። በቤተ ክርስቲያናችን የሚበዙት አፍራሽነት ያላቸው አዋልድ መጻሕፍት ናቸው። እነዚህም በመላክነት ስም የተደረሱት ድርሳናትና በቅዱሳን ስም የተጻፉት ገድላት ናቸው። እነዚህ ድርሳናትና ገድላት ሰው ፍጡራንን ተስፋ እንዲያደርግና እነርሱን በመማጸን ፣ ዝክር በመዘከር ፣ ስዕለት በማግባት፣ በስማቸው «ቤተ ክርስቲያን» በማሳነጽ መካናቸውን በመሳምና በዚያም በመቀበር ለቅዱሳኑ ግለሰቡ ባደረገላቸው ውለታ ምክንያት ማልደውለት ያለ ክርስቶስ ወደ መንግሥተ ሰማያት ይገባል ብለው ይሸነግሉታል ። እነዚህ

የመጽሐፍ ቅዱስን እውነት የሚቃወሙ የአረማውያን ሐተታ አማልክት ዐይነት ልብ ወለድ ድርሰቶች ናቸው።

“ጫፍና ምልክት እንኳን ባይጠፋ የነገሩ ውጥንና ፍጻሜ በመካከሉ ተደረገ የሚባለው ሁሉ በአገራችን አንዳንድ ቀላውስት ሳንዳንድ ደስ ለተሰኙባቸው ሊያከብሯቸውና ዝናቸውን ለማለደነት ለፈለጉዋቸው ጻድቃን እንደሚጽፉላቸው ድርሳንና ገድል እንዲሁም ሐሜርም ቢሆን ወይም ኢሲዎደስ የእነዚህን አማልክትና ዠግኖች ሥራ መሠረት ወይም ማስረጃ በሌለበት ገድልና ድርሳን የጋብቻና የፍቅራቸውን የግድያቸውንና የሥራቸውን ታሪክ እያገነነ ጽፎላቸዋል” ፤ ከጣዖት አምልኮ ወደ ክርስትና ገጽ 48።

በሊዎል የነበሩ ንጢአተኛ ነፍሳት ባዘከሩላቸው ዝክር ቅዱሳንና መላእክት ወደ ገነት እንዳስገቧቸው እነዚህ መጻሕፍት ይለፍፋሉ። ስለዚህም ብዙዎች የቤተ ክርስቲያናችን ሰዎች ንጢአታቸውን ተናዘው በክርስቶስ ደም የንጢአታቸውን ሥርየት ማግኘት ሊገባቸው ፍጡራንን ተስፋ በማድረግ እንደሚጸድቁ ያስባሉ። እነዚህ የተሳሳቱ አዋልድ መጻሕፍት ሰዎች በእግዚአብሔር የተሰጠውን በክርስቶስ በማመን የሚገኘውን ጽድቅ ትተው ጽድቅ በሌለበት የውሸት ተስፋ እንዲታሉ ተደርገዋል፤ አዋልድ መጻሕፍቱ ያዘሉት ሓሳብ መጽሐፍ ቅዱስን የሚቃረን፣ በተለይም በክርስቶስ ቤዛነት የሚገኘውን ጽድቅ ከብዙዎች ያስጣሉ፣ በቤተ ክርስቲያናችንም ለተንሰራፉት ስሕተቶች መግቢያ በር የሆኑ ናቸው።

ይህ አጭር ግጥም የእነዚህን መጻሕፍት ሁኔታ ይገልጻል

በአዋልድ ምክሮች አምኖ የሄደ ሰው፤

በገሃነም እሳት ነዶ ነው እሚጨሰው።

በጠባቡ እንዳይሄድ መንገድ እየዘጉ ፤

በሰፊው ሂድ ብሰው ስንቶች እሳት ገቡ።

ባዶ ጉድጓዶቹ ፣ ውኃ የሌላቸው ፤

ሰውን አማለሉት በባዶ ተስፋቸው።

የሰይጣን ሐሳብ ነው በሙሉ ምክራቸው ፤

ሕይወት የላቸውም ሞት ነው መልእክታቸው ።

እነዚህ አፍራሽ እዋልድ መጻሕፍት የሐሰተኛ ኪዳኖችም ምንጭ ናቸው። እግዚአብሔር በእነርሱ የተማፀነውን ተዘክራቸውን ያዘከረውንና ቤተ ክርስቲያናቸውን ያሳነጸውን ሁሉ እንደሚመርሳቸው ቃል ኪዳን እንደ ገባቸው በእነዚህ መጻሕፍት በሰፊው ተጽፎአል። እንዳንድ ቅዱሳንና መላእክት ወደ ሲኦል እየገቡ የተኩነኑ ጎጢአተኛ ነፍሳትን ወደ ገነት እንዲሰሉ ይናገራሉ። ሰይጣን እነዚህን መጻሕፍት በባለሟሎቹ በማጻፍ በቤተ ክርስቲያናችን ትልቅ የጥፋት ሥራ ሠርቷል። በዚህም ከፋ ሥራው ሰውን ከእግዚአብሔር እውነት በማሳቹ በቤተ ክርስቲያኒቱ መንፈሳዊ ሕይወት ላይ ትልቅ ጥፋት እስከተሏል። እነዚህ የመጽሐፍ ቅዱስንና የእባባውን ትምህርተ ሃይማኖት የሚቃወሙ ከታሪክ መረጃም ጋር የሚቃረኑና ምእመናንን ወደ ስሕተት ልምምድ የመሩና ብዙ ጥፋትን ያደረሱ መጻሕፍት ከቤተ ክርስቲያናችን ፈጥነው መወገድ ይኖርባቸዋል። እነዚህ የውሸትና የስሕተት ጎተራ የሆኑ ጽሑፎች የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መዝና ያልተቀበሰችቸውና በእንዳንድ አኩይ የሰይጣን ባለሟሎች ሠርገው የገቡ መሆናቸውን ማስተዋል ይገባል።

“ከመጽሐፍ ቅዱስ የወጣ ኃይል ቃል ያላቸውን መጻሕፍት ታሪክ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ተቀብላለች እንልም። ከአሁን ቀደምም አልተቀበለችም ወደፊትም አትቀበልም እንላለን። ከወንጌል ቃል የተሰየ አስተያየት ሥርዋጽ ያለውንና ያልተስማማውን ንባብና ልብ ወለድ ኃይል ቃል አስፍረው የተገኙ መጻሕፍት ቢኖሩም እንኳ በበር በኩል ያልገቡ እንዳንድ ጉህልያዎች የሰነቀሩዋቸው ናቸው ብለን እንሰርዛቸዋለን እንጂ አሜን ብለን እንቀበላቸውም። ለምሳሌ፡ እንዳንድ ገድሎችና ድርሳኖች እግዚአብሔርን ከደው ጸድቃንን፣ ቅዱሳንን ወይም እመቤታችንን የተማጸኑትን ሰዎች አማልደው አስማሯቸው ሲሉ ቢገኙ ተቀባይነት የላቸውም። እመቤታችን ሆነች ጸድቃን ሰማዕታት ሁሉ ቢያስተምሩ በጌታ ቃል በወንጌል አምነው ሥነ ምግባር የጉደላቸውን እንጂ ሃይማኖት የሌላቸውን ማልደው አስማሩ ያስምራሉ የሚለውን ሥርዋጽ እንቀበልም”፤ መርሐ ጽድቅ ባህሰ ሃይማኖት ገጽ 156 ።

(ጉህልያዎች - አታላዮች፡ ሐሰተኞች ወይም ውሸታሞች ማለት ነው። ሥርዋጽ- ያለቦታቸው ጣልቃ የገቡ ሐሳቦች ማለት ነው)

ገንቢ ገጽታ ያላቸውን አዋልድ መጻሕፍት ደግሞ እንመልከት ። እነዚህ ገንቢ ገጽታ ያላቸው አዋልድ መጻሕፍት ክርስቲያኖች መንፈሳዊ ትምህርትን እንዲቀሰሙ የሚረዱ እጋዥ መጻሕፍት ናቸው። ገንቢ መጻሕፍቱ የተሰያዩ የቅዱሳት መጻሕፍትን ሐሳብ ለማጥናትና ለማብራራት፣ መልካም ምሳሌ የሚሆኑ የቅዱሳንን ሃይማኖት፣ የተሰ ጣቸውን ጸጋ፣ ያደረጉትን ተጋድሎና ጽናት ለማወቅ የሚረዱ ናቸው። ሐሳባቸውም ከቅዱሳት መጻሕፍት ጋር የሚሰማሙ እጋዥ መጻሕፍት ሊሆኑ ነገር ግን ከቅዱሳት መጻሕፍት ተርታ

ሊቁጠሩ ወይም መጽሐፍ ቅዱስን ሊተኩ የማይችሉ ናቸው። ለምሳሌ፡- ሃይማኖተ አበው፣ መጽሐፈ ቅዱሴ፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ማብራሪያዎችና የተተረጉሙ መጻሕፍት - - ወዘተ ከእነዚህ መጻሕፍት የሚመደቡ ናቸው። እውነተኛ የቤተ ክርስቲያኒቱ መምህራንም በዚህ ሐሳብ ይስማማሉ።

«የብሉይና የሐዲስ መጻሕፍት ምሥጢራቸው ባይገለጥልን እንኳ በግድ መቀበል ይገባል ብለን ከዚህ ቀደም አስረድተናል። የአዋልድ መጻሕፍትን ግን የመንፈሳዊም፣ የሥጋዊም ቢሆኑ ወግና ታሪክ ለማወቅ፣ የደራሲውን ደንገንነትና ክፋት ለመመርመር እንዳንድ ጊዜ ልናነባቸው ይገባል እንጂ እንደ ቅዱሳት መጻሕፍት በግድ ልንቀበላቸው አልታዘዝንም። ደግሞም የአዋልድ መጻሕፍት ሁሉ ከብሉይና ከሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ጋራ መስማማታቸውንና አስመስማማታቸውን፣ ለሰው ዕውቀት የሚሰጡና ጥቅም የሚገኝባቸው መሆኑን መመርመር ነው እንጂ ጸሐፊው ትልቅ ሰው ወይም ትንሽ ሰው ቢሆን ለእኛ የሚጠቅመንና የሚጎዳን ነገር የለም»፤ ጎሐ ጽባሕ ገጽ 27።

“አዋልድ ማለትም ከመጽሐፍ ቅዱስ የተወሰዱ መጽሐፍ ቅዱስን ተከትለው የተጻፉ ማለት ነው። እነዚህ መጻሕፍቶች ግማሾቹ ስለ ሃይማኖትና ስለ መንፈሳዊ ምግባር ያላቸው አስተያየት ሊናገሩ መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት እድርገው ነው። ግሚሶቹ ደግሞ ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ንባቡ ያጠረውን በማስረዘም ምስጢሩ የረቀቀውን በማብራራትና እጉልቶ በማስረዳት የተጻፉ ናቸው። እንዲሁም በመጽሐፍ ውስጥ በንባብ ተቃጥቶ ሳይሞላ የቀረውን አሙዋልተው የተመሰለው (በምሳሌ የተቀመጠውን) ተርጉመው የተጠቀሰውን እራብተው የያዙ በብዙ ሺህ የሚቆጠሩ መጻሕፍት አሉ። እነዚህ ሁሉ ድርሳን ተእምር ገድል መጽሐፈ ታሪክ ተብለው በጠቅላላ አዋልድ የተባሉ ናቸው”፤ መርሐ ጽድቅ ባህሰ ሃይማኖት ገጽ 155። ድርሳናትና ገድላት በዚህ ገንቢ መልክ ሊጻፉ ይችላሉ። የመላእክትን ተፈጥሮና አገልግሎት፣ ደረጃና አምልኮ በድርሳናት ሊጻፉ ይችላሉ። የቅዱሳን አምነታቸው፣ ተጋድሎአቸውና እግዚአብሔር በእነርሱ የሠራው ድንቅ ሥራ በገድላት ሊጻፉ ይችላሉ። እነዚህ ጽሑፎች በመጽሐፍ ቅዱስ ሚዛን ቢጻፉ መልካም ትምህርት ለመቅሰም የሚረዱ ጠቃሚ መጻሕፍት ሊሆኑ እንደሚችሉ መገመት ይቻላል።

11.6 ምልጃ

ምልጃ ሁለት ወገኖችን ለማስማማት፣ ይቅርታና ምሕረት ለማስገኘት የሚደረግ ተማጥኖ ነው። ምልጃ በንጢአተኛ ሰውና በቅዱሱ እግዚአብሔር መካከል ሆኖ ከልዑል እግዚአብሔር ሰንጠላተኛው ሰው ይቅርታ፣ ምሕረትና ተቀባይነት የሚያስገኝ ተግባር ማከናወን ነው።

11.6.1 ሁለት የምልጃ አመለካከቶች

የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ምልጃ በተመለከተ ሁለት ሊታረሙ የሚገባቸው አመለካከቶች አሉ። አንደኛው አመለካከት የክርስቶስን ምልጃ ከቅዱሳን ምልጃ ጋር አንድ አድርጎ ወደ ፍጡር ልመና ተርታ ብቻ አውርዶ ዋና ዋና የክርስቶስን የምልጃ እውነቶች የሚሸፋፍን ሊሆን ፣ ሁለተኛው አመለካከት ደግሞ ፣ «ክርስቶስ አምላክ ነው እንዴት እንደ ዕሩቅ ብእሲ (ተራ ሰው) ይማልዳል ይላል» ብሎ የክርስቶስን የምልጃ ተግባሮች የሚክድ የጌታን ምልጃ ከተጻፈበት የመጽሐፍ ቅዱስ ዐውድ ውጭ ለመተርጎም የሚሞክር ነው። ሁለቱን ሐሳቦች የሚደግፉ ክፍሎች ትምህርታቸውን በተሟላ የመጽሐፍ ቅዱስ እውነት ላይ የመሠረቱ ላይሆኑ እያንዳንዳቸው የሌላውን ሐሳብ ላለመቀበል በሚያደርጉት ጥረት ላይ የመሠረቱ ናቸው። የአሁኖቹ ጥቂት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ከዚህ ከሁለተኛው አመለካከት የሚመደቡ ናቸው። እነዚህ ሊቃውንት በ2000 ዓ.ም ግእዙን መሠረት አድርገናል ብለው መጽሐፍ ቅዱስን ተርጉመዋል። በዚህ በተረጎሙት መጽሐፍ ቅዱስ የክርስቶስን ምልጃ በሚመለከት ታላቅ ስሕተት ሠርተዋል።

1ኛ/ ይህ የ2000 ዓ.ም ትርጉም የአተረጓጎምን መርሕ የተከተለ አይደለም ምንጊዜም መጽሐፍ ቅዱስ ሊተረጎም መጀመሪያ የተጻፈበትን የጽርዕ (የግሪክ) እና የዕብራይስጥ ቋንቋ መሠረት ሳይለቅ ፣ በነዚህ ቋንቋዎች የተጻፈው ሐሳብ ሳይዛባና መሠረቱን እንደያዘ በሚተረጎምበት ቋንቋ ተመሳሳይና ተመጣጣኝ ሐሳብ ወይም መልእክት እንዲኖረው ተደርጎ ይተረጎማል።

በዚህ በ2000 ዓ.ም የተተረጎመው መጽሐፍ ቅዱስ በሮሜ 8:34 የሚገኘውና የክርስቶስን ምልጃ የሚመለከተው ክፍል ያለ ዐውዱ የማይለውን እንዲል ተደርጎ ተተርጉሟል።

«... ስለ እኛ ይማልዳል» የሚለው « ስለእኛ ይፈርዳል» ተብሎ ተተርጉሟል። ተርጓሚዎቹ በትርጉማቸው ሕዳግ « በግሪኩ ስለ እኛ ይማልዳል » ይላል ብለው ከተናገሩ በኋላ ከግሪኩ እንዲሁም ከግእዙ ሐሳብ በፍጹም በማይገናኝ መልኩ «ስለእኛ ይፈርዳል »ብለው ተተርጉመውታል። በዚህ ክፍል የሚገኘው የጌታችንንና የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ የሊቀ ካህንነት የመማሰድ ትምህርት ተፋልሶና ጠፍቶ ከክፍሉ ዐውድ ጋር የሚጋጭ የተሳሳተ ትምህርት እንዲይዝ ተደርጓል።

በግሪኩ ኤንቱክኔይ እርሱ ይማልዳል የሚል ትርጉም እንዳለው የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎችና የቋንቋው ሊቃውንት ይናገራሉ ፣ (ተርጓሚዎቹም በትርጉማቸው ሕዳግ ይህን እውነት ያረጋግጣሉ።) «ኤንቱክኔይ» በሁለት ወገኖች መካከል ዕርቅ እንዲወርድ አጥብቆ በትሕትና መለመን ስለ ሌላው ጥብቅና ቆሞ መከራከርን የሚያመለክት ሐሳብ እንጂ ፍርድን የሚወክል ሐሳብ በፍጹም የለበትም ።

ታዲያ ግሪኩ« ስለ እኛ ይማልዳል ይላል» ያሉት ተርጓሚዎች ክየት አምጥተው ነው «ስለ እኛ ይፈርዳል» ብለው የተረጎሙት ? ነገሩ የተበላሸው ነፃ ከጅምሩ «ሊቃውንቱ» ግእዙን መሠረት አድርገን እንተረጉማለን ብለው ሊነሡ ነው። ከላይ እንደገለጽነው በሐዲስ ኪዳን ሰሚነሱ ሐሳቦች የትርጉም መሠረትና ማመሳከሪያ ሊሆን የሚችለው መጀመሪያ የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት የተጻፈበት የግሪኩ ቋንቋ እንጂ ግእዙ አይደለም ። ሊቃውንቱ መሠረት አድርገነዋል ያሉት የግእዙ መጽሐፍ ቅዱስ ራሱ ከግሪኩና ከዕብራይስጡ ጋር ተመሳክሮ መታረም እንደሚገባው የሚናገሩ የቤተ ክርስቲያን አባቶች መኖራቸው ይታወቃል።

አንድ ምሳሌ እንጥቀስ፡-

በሉቃስ ወንጌል ምዕራፍ 22 ቁጥር 32 ላይ በግእዙ የተጻፈው ሐሳብ ለጴጥሮስ በነጠላ የተነገረው ለደቀ መዛሙርቱ ተደርጎ በብዙ ቁጥር እንደ ተጻፈ ብላቱን ጌታ ጎሩይ ወልደ ሥላሴ ገልጸዋል። “ በግእዝ ቋንቋ የተጻፈው የሉቃስ ወንጌል ‘ወአንሰ ሰአልኩ በእንቲአክሙ ከመ ኢይደክም ሃይማኖትከመ’ ብሎ ጌታችን ለደቀ መዛሙርቱ ሁሉ እንደተናገረ አድርጎ ይጽፋል። ነገር ግን ‘ወአንተ ተመይጠክ ጸንዖሙ ለአንአዊክ’ ሊል አሳቡና ምሥጢሩ የተለያየ ይሆናልና በእንቲአክ ያለው ንባብ መልካም ነው።

“ ስለዚህ በቋንቋ ሁሉ የተጻፈውን የሉቃስን ወንጌል ብንመለከት ‘ወአንሰ ሰአልኩ በእንቲአክ ከመ ኢይደክም ሃይማኖትክ’ ብሎ ለጴጥሮስ ብቻ አድርጎ ይናገራል እንጂ ‘በእንቲአክሙ’ ብሎ ለደቀ መዛሙርቱ ሁሉ አድርጎ አይናገርም።ይልቁንም ሉቃስ ወንጌሉን የጻፈው በጽርእ (በግሪክ) ቋንቋ ስለ ሆነ በጽርእም ቋንቋ የተጻፈውን ወንጌል ብንመለከት ‘ ወአንሰ ሰአልኩ በእንቲአክ ’ ብሎ ለጴጥሮስ ብቻ ጽፎ ይገኛል እንጂ ‘ በእንቲ አክሙ’ ብሎ አይገኝም!! ” እኒሁ የቤተ ክርስቲያን አባት የተጻፈውን አስመልክቶ ማስጠንቀቂያ ሰጥተዋል። «ስለዚህ በእግዚአብሔር ቃል ላይ መጨመር ወይም ማጉደል እንዳይገባ በራእዩ ዮሐንስ የተጻፈውን ቃል ትተን በሰው አሳብ ብቻ የተጻፈውን ተከትለን ብንሔድ በፍርድ ቀን ከእግዚአብሔር ቍጣ እንድንምና በዚህ ነገር መጠንቀቅ ይገባናል»፤ጥሩ ምንጭ ገጽ 28-29።

2ኛ/ ትርጉሙ ከግእዙ መጽሐፍ ቅዱስ ሐሳብም ጋር የሚስማማ አይደለም

« ከዕብራይስጡና ከግሪኩ ጋር አመሳክረን ግእዙንም መሠረት አድርገናል» ያሉት ተርጓሚዎች ለግእዙ ቋንቋና በእርሱም ሰተገለጸው እውነት ታማኞች አይደሉም።ይህን በሮሜ 8፡34 የተጠቀሰውን «ኤንቱክኔይ » የሚለውን የግሪኩን ቃል የግእዙ መጽሐፍ ቅዱስ «ወይትዋቀስ በእንቲአክ» «ስለ እኛ ይከራከራል» ብሎ ይተረጎማል ። «ይከራከርልናል» የሚለው ይማልድልናል እንደሚለው ቃል ሁሉ ስለ ሌላው አጥብቆ መለመንና ስለ ሌላው ምሕረት ለማሳገኘት ጥብቅና መቁምን ያመለክታል ።

የግሪኩም ሆነ የግእዙ የሮሜ 8:34 ሐሳብ ከእንዱ ወገን ለሌላው ምሕረት ለማስገኘት መካከለኛ መሆኑን የሚያመለክት እንጂ በምንም መንገድ ፍርድን የሚያመልክት ሐሳብ የለበትም፡፡ የምንባቡ ዐውድ ምሕረትን እንጂ ፍርድን አያመለክትም፡፡ በግእዙ ይፈርዳል ለማለት ይኩንን ነው የሚባለው ፤ ይኩንን ሕያዋን ወሙታነ እንዲል በጸሎተ ሃይማኖት ፡፡

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እውነተኛ መንፈሳውያን አባቶች መጽሐፍ ቅዱስን በአማርኛና በግእዝ ሊተረጎሙ መጽሐፍ ቅዱስ በመጀመሪያ የተጻፈበትን የዕብራይስጡኛና የግሪኩን ቋንቋ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን የአማላጅነት ሐሳብ በጥንቃቄ ተርጉመዋል ፡፡ 66ቱ ቅዱሳት መጻሕፍት እንዲሁም ተጨማሪ መጻሕፍትን የያዘው (በተለመደው አጠራር ለማኒያ አሐዱ) የሚባለው መጽሐፍ ቅዱስ በተለያዩ ጊዜያት በተከታታይ ሊታተሙ የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን የአማላጅነት ሐሳብ እንዳለ ይዘው ቈይተዋል ፡፡

3ኛ/ የተርጓሚዎች ሐሳብ በክርስቶስ ምልጃ ላይ ወጥነት የለውም

ተርጓሚዎቹ በሮሜ 8:34 «ስለ እኛ ይማልዳል» የሚለውን ሐሳብ በዕብራውያን 7:25 ላይ «ስለ እነርሱም ሊያማልድ ዘወትር በሕይወት ይኖራልና» የሚለውን «ለዘላለም ሕያው ነውና ያስታርቃቸዋል» ብለው ተርጉመውታል ፡፡ ምልጃ በእንዱ ክፍል የፍርድ በሌላው ክፍል ደግሞ የዕርቅ ሐሳብ ይዞ ተተርጉሞአል፡፡

በግሪኩ በሮሜ 8:34 እና በዕብራውያን 7:25 ያለው «እንቱክኔይ» ተብሎ በተመሳሳይ ቃል ተገልጧል ፡፡ በሁለተኛው ላይ ተርጓሚዎቹ እርስ በርሱ የተምታታ ትርጉም ማቅረባቸው አሳዛኝ ተግባር ነው፡፡ በዕብራውያን 7:25 የሚገኘው በግእዙ «ሕያው ወይተነብል ሎሙ --ሕያው ስለ ሆነ ይማልድላቸዋል ነው» የሚለው፡፡ መተንበል፥ መለመን፥ መጸለይ፥ መማለድ፥ ማላጅ፥ አማላጅ መኸን፥ ዕርቅ ፍቅር ይቅርታ መፈለግ ማረኝ ማለት እንደ ሆነ የኪዳነ ወልድ ክፍሌ መጽሐፈ ለዋሰው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሐዲስ ይገልጻል፤ ገጽ 900 ተመልከት ፡፡

ማስታረቅ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀል ላይ መከራ በመቀበል አንድ ጊዜ የፈጸመው ተግባር ነው፡፡ ምልጃ የማስታረቅና የኃጢአት ሥርዐት ዘወትር ሳያቋርጥ በቋሚነት የሚከናወን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ የሊቀ ካህንነት ተግባር ነው፡፡ በዚህ በዕብራውያን 7:25 የተጻፈውም ይኸን የማያቋርጥ የክርስቶስ የምልጃ ተግባር ያሳያል፡፡

«ስለ እነሱም ሊያማልድ ዘወትር በሕይወት ይኖራልና ለለዚህ ደግሞ በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው ይችላልና፡፡» «ወይክል አድኅኖቶሙ ለዘለፉ ለእለ ይቀርቡ ንበ እግዚአብሔር እንተ መንገሊሁ

እስመ ለግሙራ ሕያው ውእቱ ወይተነብል ሎሙ» ተርጓሚዎች ሮሜ 8:34ን የምሕረት ሐሳብ አስወግደው የፍርድ ሐሳብ ሰንቅረውበታል፡፡

ሊቃውንቱ በተሳሳተ ትርጉማቸው የመጽሐፍ ቅዱስ እምብርት የሆነውን ምሥጢረ ሥጋዊን በማፋለስ በእግዚአብሔር ቃልና በክርስትና ሃይማኖት ላይ እጅግ የከፋ በደል ፈጽመዋል፡፡

4ኛ/ የተርጓሚዎቹና የቤተ ክርስቲያን ትምህርት አልተሰማማም

ተርጓሚዎቹ ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስ ምልጃ ትምህርት ታማኞች አልሆኑም፡፡ ቀደም ብለን እንደ ገለጽነው ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎድሎስ ጭምር የተሳተፉበት ፈረህ እግዚ አብሔር የነበራቸው የቤተ ክርስቲያን አባቶች ረጅም ጊዜ በመውሰድ በከፍተኛ ጥንቃቄ መጽሐፍ ቅዱስን መጀመሪያ ከተጻፈባቸው ከዕብራይስጥና ከግሪክ ቋንቋዎች ወደ አማርኛ በ1953 ዓ.ም ተርጉመዋል፡፡

ይህ መጽሐፍ ቅዱስና እንዲሁም በአቡነ ተክለ ሃይማኖት ጊዜ ተጨማሪ መጻሕፍትን ይዞ የወጣው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ ሁለቱም በሮሜ 8 ÷ 34 የሚገኘውን ኢንቱክኔይ «ስለ እኛ ይማልዳል» በማለት ትክክለኛውን የምንጩን ቋንቋ ትርጉም ይዞ እንዲቈዝ ተደርጓል፡፡ አባ አብርሃም በ1879 ዓ.ም የተረጉሙት መጽሐፍ ቅዱስም ቢሆን «ያስምረናል» የሚል ትርጉም ይዞ ይገኛል፡፡ ታዲያ የእኛ «ሊቃውንት» የፍርድን ነገር ከየት አመጡት?

5ኛ/ የአማርኛው ትርጉም የሚያስኬድ አይደለም

«ስለ እኛ ይፈርዳል» በዐውደ ንባቡ ውስጥ ትርጉም አልባና የማያስኬድ ነው፡፡ «ስለ እኛ ይፈርዳል» ምን ማለት ነው? እኛ የምንፈርደውን ፍርድ እኛን ወክሎ ይፈርዳል ማለት ነው? እንደዚያ እንዳይባል መፍረድ የእርሱ የእግዚአብሔር ሥራ ብቻ በመሆኑ እኛ በማንም ላይ የመፍረድ መብት የለንም፡፡ እኛን በበደሉን ላይ ይፈርዳል ማለት ነው? ይህ ደግሞ ጭራሽ አያስኬድም፡፡ እኛን በበደሉን ላይ ይፈርዳል ለማለት ለእኛ ይፈርዳል ይባላል እንጂ ስለ እኛ ይፈርዳል አይባልም፡፡ ሁለተኛም ክፍሉ ለእኛ በእርሱ በክርስቶስ በኩል ስለሚደረግልን ወይም ስለሚሆንልን ነገር ይናገራል እንጂ በሦስተኛ ወገን ላይ የሚደረግን ነገር በጭራሽ አያመለክትም፡፡ ማንም ጤናማ እእምሮና በጎ ኅሊና ያለው ሰው ይህንን እውነት ማስተዋል ይችላል ብለን እናምናለን ፡፡

ከሁሉም በላይ የሚገርመው ቅዱስ ሊኖዶስ ይህንን የተሳሳተ ትርጉም ማጽደቁና የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበርና የተባበሩት መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ድጋፍ መስጠታቸው ነው፡፡ በዚህ ክፍል የተሰጠው ትርጉም ፍጹም ባዶ መሆኑን የምንረዳው በሮሜ 8:26-27 ስለ መንፈስ ቅዱስ ምልጃ

የተጻፈውን በማስተዋል ስናነበው ነው። የመንፈስ ቅዱስ ምልጃ «ስለ መከራችንና ስለ ችግራችን ይፈርድልናል።—ስለ ቅዱሳንም በእግዚብሔር ዘንድ ይፈርድልናል » ተብሎ ተተርጉሞአል። «ግሪኩ ልብንም የሚመረምረው የመንፈስ ዐሳብ ምን እንደ ሆነ ያውቃል፤ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ስለ ቅዱሳን ይማልዳልና ይላል» ብለው ተርጓሚዎቹ በሕዳጉ ጽፈዋል። ተርጓሚዎች! ግሪኩ ይማልዳል ካለ አናንተ ክየት እምጥታችሁ ነው ይፈርዳል ያላችሁት ?

11.6.2 የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምልጃ

የጌታችን ምልጃ በእግዚአብሔርና በሰው መካከል ኅብረትን የፈጠረና ከእግዚአብሔር የሆነውን ማንኛውንም በረከት ወይም መልካም ስጦታ ሰጠው የሚያስገኝ ዐዲስና ሕያው መንገድ ነው።

ሰው ሰጠው እንደሚማልድ እንዲሁ እየመሰላቸው የጌታችንን የምልጃ አገልግሎት እንደ ተራና ቀላል ነገር በመመልከት ብዙዎች የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንትና ምእመናን ይህን ታላቅ ስሕተት በመሥራት ከእግዚአብሔር ክብርና በረከት ይጉድላሉ።

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ምልጃ በእግዚአብሔርና በሰው መካከል የነበረውን የገጢአትና የጥል ግድግዳ በማፍረስ፡ሰውን ከእግዚአብሔር ጋር ማስታረቅ ለገጢአተኛው ሰውም የገጢአት ስርየትን ማስገኘት፤ ገጢአተኛ ሰው ወደ እግዚአብሔር እንዲቀርብና ተቀባይነትን ማግኘት እንዲችል፤ የእግዚአብሔር ጽድቅ ወራሽም እንዲሆን የሚያስችል የጌታ መካከለኛነትና ሊቀ ካህንነት ተግባር ነው።

አብ፡ ወልድ፡ መንፈስ ቅዱስ በመለኮትና በፈቃድ አንድ ሊሆኑ በስምና በግብር ይለያያሉ። አብ ወላዲና አሥራዊ፡ ወልድ ተወላዲ፡ መንፈስ ቅዱስ ደግሞ ሠራዊ ነው። ወልድ ከተወላዲነት የባሕርይ ግብሩ በተጨማሪ ከእብና ከመንፈስ ቅዱስ የተለየ ሥራ አለው ሰው ሆኖ በመስቀል ላይ ስለ ሰዎች ገጢአት መሞት፡ ሊቀ ካህናት መሆን፡ መማለድ የወልድ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ሥራ ነው።

መንፈስ ቅዱስም እንደሚማልድ መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። ቅዱሳን ወይም ክርስቲያኖች በድካማቸው ምክንያት በተገቢው መንገድ ሊያደርጉ የማይችሉትን ጸሎት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ሙሉ በሙሉ የሚያውቀው መንፈስ ቅዱስ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ስለ እነርሱ በመቃተት እንደሚማልድ መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምራል፤ ሮሜ8:26-27።

የጌታችን የሊቀ ካህንነት አገልግሎት

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በእውነተኛዬቱ ሰማያዊት መቅደስ የሚያከናውነውን የክብረ ምልጃና የሊቀ ካህንነት አገልግሎት በቅጡ

ለመረዳት በብሉይ ኪዳን ዘመን በምድራዊና ጊዜያዊ መቅደስ የነበረውን የሊቀ ካህናቱን ጊዜያዊ አገልግሎት በማነጻጸር መገንዘብ ያሻል።

የእርን ቤተ ስብ የሆኑ የብሉይ ኪዳን ሊቃነ ካህናት በምድራዊቱ ቤተ መቅደስ የእንስሳትን የመሥዋዕት ደም በማቅረብ ገጢአትን ያስተሰርዩ ነበር ። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም በመልክ ጼዴቃዊው ሹመት ዘላለማዊ ሊቀ ካህናት ሆኖ በእግዚአብሔር አብ ተሾሞአል፤ ዕብ5:1:6።

የብሉይ ኪዳን ሊቃነ ካህናት በየዓመቱ ወደ ቅድስተ ቅዱሳን በመግባት መባና መሥዋዕት በማቅረብ የራሳቸውንና የሕዝቡን ገጢአት ያስተሰርዩ ነበር ፤ ከገጢአታቸውም ይነጹ ነበር (ዕብ 8 ÷ 3፤ 9 ÷ 7 እና 13)።

ነውርና ነቀፋ የሌለበት ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱን መሥዋዕት በማድረግና በእጅ ወዳልተሠራች ሰማያዊት መቅደስ ገብቶ ገጢአትን የማስተሰረይ የሊቀ ካህንነት ተግባሩን በቋሚነት እያከናወነ ነው። ደሙ ስርየት ለማግኘት ወደ እግዚአብሔር የሚቀርበውን ገጢአተኛ ያነጻዋል፤ ይቅርታም ያስጠዋል ፤ ገጢአተኛው ከገጢአት ክስ ይድናል ።

እግዚአብሔር የመረጣቸውን ማን ይከሳቸዋል? የሚያጸድቅ እግዚአ ብሔር ነው። የሚኩንንስ ማን ነው? የሞተው፤ ይልቁንም ከሙታን የተነሣው፤ በእግዚአብሔር ቀኝ ያለው፤ ደግሞ ስለ እኛ የሚማልደው ክርስቶስ ኢየሱስ ነው ፤ ሮሜ 8÷ 33-34 ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዘላለማዊ ሊቀ ካህናት በመሆኑ ሁልጊዜም በማያቋርጥ ሁኔታ ገጢአትን በማስተሰረይ የምልጃ ተግባሩን ይፈጽማል ። ሊቀ ካህንነቱ ፡ አማላጅነቱና ገጢአት የማስተሰረይ ተግባሩ በፍጹም አይነጣጠሉም ፤ እርሱ ግን ለዘላለም የሚኖር ስለ ሆነ የማይለወጥ ክህነት አለው ፤ ስለ እነርሱም ሊያማልድ ዘወትር በሕይወት ይኖራልና ፤ ስለዚህ ደግሞ በእርሱ ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ፈጽሞ ሊያድናቸው ይችላል ፤ ዕብ ፡ 7: 24-25 ።

ፍጹምና ምሉእ መለኮቱና ፍጹምና ምሉእ ሰውነቱ በአንዱ አካል በኢየሱስ ክርስቶስ ለዘላለም ተዋሕደዋል።ቃል ሥጋ ሆነ ፤ አምላክ የሰውን ህላዌ ወስዶ የራሱ ገንዘብ አደረገ ፤ በአንድ ህላዌም ተገኘ።ያው አንዱ ኢየሱስ ክርስቶስ መለኮታዊ ሥራ ይሠራል፤ያው አንዱ ኢየሱስ ክርስቶስ ሰብአዊ ሥራ ይሠራል።እርሱ ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ማንኛውም ልጅ ቤተ ሰባቹን ሊያገለግል አምላክ ነው ፤ ሉቃስ 2:51።ኢየሱስ ክርስቶስ እንደ ሰው ሊራብና ሊጠማ፡ሊደክም፡ሊያዝንና ሊተክዝ፡አምላኬ አምላኬ ለምን ተውሽኝ ብሎ አብን ሊማጸን፡አባት ሆይ ማራቸው ብሎ ሊጸልይና ተጠማሁ ሊል እርሱ አምላክ ነው።

እርሱ ውሃን ወደ ወይን ጠጅ ሲለውጥ፥ ሙታንን ሲያስነሣና የዕውሮችን ዐይን ሲያበራ፣ በሰው ልብ ያለውን ሲገልጥና የወደፊቱን በዝርዝር ሲናገር ገንዘቡ ያደረገው ሰውነቱ አልተለየውም። እርሱ ከአብ ጋር ንጢአተኞችን ሲያስታርቅ፥ ሊቀ ካህናት ሆኖ ንጢአትን ሲያስተሰርድ፥ የአማላጅነት ተግባሩን ሲያከናውን፥ ምሕረትን የሚያስገኝ መስዋዕት ሆኖ ለቅዱሳን ሲታይ እርሱ አምላክ ነው። በመለኮታዊ ግርማው ዳግም ተመልሶ ሲመጣ ሰው መሆኑን ከሚያሳዩት ከእጁና ከእግሮቹ ከጎኖቹም ጠባላ ጋር ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ መለኮታዊ ሥራ በሚሠራበት ቅጽበት ሸው ነው፤ ደግሞም በዚያው ቅጽበት እውነተኛ አምላክ ነው።

እንግዲህ ኢየሱስ ክርስቶስ በጭንቀት የደም ላብ ሲያልበውና አባት ሆይ ይቺ ጽዋ ከእኔ ትለፍ ብሎ በጸለየበት ቅጽበት እውነተኛ አምላክ ነው። በክብር ወደ ሰማይ ባረገበትም ቅጽበት እውነተኛ ሰው ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ የመማለድ ሥራ በማከናወኑ አምላክነት አይቀርበትም፤ በጎጥእንና በሕያዋን ላይ ሲፈርድም ሰው መሆኑን አይተውም። «መጻሕፍት ሳይክፈሉ አምላክ እንደ ሆነ ከተናገሩ፤ ዳግመኛም ሳይከፍሉ ሰው እንደ ሆነ ከተናገሩ፤ እኛም የእግዚአብሔርን ነገር እንከተላለን»፤ ሃይማኖተ አበው ምዕ 39፡ 32። እርሱ ፈራጅ ብቻ ሳይሆን አማላጅም ነው። እኛ ስለ ሌሎች ስንቃትትና ስንለምን ደግሞ ልመናችንን የሚቀበል ተማላጅ ነው።

እርሱ እውነተኛ አምላክ በመሆኑ ለሁሉም እንደ ሥራው በጽድቅ ይፈርዳል፤ እውነተኛ ሰው በመሆኑም ለሰዎች መዳን የሚሆነውን ተግባር ሁሉ ያከናውናል። የኢየሱስ ክርስቶስን አማላጅነት መካድ በውስጡ የጌታን ሰው መሆን መካድ እንደ ሆነ አያጠራጥርም፤ ይህ ደግሞ አደገኛ ኑፋቄና የእግዚአብሔርን ፍርድ የሚያስከትል ነው። «ኢየሱስ ክርስቶስ ፈራጅ እንጂ አማላጅ አይደለም» የሚለው የመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ የኢትጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት አይደለም።

ይህ ቁንጽል ትምህርት ከቅርብ ጊዜ ወዲህ የመጣ እንግዳ ትምህርት ነው። እንባብያን መጽሐፍ ቅዱስንና የቤተ ክርስቲያንን ትምህርት በማንበብና በማጥናት እውነቱን እንዲረዱ እንመክራለን።

የጌታችን መካከለኛነት

የጌታችን መካከለኛነት፥ ምልጃና ሊቀ ካህንነት የማይነጣጠሉና የተያያዙ ናቸው። የጌታ ሊቀ ካህንነት መካከለኛነት ከቅዱስ እግዚአብሔር ዘንድ ይቅርታና ምሕረትን ያስገኛሉ፤ ሰውንም በክርስቶስ መስዋዕትነት ባለው ድፍረት ወደ እግዚአብሔር እንዲቀርብ ባለመብት ያደርጉታል። መጽሐፍ ቅዱስ «ወደ እርሱ ወደ እግዚአብሔር ለመቅረብ ድፍረት አለን፤ ጠበቃ አለን» የሚለው ይህንን እውነት መሠረት በማድረግ ነው። የሚባላ እሳት ወደ ሆነው ወደ ልዑል እግዚአብሔር ኃጢአተኛ ሰው መቅረብ የሚችለው

ራሱን መስዋዕት አድርጎ ያቀረበ፤ በክቡር ደሙም ኃጢአትን የሚያስተሰርድና የሚማልድ ሊቀ ካህናት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስላለ ነው።

እንግዲህ ፥ ወንድሞች ሆይ ፥ በመረቀልን በአዲስና በሕያው መንገድ ወደ ቅድስት በኢየሱስ ደም በመጋረጃው ማለት በሥጋው በኩል እንድንገባ ድፍረት ስላለን ፥ በእግዚአብሔርም ቤት ላይ የሆነ ታላቅ ካህን ስላለን ፥ ከክፉ ህሊና ለመንጸት ልባችንን ተረፎተን ሰውነታችንንም በጥሩ ውኃ ታጥብን በተረዳንበት እምነት በቅን ልብ እንቅረብ ፥ ዕብ 10፡ 19-22 ፥ 1ኛ ዮሐ 2፡1-2 ያለው ክፍልም ተመሳሳይ ሐሳብ ይሰጠናል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ እኛ አሁን ይታይልናል ማለት የሊቀ ካህንነቱን ሥራ፥ ምልጃውንና ኃጢአት የማስተሰርድን ሥራ በታማኝነት ስለ እኛ በመፈጸም ላይ ይገኛል ማለት ነው።

ክርስቶስ በእጅ ወደ ተሠራች፥ የእውነተኛይቱ ምሳሌ ወደምትሆን ቅድስት አልገባምና፥ ነገር ግን በእግዚአብሔር ፊት ስለ እኛ አሁን ይታይ ዘንድ ወደ እርስዋ ወደ ሰማይ ገባ፤ ዕብ 9፡24።

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ ክርስቶስም ሆነ ስለ መንፈስ ቅዱስ ምልጃ የሚያስተምረውን ትምህርት በትህትና መቀበል ይገባል እንጂ በከንቱ ወይም በውሸት ትህትና እውነትን መግፋት በእግዚአብሔር ፊት ያስጠይቃል። በባሕርያቸው ከአብ ጋራ አቻ የሆኑት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስና መንፈስ ቅዱስ ምልጃ በማድረጋቸው ከመለኮታዊ ባሕርያቸው አይጎድሉም ወይም አያንሱም።

መጽሐፍ ቅዱስ ዝም ባለው ነገር ላይ ዝም ማለት ቅንነት ነው እንዲሁም መጽሐፍ ቅዱስ እውነትን በገለጸበት መጠን መናገር ወይም መጻፍ ከስሕተትና ከፍርድ ይጠብቃል። መጽሐፍ ቅዱስ ስለምልጃ በተናገረበት መጠን መናገር እንጂ ሐሳብን እየቆነጸጸሉ ያልተባለውን በማለት የራስን ድምዳሜ መስጠት ወይም የራስን ሐሳብ ለመደገፍ የእግዚአብሔርን ቃል አጣሞ መተርጎም በእርሱ ፊት የሚያስጠይቅ በመሆኑ « ከተጻፈው አትለፍ » የሚል ትእዛዝ ተሰጥቶአል።

ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጭ ለእግዚአብሔር ሐሳብ ዋቢ ወይም ማስረጃ መፈለግ ባይገባም የጥንቱ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት የክርስቶስን አማላጅነት በተመለከተ ከላይ ከተጠቀሰው እውነት ጋር የሚስማማ እንደሆነ ከተለያዩ የቤተ ክርስቲያን ጽሑፎች መረዳት ይቻላል።

«ስለ እኔ በቀራንዮ የፈሰሰ ንጹሕ የሚሆን የመሢሁም ደም እነሆ ስለእኔ ይጮኻል። ይህም የሚናገር ደም የኔን የባሪያህን ኃጢአት የሚያስተሰርድልኝ ይሁን»፤ ቅዱሴ ሐዋርያት ቁጥር 106 ።

«ወልድ ሆይ እንደታመመ ሰው አስምተህ ተናገር። ኤልማስ ሳማ ሰበቅታኒ በል። በአፋቸው ውስጥ ሳለ አባ አባቴ ሆይ ሥጋዬን የበሉትን ደሜን የጠጡትን ማራቸው ይቅርበላቸው በል»፤ ቅዱሴ አትናቴዎስ ቁጥር 144። «አብ ሆይ ስለ ኢየሱስ እርዳን ፤ ክርስቶስ ወደቸር አባትህ አማፅነን፤ የአብና የወልድ መንፈስ አጽናናን»፤ በዓታት ዘሌሊት ወነግህ ገጽ 222። (አማፅነን የሚሰው ቃል አማልደን ማለት እንደሆነ ልብ ማለት ያስፈልጋል)

«እምቅድመ ይሠኝ ተገጥኦ ንጽሕ ዐራቂ እምክልኤ ጾታ እምይእዜስ ይደልዎ ይሥረይ ኃጢአተ ምስለ አቡፁ ወመንፈስ ቅዱስ በመለኮቱ እስመ ተረከበ ንጹሐ ዐራቂ ወመተንብሰ በትስብዕቱ። — — — ሥጋ ከመልበሱ በፊት በሁለቱም ወገን ንጹሕ የሆነ አስታራቂ ታጥቶ ነበር፤ ከእንግዲህ ወዲህ ግን በመለኮቱ ከአባቴና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ሆኖ ኃጢአትን ይሠርይ ዘንድ ተገብቶታል፤ በሰውነቱ ንጹሕ አስታራቂና የሚጸልይ ሆኖአልና እንደ ተባለው ነው» (መጽሐፈ ምዕላድ) ።

«ወአኮ ከመ መሥዋዕት ዘሊቃነ ካህናት እለ ይሠውዕዎሙ ዘልፈ ወኢይክሉ ፈጽሞ ሹሙ ወለነሰ መሥዋዕትነ ደሙ ለክርስቶስ ዘቤዘወነ እመ ሦዐ ርእሶ ወአንጽሐነ እምኃጣውኢነ። እስመ ኮነት ዘእንበለ መሐላ ከህነቶሙ ለአይሁድ ወዘሰ በመሐላ ሄሞ ወይቤሱ መሐለ እግዚአብሔር ወኢይኔስእ አንተ ካህኑ ለዓለም በከመ ሂመቱ ለመልክ ጼዴቅ ከመዝኬ ሊቀ ካህናት ይደልወነ ለንበ እግዚአብሔር ወይተነብል በእንቲአነ ወያስሠርይ በእንተ ኃጢአተነ ወይሠይም ከህነተ ለንበ አቡሁ፤ ወሰውአቶሙስ ይሥዕርሙ ሞት ወኢያበውሆሙ ይንበሩ ለነዋህ መዋዕል ወውአቱስ ንጉሥ ዘይሠዐር ወይክል አደኅኖቶሙ ስእስ መንገሊሁ ለንበ እግዚአብሔር።

የእኛ መሥዋዕት ከንጢአታችን ያነጻን ዘንድ ራሱን በሠዋ ጊዜ የተበጀን የክርስቶስ ደም ነው እንጅ ዘወትር እየሠዉዋቸው ሊፈጽሙላቸው እንደማይችሉ እንደ ሊቃነ ካህናት መሥዋዕት አይደለም፤ የአይሁድ ከህነት ያለ መሐላ ነበረች። በመሐላ የሾመውን ግን እግዚአብሔር ማለ አይጸጸትም አንተ በመልክ ጼዴቅ ሹመት ካህን ነህ አለው። ወደ እግዚአብሔር ዘንድ ስለ እኛ ይለምናል ኃጢአታችንም ይሠረያል ለአባቱም ካህናት አድርጎ ይሾማል እንደዚህ ያለ ሊቀ ካህናት ተገቢያችን ነው»፤ (ሊቀ ፊልጎስ የዕብራውያንን መልክነት ካብራራበት ጽሑፉ በስምዓ ጽድቅ ገጽ 112-113 የተጠቀሰ)።

«አርሱ ለራሱ ልመና የሚሻ መስሎ ከጥንት ጀምሮ ያገኘንን ፍዳ ከእኛ ያርቅ ዘንድ አብን ማለደው እንደገና ደግሞ እንዲያስበን ከእሱም እንዳይለየን ስለእኛ አብን ይማልደው ዘንድ ባሕርያችንን ነሥቷልና»፤ ሃይማኖተ አበው ምዕ 79 ቁጥር 38 ÷ ሊቀ ቁርሱስ እንደተናገረው ።

በዮሐንስ አፈወርቅ ድርሳንም የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን አማላጅነት የሚመለከት ትምህርት ተጽፎ ይገኛል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ምትክ የሌለው የአዲስ ኪዳን ብቸኛ አስታራቂ ስለ መሆኑ ።

«ወእመስ ኢኮነ አሐደ ውእቱ እም ኢኮነ ዘኢይመውት ወእልክቱስ ካህናት ኮነ ብዙንን መዋትያን እሙንቱ ከማሁኪ ዝንቱ አሐዱ በእንተ ዘኮነ ዘኢይመውት ይቤ እስመ ይክል አድኅኖቶሙ ለዝሉፉ እለ ይቀርቡ ንበ እግዚአብሔር እንተ መንገሊሁ እስመ ለግሙራ ሕያው ውእቱ ወይትነብል ሎሙ ። ጠየቀኑ እ! ፍቁር ከመ ብሂሎቱ ኮና በእንተ ሥጋዬሁ...እመስኬ ካህን ውእቱ አሜሃ ይተነብል... ይቤ እስመ ይክል አድኅኖቶሙ ለዝሉፉ እስመ ሕያው ውእቱ ለዓለም። ወእልቦ ተውላጥ እምድኅሬሁ»

«እሱ አንድ ባይሆን ኖሮ የማይሞት ባልሆነም ነበር። የኦሪቱ ካህናት ግን የሚሞቱ ስለሆኑ ብዙ ናቸው። እንደዚሁም ሁሉ ይህ አንድ የሆነው የማይሞት ስለሆነ ነው። ሐዋርያው በእርሱ በኩል ወደ እግዚአብሔር የሚመጡትን ዘወትር ሊያድናቸው ይችላልና ፤ ለዘላለም የማይሞት ሕያው ስለሆነ ስለእነርሱም ይማልድላቸዋል። ወዳጅ ሆይ! ይማልድላቸዋል ብሎ ያለው ሰው ስለመሆኑ እንደሆነ ተረዳህን ? ሊቀ ካህናት በመሆኑ ያን ጊዜ ይማልድላቸዋል አለ . . . ለዘላለም ሕያው ስለሆነ ለዘወትር ያድናቸው ዘንድ ይችላልና አለ። ከእሱ በኋላም የሚተካ ሊቀ ካህናት (አስታራቂ የለም) 13ኛ ድርሳ ቁ. 129-131 ፤ 135-136)

«ይቤ ወናቀርብ ሎቱ መሥዋዕተ ለእግዚአብሔር እመንገለ ዐራቅይናሁ፤ መሥዋዕት ዘይቤ ፍሬ ከነፍር ውእቱ አለ ይትእመኑ በሰሙ ። ወእሱስ አቅረቡ አባግዐ ወእልህምተ ወንሕነኒ ኢናበውእ ምንተኒ እም እሱ ግብራት አላ አኮተተ እግዚአብሔር ይሠምር በዘከመዝ መሥዋዕት ። መፍትው ለነ ናብእ ሎቱ ዘከመዝ መሥዋዕት ። መፍትው ለነ ናብእ ሎቱ ዘከመዝ መሥዋዕት ከመ ያብእ ውእቱኒ ወኢይትከህል ያቅርቡ ምንትኒ ዘእንበለ በዐራቅይናሁ ለወልድ »

«በወልድ አስታራቂነት በኩል ለእግዚአብሔር መሥዋዕትን እናቅርብ አለ ። መሥዋዕት የሚለው ስለ ስሙ የሚመሰክሩ የከንፈሮችን ፍሬ ነው ። እነርሱም የኦሪት ካህናት ላሞችንና በጎችን ሠዉ ። እኛ ግን ከእነዚህ መካከል ምንም ምን እናቀርብም ። ምስጋናን እንሰዋለን እንጂ እንዲህ ባለው መሥዋዕት እግዚአብሔር ደስ ይሰኛልና እንደዚህ ያለውን መሥዋዕት እናቀርብ ዘንድ ይገባናል ፤ እሱም (ወልድ) ለአብ ያቀርብ ዘንድ ፤ ያለወልድ አስታራቂነት ምንም ምን ያቀርቡ ዘንድ አይቻልም» (33ኛ ድርሳ ቁ. 209-218)

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ምልጃ ከቅዱሳን ምልጃ ፈጽሞ ይለያል

ምልጃ ሊያደርጉ የሚችሉ ቅዱሳን ሁሉ ፍጡራን ሊሆኑ እርሱ ግን በተዋሕዶ እውነተኛ ሰውና እውነተኛ አምላክ ነው። የእርሱ ምልጃ የእግዚአብሔርን ፍላጎት ሙሉ በሙሉ የሚያሟላ፣ የሚያረካና ደስም የሚያለኝ በመሆኑ ከቅዱሳን ምልጃ ይለያል።

ማንኛውም ሰው በራሱ ፍጽምናና ጽድቅ የሌለው ደካማ ሊሆን እርሱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ምንም ነጭር የሌለበት ፍጹም ጽድቅና ቅዱስ ሆኖ ራሱን ፍጹም መሥዋዕት አድርጎ ለእግዚአብሔር አቅርቧል። ስለዚህም በእርሱ በኩል ወደ እግዚአብሔር ልማዳቸው ሁሉ በእርግጥ ምሕረት የሚያስጥና ጽድቅም የሚያስገኝ በመሆኑ የእርሱ ምልጃ ወደር የሌለው ልዩ ነው። እርሱ የእግዚአብሔር የባሕርይ ልጅ ሆኖ እንደ መልክ ጸዴቅ ሹመት ዘላለማዊ ሊቀ ካህናት ሆኖ በእግዚአብሔር ተሾሟል። ከዕሩቅ ብዕሊ ወይም ከፍጡር ምልጃ ይልቅ ተማላጅን እሺ የሚያለኘው የአቻ ወይም አኩያ አካል ምልጃ ነው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከአብ ጋር አንድ ወይም አቻ በመሆኑ የእርሱ ምልጃ የአብን ልብ ደስ ያሰኛል ወይም ያረካል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እስከ መስቀል ሞት ድረስ በመታዘዝ የአብን ፈቃድ የፈጸመ በመሆኑ የእርሱ ምልጃ ተገቢውን ውጤት ያስገኛል። የቅዱሳንም ምልጃ ተቀባይነት የሚያገኘው ወይም ውጤት የሚኖረው በክርስቶስ በኩል ስለሚቀርብ ወይም ስለሚያርግ ነው። «ያለ ወልድ ወደ እግዚአብሔር መድረስ የሚቻለው ማንም የለም»፤ ይህም ማለት አብው ምዕ 76 ክፍል 36 ቁጥር8። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በሰውና በእግዚአብሔር መካከል የነበረውን የጥል ግድግዳ በሞቱ በማፍረስ ተገቢና እውነተኛ አስታራቂ ሆኖአል። እውነተኛ አምላክና ሰው የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ እኛን ምእመናንን ወደ እግዚአብሔር የሚያቀርበን ፣ ምሕረትንና የዘሰዓለም ሕይወትንም ከእግዚአብሔር የሚያስገኛልን መካከለኛ ወይም አማላጅ ነው።

ስለዚህም በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ሊሆን የሚችል ብቁና ተገቢ አማላጅ እርሱ ብቻ ነው፤ ከእርሱ በቀር ከመላእክትም ይሁን ከቅዱሳን ማንም መካከለኛ ሊሆን የሚችል ከቶ የለም። ይህም በመሆኑ የጌታ ምልጃ ከቅዱሳን ምልጃ ፈጽሞ ይለያል።

11.6.3. የቅዱሳን መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምልጃ

በክርስቶስ ደም የተዋጁ ቅዱሳን ምልጃ ለዎች በጎጢአታቸው ተጸጽተው ንስሐ እንዲገቡና የእግዚአብሔርን ምሕረት እንዲያገኙ፣ ከክፉ እንዲድኑ ወይም እንዲጠበቁ፣ የእግዚአብሔርን እውነት እንዲያስተውሉ በተለይም ክርስቶስን እንዲያውቁና በመንፈሳዊ ሕይወታቸውም እንዲያድጉ ወደ እግዚአብሔር የሚቀርብ ልመና ነው። የቅዱሳን ምልጃ ከጽድቅ

በስተቀር ከላይ በተጠቀሱት ጉዳዮች ምእመናንን ሊጠቅም ይችላል ፤ ነገር ግን የጎጢአት ስርየትና ጽድቅ የሚገኘው በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በማመንና በደሙም በመቀደስ ብቻ በመሆኑ የፍጡራን ምልጃ በራሱ የጎጢአት ስርየትና ጽድቅን ለማስገኘትም ሆነ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ማስገባት አይችልም።

11.6.4 ነገረ ማርያም

11.6.4.1 ትክክለኛ ያልሆነ ትምህርት

ድንግል ማርያም የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት ናት፤ ነገር ግን እርሱን ጌታችንን አትተካም፤ ከእርሱም እኩል ልትሆን አትችልም፤ እርሱ ፈጣሪ ነው ፤ እርሱም ደግሞ ፍጡር ናት ። ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው የሆነውን የዓለም መድኃኒት ወለደች እንጂ እርሷ ራሷም የዓለም መድኃኒት አይደለችም፤ ሉቃስ 2:10 - 11 ።

አንዳንዶች የእግዚአብሔር ቃል ከሚናገርላት በላይ በመናገር በምእመናን ልብ የተሳሳቱ ነገሮችን በመዝራት እርሷን ለዎች ከአምላክ እኩል አድርገው እንዲመለከቷት አድርገዋል፤ 'እመ ብርሃን- የብርሃን እናት' በማለትም ይጠሯታል። ይህ መጠሪያ የዓለም ብርሃን የሆነው የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት መሆንን ለማመልከት ቢሆን መልካም ነበር፣ ምክንያቱም እርሱ ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ብርሃን ነውና፤ ይሁን እንጂ ነገሩን በማስተዋል ስንመለከተው ከአምላክ ጋር ስለ ተካክለች ለእግዚአብሔር የሚሰጠው ለግደት ይገባታል ከሚለው ከእነ አፄ ዘርዓ ያዕቆብ የተሳሰተ ውሳኔ ጋር አንድ ሆኖ እናገኛለን።

“የብርሃን አባት” ከሚለው ከእግዚአብሔር አብ መጠሪያ ጋር የሚተካክል አቻ መጠሪያ በመስጠት እርሷን ከአምላክ እኩል ለማስተካከል በተንኩል የተደረገ የነፋቂ ሐሳብ ነው።

‘ቤዛዊተ ዓለም ፥ ቤዛዊተ ኩሱ’ የሚለው ስያሜም እንደዚሁ የተሳሳተ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ የዓለም ቤዛ እንደ ሆነ ያስተምራል ፤ ማቴ 20:28 ።

መዳንም በሌላ በማንም የለም ፤ እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለስዎች የተሰጠ ስም ከስማይ በታች ሌላ የስምና፤ ግብረ ሐዋ 4:12 ። እርሱን ተክቶ ቤዛ ሊሆን የሚችል ሌላ ማንም የለም፤ ሩቅ ብእሲ ቤዛም ሆነ መድኃኒት ሊሆን አይችልም ።

“እነ አትናቱዎስ ደግሞ ኢየሱስ ክርስቶስ መድኃኒት ነው ፤ አዳኝ ነው ፤ ማዳኑን ካመንህ የባሕርይ አምላክነቱንም ማመን አለብህ ። የሚያድን

እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ መስክሯልና እያሉ ክስን ያስተባብሉ ነበር በቅዱሳት መጻሕፍት ምስክርነት የወልድ አምላክነት ከሰው ልጆች የመዳን ምስጢር ጋር የተያያዘ ነው ። እሱ አምላክ ካልሆነ ግን እኛ ም አልዳንም ማለት ነው ። በእርሱ መዳናችንን ካመንን ግን ያዳንን በእርሱ አምላክ መሆኑን ማወቅና ማመን አለብን ፤ ፍጡር ፍጡራንን ማዳን አይችልምና ። የቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓለም መድረክ 78 111-112 ። ከዚህ የምንረዳው የቤዛነትን ሥራ ለፍጡር በመስጠት የፍጡር አዳኝ መሾም ትልቅ የድፍረት ንጢአት መሆኑን ነው።፩

ቤዛ ለመሆን የለውን ዘር የንጢአት ፍርድ መውሰድና ስለ ሰው ንጢአትም ምትክ ሆኖ መቀጣት ግድ ነው። እግዚአብሔር ጻድቅ ፈራጅ በመሆኑ ንጢአትን ያለ ፍርድ ወይም ያለ ቅጣት አይተውም ። እግዚአብሔር በንጢአተኛው የለው ዘር እግር ገብቶ በእርሱ ምትክ የሚቀጣ ምንም ነውር የሌለበት ቅዱስና ጻድቅ ሰው ፈለገ ፤ ይህንን እግዚአብሔር የሚፈልገውን ምትክነት ወይም የቤዛነት ፍላጎት ያሟላ ክርስቶስ ብቻ በመሆኑ ስለ ንጢአተኞች መከራ ተቀበለ ፤ ደሙንም አፍስሶ ሞተ ፤ ይህን በማድረጉም የዓለም ሁሉ ቤዛ ሆነ ።

ክርስቶስ ደግሞ ወደ እግዚአብሔር አንዲያቀርብን እርሱ ጻድቅ ሆኖ ስለ ዐመፀኞች አንድ ጊዜ በንጢአት ምክንያት ሞቶአልና ፤ 1 ጴጥ3 ፥ 18 ።

እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በድንግልና ወለደች፤ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሰዋም ነፍስ ነስቶ ንጢአትን የማያውቅ ቅዱስና ፍጹም ሰው የሆነው እርሱ ጌታችን ስለ እኛ ስለ ሰዎች ሁሉ መከራ ተቀበሉ ተቀጣ እንጂ ስለ ሰው ንጢአት ድንግል ማርያም አልተቀጣችም ፤ መከራም አልተቀበለችም ደግሞም እርስዋ በድንግልናዋና በንጽሕናዋ ምክንያት ቤዛ ልትሆን ብትችል ኖሮ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው መሆንና በመስቀል ላይ መከራ ተቀብሎ መሞት ባላስፈለገው ነበር።

ስለ ቅድስት ድንግል ማርያም የእግዚአብሔር ቃል የሚናገረውን ብቻ ማመን በቂና መልካም ነው።ከዚያ በተረፈ ሲሆን የማይችለውንና ከእግዚአብሔር ቃል ጋር የሚጋጩውን ነገር መናገርም ሆነ ማመን ስሕተት ነው።እግዚአብሔርም ሆነ ቅዱሳን ውሸትን አይወዱም፤ ውሸት ያሳዝናቸዋል።ከእግዚአብሔር ቃል ውጭ የሚነገርላት ሁሉ ለቅድስት ድንግል ምንም ጥቅም አይሰጣትም፤ክብርም አይሆናትም። በውሸት የሚነገርላት የሚያሳዝናት እንጂ የሚያስደስታት አይሆንም።እርሰዋ ከንቱ ክብርን የማትፈልግና እውነትን የምትወድ ቅድስት ናትና።ርግጥ ነው እርስዋ የቅዱስ ገብርኤልን ብሥራት በማመን የዓለምን መድኃኒት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በድንግልና ወልዳሽ ብሎ ማመን ወይም መቀበል አስፈላጊና ግዴታ ነው።

11.6.4.2 ትክክለኛ ትምህርት

ቅድስት ድንግል ማርያም ገና ከወጣትነቷ ጀምሮ ስለ እግዚአብሔር ጥልቅ ዕውቀት እንደ ነበራት «ጸሎተ እግዚአብሔርን ማርያም» በመባል የሚታወቀውና በቅኔ መልክ የቀረበው ጸሎት ያመለክታል፤ ሱቃስ 1 ፥47-55 ። በዚህ ጸሎት ከሐናና ከቅዱስ ዳዊት ጋር የሚመሳሰል ምስጋናና ውዳሴ አቅርባለች፤ 1 ላሙ 2 ፥ 1-10፤

በቅኔዋ በእግዚአብሔር ደስ የመለኘትንና አርሱን ተስፋ የማድረግን ሐሳብ አቅርባለች። የእግዚአብሔርን ቅዱስነት፥ መሐሪነት ፥ ኀያልነት ፥ ሁሉን ቻይነት ውብ በሆነ መንገድ ገልጸለች ።

እርሱ በሁሉ ላይ ሥልጣን ያሰውና ታላቅ መሆኑን በታሪክ ውስጥ ያዋረዳቸውን ትዕቢተኛና ታላላቅ ነገሥታትን በመጥቀስ አምላኪን በቅኔ አወድሳለች ። ርግጥ ነው እርሱ እንደ ፈርዖን ፥ ሲዎን ፥ ዐግለናክ ሬም፥ናቡክደነፆር፥ ብልጣሶር— ያሉትን ነገሥታት አዋርዶአል። በቅኔዋ እግዚአብሔር ለእስራኤል አባቶች የሰጠውን ተስፋ የፈጸመ ታማኝ አምላክ መሆኑን አስረድታለች።እርስዋ ልዑል እግዚአብሔርን የምታውቅ ሴት ስለ ነበረች መልአኩ ቅዱስ ገብርኤል የነገራትን ብሥራት እንደ ቃልህ ይሁንልኝ ብላ በእምነት ተቀበለች። ከእርሷ የሚወለደው ታላቅ እንደ ሆነ፥የልዑል ልጅ (የእግዚአብሔር ልጅ) እንደ ሆነና ኢየሱስ በሚለው ስሙም የዓለም አዳኝ እንደሆነ በሚገባ ታውቃለች ።

ድንግል ማርያም ልጅዋ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሚያስተምረውን ተምራሰች የሚያደርገውንም በቅርብ ሆኖ ተመልክታለች ፤ ሕይወቱንም ለሰዎች ንጢአት አሳልፎ በመስቀል ላይ ሲለጥ አይታለች ። በበዓሉ ኀምሳም ከደቀ መዛሙርቱ ጋር ነበረች ፥በጴጥሮስ ሰብክት ለዎች ንስሐ ገብተው በልጅዋ በኢየሱስ ክርስቶስ ሊያምኑ ተመልክታለች።

ቅድስት ድንግል ማርያም እግዚአብሔርንና የእግዚአብሔርን ቃል በሚገባ ያወቀች ሴት ነበረች። የጠፋውን ዓለም በልጅዋ በኢየሱስ ክርስቶስ ማዳን የልዑል እግዚአብሔር ዕቅድ እንደ ነበረም በሚገባ ተረድታለች። ታዲያ እግዚአብሔርንና የእግዚአብሔርን ቃል የምታውቅ ሴት ፥ ንጢአተኞችም በልጅዋ በማመን እንደሚድኑ የተረዳች ሴት፥ እንዴት ብላ ሰባ ለምንት ነፍስ የበላንና ንስሐ ያልገባን ንጢአተኛ ሰው አባክህ ማርልኝ ብላ ልጅዋን ልትሰምን ትችላለች? እንዴትስ ብላ ነው ንስሐ ያልገቡና

በክርስቶስ ደም የንጢአት ስርየት ያላገኙ ንጢአተኞች« ዝክሬን እገክረዋል፤ቤተ ክርስቲያኔን አሳንጸዋል፤ስሜን ጠርተዋል መንግሥተ ለማያት አስገባልኝ» ብላ የምትሰምነው?ይህ ዐይን ያወጣ ቅጥፈት ነው ፤ ሰይጣንና ግብረ አበሮቹ በቅድስት ድንግል ማርያም ስም ማታለላቸውንና መዋሽታቸውን ያቁሙ።

እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በሕጋዊ ጋብቻ የተወለደች ፍጡር ናት። በትውፊትም አባትና እናትዋ ኢያቄምና ሐና እንደሚባሉ ተገልጾአል። ድንግል ማርያም ከአብርሃም ወገን የትውልድ ሐረግ ውስጥ የምትገኝ የአዳም ዘር ስትሆን ፣ በልዑል እግዚአብሔር ጸጋ ተመርጣ የመለኮት ማደሪያ ሆነች ፤ ሉቃስ 1: 30 ። እርስዋ በድንግልና ጌታችንንና መድኃኒታችንን ኢየሱስ ክርስቶስን የወለደች ፣ ከሐዋርያቱም ጋር አብራ የነበረች ፣ በእምነትዋ ፣ በቅድስናዋ ፣ በትሕትናዋ ፣ በብፅዕናዋና በታዛዥነትዋ ለምእመናን ሁሉ ታላቅ ጆሳሌ ናት ፤ ማቴ 1 ፡ 23 ፤ ሉቃስ 1 ፡ 48-49 ፤ ግብረ ሐዋ 1 ፡ 14 ። የዓለም ቤዛ የሆነው የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ እናት በመሆንዋ ክርስቲያኖች ሁሉ ያከብሯታል ፤ ያደንቋታል ፤ ይወዳዋታልም።

11.6.4. 3ንገረ መላእክት

11.6.4.4 ትክክለኛ ያልሆነ ትምህርት

በብዙ የሰሕተት ትምህርትን ባዘሉ ድርሳናት የቅዱሳን መላእክትን ዝክር ያዘኩትን፡-ሰማቸውን የጠሩትንና በሰማቸውም 'ቤተ ክርስቲያን' ያሳነጹትን... ወዘተ ምሕረት እያደረገ እግዚአብሔር ገጢአተኛ ነፍሳትን ከሊያል ወደ ገነት እንዳገባቸው ይናገራሉ። እነዚህ በብልጠት የተፈጠሩ ሰይጣናዊ ተረቶች በኢየሱስ ክርስቶስ በማያምን ገጢአተኛ ሁሉ ላይ ፍርድ እንዳለበት የሚናገረውን የወንጌል ትምህርት በመቃረን፡ እግዚአብሔር ያልገባውን ቃል ኪዳን ገብቷል፤ ያላጸደቀውን ገጢ አተኛ አጽድቋል እያሉ ይዋሻሉ። ቅዱሳን መላእክትም የእግዚአብሔርን ቃል የሚያቃልሉና እነሱን ተስፋ ያደረገውን ሁሉ ወደ መንግሥተ ሰማያት ለተት አድርገው ያስገቡና የሚያስገቡ መሆናቸውን በመሰፈፍ ምእመናን ብቸኛ አዳኞቻቸውን ክርስቶስን ተስፋ እንዳያደርጉ ያዘናጓቸዋል።

11.6.4.5 ትክክለኛ ትምህርት

መላእክት እግዚአብሔርን የሚያገለግሉ ፍጡራን መናፍስት ናቸው። ስለ መላእክት ብዙ ሊጻፉ የሚችሉ ነገሮች ቢኖሩም የተወሰኑ ዋና ዋና ሥራዎቻቸው የሚከተሉት ናቸው።

1ኛ/ መላእክት ከእግዚአብሔር ተልከው በሕይወት ያሉ ምእመናንን ይጠብቃሉ፡ ከክፋት ጎይላት ጥቃት ያድናሉ ። የእግዚአብሔር መልእክ በሚፈሩት ለዎች ዙሪያ ይለፍራል ፣ ያድናቸውማል ። መዝ(34):7። ሁሉ (መላእክትን ሁሉ ማለት ነው) መዳንን ይወርሱ ዘንድ ስላላቸው ለማገዝ የሚላኩ፣ የሚያገለግሉም መናፍስት አይደሉምን? ዕብ1 ፡ 14።

2ኛ/ መላእክት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም ይላካሉ። «እርሱም ፡- እጅግ የተወደደህ ሰው ዳንኤል ሆይ ፥እኔ ዛሬ ወደ አንተ ተልኬአለሁና የምነግርህን ቃል አስተውል ፥ቀጥ ብሰህም ቁም አለኝ»።ዳን 10፡11።

3ኛ/ መላእክት እግዚአብሔርን አዘውትረው በትጋት ያመሰግናሉ፤ ያመልካሉም። አንዱም ለአንዱ፡- ቅዱስ፥ ቅዱስ፥ ቅዱስ፡ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ምድር ሁሉ ከክብሩ ተሞልታለች እያለ ይጮኽ ነበር ። ኢሳ 6፡3 ፤ራእይ 4፡8 ።

11.6.4.6 ሥጋ ወደሙ-ቅዱስ ቊርባን

“ሥጋ ወደሙ መቀበል ያለ እምነት ያድናል”የሚል የተሳሳተ ትምህርት መኖሩ የታወቀ ነው። «ክርስቶስ የራሱን ሥጋ በገዛም እሳት ስለማይቀጣ አንድ ሰው ሥጋ ወደሙ ከተቀበለ በገጢአቱ ንስሐ ያልገባ እንኳ ቢሆን በገጢአቱ ወደ ገዛመ እሳት አይገባም» ብለው አፋቸውን ሞልተው የሚናገሩና በጌታ ቅዱስ ሥጋና ደም ላይ የሚዘባበቱ ግለሰቦች እንዳሉ እናውቃለን። በመጀመሪያ በክርስቶስ ቤዛነት ያለመነና የሥርዐቱ ዐላማ ያልገባው ሰው፤ ሥርዐቱን ለመፈ ጸም የተገባ አይደለምና ሥጋ ወደሙ መቀበል የለበትም ፣ ሥጋ ወደሙ መቀበል የሚገባው ሰው በክርስቶስ ቤዛነት አምና ድንገተ ነፍስ ማግኘቱን በምስክርነቱ እያረጋገጠ ያለ ክርስቲያን ብቻ ነው። እምነትና የቅዱስ ቊርባን ሥርዐት የተቀራኙና የማይነጣጠሉ ናቸው ፤ሥርዐቱ ብቻውን በእምነት የሚገኘውን የክርስቶስን የማዳን ሥራ በፍጹም አይተካም።

«ምሥጢረ ቊርባን በካህናት አገልግሎት የሚፈጸም የከበረ ምሥጢር ነው፤ አገልግሎቱም ጊዜ ዘመን የማይለውጠው ነው በክርስቶስ ለአመኑ ብቻ የሚፈጸምላቸው ነው ።» የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነትና ትምህርት ገጽ 112 ።

የቅዱስ ቊርባን ሥርዐት ራሱ ዐላማ አለው። ማንኛውም ክርስቲያን በክርስቶስ ሥጋና ደም የቆመውን ወይም የተመሠረተውን የሐዲስ ኪዳን ሥርዓት ለማስተዋልና ሥጋውን በመቁረስ ደሙንም በማፍሰስ ያዳነውን ጌታ ከልቡ ማመን እንዲችልና እንዲሁም የጌታን ሞትና ትንሣኤ ለመናገር የተነቃቃ እንዲሆን ሥጋ ወደሙ ይቀበላል ፤ ሉቃ 22 ፡ 19፡ 20 ፤1 ቆሮ 11:26።ቅዱስ ቊርባን ወይም ሥጋ ወደሙ ቀጥሎ የተገለጹትን መሠረታዊ እውነቶች ማሳያ ፥ ማስገንዘቢያና ፥ ማሳሰቢያ ነው።

ሀ/ የክርስቶስ ማንነት

ቤተ ክርስቲያን በምትፈጽመው ሥርዐተ ቊርባን የክርስቶስን ማንነት ታስባለች። ይህን (ሥርዐተ ቊርባን) ለመታሰቢያዬ አድርጉት የሚለው የጌታ ትእዛዝ፥ የሚፈጸመው ሥርዐት የእርሱን ማንነት የሚያሳስብና

የሚያመለክት መሆን እንዳለበት ያስገነዝበናል። ሁልጊዜም መታሰቢያ የሚቆመው ማንነትንና ተግባርን ለማሳየት ነው። የሚደረገው መታሰቢያ ለማያውቁት ለወቅት እንኳ መታሰቢያው የቆመለትን ሰው ማሳየት ወይም ማሳወቅ አለበት፤ ይህንን ካላደረገ መታሰቢያው ዋጋ ቢሰ ነው ማለት ነው። ሥርዐቱ ክርስቶስ የእግዚአብሔር ልጅ እንደ ሆነ ÷ የባሪያን መልክ ይዞ ራሱን በማዋረድ ሰው እንደ ሆነ፤ በዚህም ንይላትን (ኩልበትን) ሁሉ እንዳንበረከከና ንጢአትን መውጊያ በማድረግ በሰው ላይ የሠለጠነውንም ሞት ድል እንደ መታ፤ በምድርም ናሆነ በለማይ ባሉት ላይ ሥልጣን እንዳለውና ለሚያምኑበትም ሁሉ አለኝታ እንደ ሆነ በቅዱስ ቊርባን ሥርዐት መታሰብ ይኖርበታል "እንጅራንም አንሥቶ አመለገነ ቂርሶም ሰጣቸውና፡- ስለ እናንተ የሚሰጠው ሥጋዬ ይህ ነው፤ ይህን ለመታሰቢያ አድርጉት አለ ። እንዲሁም ከእራት በኋላ ጽዋውን አንሥቶ እንዲህ አለ፡- ይህ ጽዋ ስለ እናንተ በሚፈለው በደሜ የሚሆን ዐዲስ ኪዳን ነው ። "፤ ሉቃስ 22 ÷19-20 ።

ክርስቶስ «ኅብስቱን፥ ይህ ሥጋዬ ነው፥ ወይኑንም ይህ ደሜ ነው» በማለት ይህንን የቅዱስ ቊርባን ሥርዐት በመመሥረት መከራውንና በመከራውም የተገኘውን ውጤት ለመከከር አገልግሎት እንዲውል አድርጓል። ስለዚህ ኅብስቱ ተራ መብል ወይኑም ተራ መጠጥ ሊሆን አይችልም ።

ለ/ ክርስቶስ የዋለልን ውለታና የእኛ ግዴታ

ንጢአት የሌለበትና እውነተኛ ሰው የሆነው መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ እኛ ስለ ሰው ልጆች ሁሉ ንጢአት መከራ ተቀብሎ እንደ ሞተና በፈለለው ደሙም የንጢአት ሰርየት እንደ ተደረገልን ክርስቲያን የሆንን ሁሉ በውል በመገንዘብ ሥጋ ወደሙ መቀበል ይገባናል። ጌታ ራሱን ለሞት አሳልፎ በመለጠት የፈጸመውን እኛን የማዳን ሥራ በሕይወት ዘመናችን ሁሉ የመናገር ግዴታ እንዳለብን ማስተዋል ይኖርብናል፤ እንደዚሁም ከእራት በኋላ ጽዋውን ደግሞ አንሥቶ፡-ይህ ጽዋ በደሜ የሚሆን አዲስ ኪዳን ነው በጠጣችሁ ጊዜ ሁሉ ጌታ እስኪመጣ ድረስ ሞቱን ትናገራላችሁና።1ቆሮ 11÷25-26

ሐ/ የክርስቲያኖች ኅብረት ወይም አንድነት

ለፍር ቊርባን የሌለን ክርስቲያኖች አንድ አካል መሆን የምንችለው በክርስቶስ ነው። አንዱን ክርስቶስን በማመናችን፥ የእግዚአብሔር ልጆች በመሆናችን፥ ከአንዱ የእግዚአብሔር መንፈስ በመጠጣታችንና የክርስቶስንም ወንጌል በማገልገላችን አንድነት አለን። በአንድነት የምንበላው የክርስቶስ ሥጋና የምንጠጣው የክርስቶስ ደም የጥልን ግድግዳ ያፈረሰ በመሆኑ ፍቅርንና ሰላምን አስገኝቶልናል። በዚህም ፍጹም አንድነትን እናገኛለን።

ሥጋ ወደሙ በተቀበልን ጊዜ ሁሉ በክርስቶስ ያገኘውን ኅብረት ማሰብ አለብን።

ከላይ እንደ ገለጽነው የክርስቶስ ማንነትና መሥዋዕትነት፥ የምእመናን ኅብረት በሚታየው የቅዱስ ቊርባን ሥርዐት ይታሰባል። አንድ ጊዜ በመስቀል ላይ የተሠዋው የክርስቶስ ሥጋ ሁልጊዜ ይዘክራል ። በዚህ የሚታይ ሥርዐት የማይታየውንና በክርስቶስ የሚገኘውን ለማያዊ በረከት እየተቀበልን መንፈሳዊ ጤንነታችንን ለመጠበቅ ይረዳናል ። ሥርዓቱ ራሱን በመመርመር፥ ጌታን በማክበርና በመታዘዝ እንድንኖር አበክሮ ያሳስበናል። ከጌታ ጋር ኅብረታችንን ባጠበቅንና ባጠነክርን መጠን በጌታ ጸጋና ዕውቀት፥በቅድሰና ሕይወትም እናድጋለን፤ እንላ ወጣለን። በክርስቶስ የጀመርነውን ሕይወት በጽናት ሆነን በክርስቶስ እንፈጽማለን፤ የዘላለምንም ሕይወት እንወርሳለን። ማንኛውም ምእመን ሥጋ ወደሙ የሚቀበለው ብቃት ስላለው አይደለም፤ይልቁንም በጌታ እምነት ለማደግ፥እርሱንም በእንደበቱና በሕይወቱ ማክበርና ማሳየት ከእርሱም ጋር ያለውን ኅብረት ማጽናት እንዳለበት እንዲገነዘብ ነው።

እንዲሁም ምእመናን በክርስቶስ ያላቸውን የመንፈስ ኅብረት በማጽናትም እርሱ በርሱ በፍቅር በመተናነጽ የቤተ ክርስቲያንን መንፈሳዊ ጤንነት ለመጠበቅ ነው።ስለዚህም ምእመናን ሥጋ ወደሙ እንዳይቀበሉ የሚያስፈራሩ "እኔ የለሁበትም-ወየልሁ- ከደሙ ንጹሕ ነኝ" ዓይነት ማስፈራሪያዎችን ማስወገድና በተወለኑ ጊዜያት ሥጋ ወደሙ እንዲቀበሉ ምእመናንን ማበረታታት የካህናት ግዴታ ነው። «ሰው ሲያረጅና ሊሞት ሊል ነው መቀረብ ያለበት» የሚለው የእንዳንድ ካህናትና ምእመናንን የተሳሳተ አመለካከት ፈጽሞ መወገድ ይገባዋል።

ከዚህ ግንዛቤ ወይም መረዳት ውጭ ክርስቶስንና ሥርዐቱን በመነጣጠል የሚፈጸም የቅዱስ ቊርባን ሥርዐት ጥቅም የለውም ። በሥጋ ወደሙ ስታፈ ብቻ ክርስቶስን በማመን የሚገኘውን ምሕረትና ጽድቅ ማንም ሰው ሊያገኝ አይችልም። በቤተ ክርስቲያናችን ሥጋ ወደሙ በታላቅ ጥንቃቄ ይፈተታል። ለሥርዐት ቁርባን የሚደረገው ጥንቃቄና የሚሰጠውም ከብር መበረታታት የሚገባው መልካም ተግባር ነው። ሕፃናት፥ እኛም ስለምንከተለው ሃይማኖት መናገር የምንችልና የቅዱስ ቊርባን ዐላማ የገባን ምእመናን ሁሉ የዕድሜ ገደብ ሳያግደን ራሳችንን በንስሐ በማዘጋጀት መቀረብ ይገባናል።

11.6.4.7 ንስሐ

ንስሐ ሰው ንጢአቱን በመናዘዝ ከእግዚአብሔር ምሕረትና ይቅርታ የሚያገኝበት መንገዱንም አስተካክሎ ከአምላኩ ጋር ያለውን ኅብረት የሚያድስበት መንፈሳዊ አሠራር ነው። ኑዛዜና ንጢአትን መተው የንስሐ

ተፈላጊ ተግባሮች ናቸው። ማንኛውም ተነሳሚ (ንስሐ የሚገባ ሰው) ንጢአቱን ከልቡ መናዘዝ የሠራውን ንጢአት መተውና በምትኩ የጽድቅ ሥራ ማድረግ፣ ጽድቅን በመፈጸም ወይም መልካም ሥራ በመሥራትም መመለሱን በተግባር ማሳየት ይገባዋል።

እውነተኛ ኑዛዜና እውነተኛ መመለስ የሌለበት ንስሐ እውነተኛ ንስሐ አይደለም ። ምእመናን እውነተኛ ንስሐ እንዳይገቡ የሚያዘናጉ የተሳሳቱ ሐሳቦች አሉ። ሣንቲም በመስጠት ንጢአታቸውን ለማስወረድ የሚሞክሩ የዋሆች ሞልተዋል። « በእኔ ይሁንብሁ እኔ እጸምና ስለ ንጢአትህ ይቅርታ ታገኛለህ እያሉ» ሐሰትን የሚያስተምሩ ካህናት ብዙዎች ናቸው። ሣንቲም በመስጠትና በሌላ ሰው ውክልና ንጢአት ሊሰረይ አይችልም እንዳንደች ገዳማትንና የተለያዩ መካናትን በመሳለም ንጢአት ይሰረያል ብለው ያምናሉ፤ ይህም ስህተት ነው። የልብ ለውጥ እንጂ የቦታ ለውጥ ምንም ዓይነት የንጢአት ሥርዓት አያስገኝም ። በየመካናት መዞር ለንስሐ ምንም ጠቀሜታ የለውም።

«ንስሐ በሠሩት ንጢአት መጸጸት ወይም ማዘንና ማልቀስ ብቻ ሳይሆን በእውነት ንጢአትን ጠልቶ ማድረጉንም መተውና ወደ እግዚአብሔር መመለስን አሮጌ ጽድቅንና ልማድን ጥሎ ለእግዚአብሔር ሥርዐት በመታዘዝ ዝቅ ዝቅ ማለትን፣ በእርሱ ለመኖርም እውነተኛና ቁርጠኛ ፍላጎት ጠቅልሎ ይዞ ለመዳን የሚያደርስና እንደ እገባቡም የሚጻንበትን ሃይማኖት የሚያስክትል ነው»፤ ስምዓ ጽድቅ ገጽ 86።

የንስሐን እውነት የሚጋርዱ ስህተቶችም አሉ ። በቅዱሳን መላእክትና በቅዱሳን ለዎች ስም ስዕለትና ስጦታ መስጠት ንስሐን ያስገኛል ብለው የሚያምኑ የዋሃን ሰዎች አሉ፤ ይህም ፈጽሞ ስሕተት ነው። ንስሐ ልብን የመቅደድ ጉዳይ በመሆኑ ስዕለት ወይም ስጦታ በመስጠት የንጢአት ስርዓት አይገኝም። ሌላው ቀኖናንና ንስሐን መስየት ያለመቻል ችግር ነው። ቀኖና ተነሳሚው ንጢአቱን በትክክል እንዲገነዘብና እውነተኛ ጸጸትና ኑዛዜ እንዲያደርግ ሊረዳው ይችላል ተብሎ ይታመናል። ኑዛዜው የአፍ ብቻ ሳይሆን የልብም እንዲሆን ለማስገዝብ ቀኖና አስፈላጊ የሚሆንበት ጊዜ ይኖራል፤ ይሁን እንጂ ቀኖናን መፈጸም በራሱ ንስሐ አይደለም። በራስ ላይ ዐመድ መነሰነስና ልብስን መቅደድ ሁልጊዜም ንስሐ ሊሆን እንዳልቻለ የብሉይ ኪዳን ታሪክ ያስረዳል። ስለዚህም ነው፣ «ልባችሁን እንጂ ልብላችሁን አትቅደዱ» የተባለው፤ኢዩሌል 2:13 ። እንግዲህ ቀኖና ሰውን ለንስሐ ለማዘጋጀት የሚሰጥ ቅጣት እንጂ በራሱ ንስሐ አለመሆኑን ዐውቀን ቀኖናን በእግባቡ በሥራ ላይ ማዋል ይገባናል። ልባዊ ጸጸት ሳይኖራቸውና የሠሩትን ንጢአት ለመተው ሳይወስኑ ለካህናት ብቻ ንጢአትን በመናዘዝ ንስሐ የገቡ የሚመስላቸው ወገኖችም አሉ።

ንጢአትን ለካህን መናገር እውነተኛ ንስሐ ለመግባት የሚያስችለንን ምክር ለማግኘት ሊረዳን ይችላል፤ «ምን እንዳደርግ ይመክሩኛል ማለት ክፋት የለውም» ፤ ሐዋ 2:37። ነገር ግን እውነተኛ ጸጸትና ልባዊ ኑዛዜ ከሌለበት ንጢአታችንን ለካህን ስለተናገርን ብቻ ንስሐ ገብተናል ማለት አይቻልም። ለካህን በመናገር ብቻ ሳይሆን ንጢአትን እርስ በርስ እንዲሁም በየግል በመናዘዝና ንጢአትን በመተው የንጢአት ስርዓትን ማግኘት ይቻላል፤መዝ(32):5፤ሉቃስ15:17-21።ስለዚህምከላይ የተጠቀሱትን ስሕተቶች አስወግደን እውነተኛ ንስሐ መግባትና እውነተኛ ንስሐ መስማመድ ይገባናል። ንስሐ ብንገባ እግዚአብሔር ይቅር ሌላን የታመነና ጸድቅ ነው። የልጁም የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከንጢአት ያነጻናል ፤1ኛ ዮሐ 1:7-8 ።

11.6.4.8 የስሕተት ልምምዶች

ሀ. ታቦት

ታቦት በወርቅ የተለበጠ ዐሠርቱ ትእዛዛት የተጻፉባቸው የሁለቱ ጽላቶች ማደሪያ ሣጥን ሊሆን፣ እግዚአብሔር በሕዝቡ በእስራኤል መካከል የመሆኑ ምልክት ነበር። ታቦቱና በዚያም ይደረግ የነበረው ሥርዓት ለተሻለው የሐዲስ ኪዳን ሥርዐት ምሳሌ ወይም ጥላ ሆኖ ዐልፏል (አብቅቷል)፤ዕብራውያን 9:1-10።

በዚህ የሐዲስ ኪዳን ሥርዓት ሰው ታቦትን ተክቶ የእግዚአብሔር ማደሪያ ሆኖአል። ስለዚህም በዚህ የሐዲስ ኪዳን ዘመን ታቦት በቤተ ክርስቲያን ምንም ዐይነት አገልግሎት የለውም፤ ክላይ እንደ ተገለጸው አገልግሎቱ አክትሟል። በማንም ስም በየትኛውም መልኩ ምስልን መቅረጽ ወይም ምሳሌ ማድረግ በእግዚአብሔር ቃል ተክልክሎአል።

«በፀዕ ጳውሎስ ናሁ ከሠተ ይእዜ ከመ ሐዳስ ሕግ ትኔይስ እም ሕገ ብሊት— እስመ አልቦ ውስተ ሐዲስ ሕግ ምንትኒ ሥርዓተ ሥጋ፤ወኢግብረ ትእዛዝ፤ኢምኩራብ፤ወኢ ቅድስተ ቅዱሳን ፤ ኢካህን ዘከመዝ ሥርዓተ ክህነቱ ፤ ወኢትእዛዝ ኦሪት ዘኢይትዐቀብ በክርሠ ታቦት። አላ ኩሉ ትእዛዛቲሁ ሉዓላዊ ወፍጹም ፤ ወአልቦ ውስቲቱ ምንትኒ ሕገ ሥጋ አላ መንፈሳዊ ኩሉነታሁ፤»

«በፀዕ ጳውሎስ እነሆ ዐዲሊቱ ሕግ ከአሮጌዋ ሕግ እንደምትሻል አስረዳ። በወንጌል ምንም ምን የሥጋ ሥርዓት የለም። የትዕዛዝ ሥራ የለም ፤ ምኩራብ የለም፤ ቅድስተ ቅዱሳን የለም። የክህነቱ ሥርዓት እንደ ኦሪቱ የሆነ ካህንም የለም ። በድንጋይ ጽላት ተጽፎ በታቦቱ ውስጥ ተቀምጦ የሚጠበቅ የኦሪት ትእዛዝ የለም ፤ ሥርዓቱ ሁሉ ስማያዊና ፍጹም ነው እንጂ» (8ኛ ድሳን ቁ.2፤5-12)

ብዙ ኦርቶዶክሳውያንም ጉዳዩ ትክክል እንዳልሆነና በአፈ ታሪክ የገባና እንደ ባህልም ተወስዶ የቁየ ስሕተት እንጂ የእግዚአብሔር ቃል መሠረት የሌለው መሆኑን ይናገራሉ። ይህን በአገራችን የሚገኝ የታቦት ሥርዐት ዐይነት በሌሎች ኦርቶዶክሳውያን አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ የለም።

በብሉይ ኪዳን ይህ የታቦት ሥርዐት ተለጥፏቸው የነበሩ ክርስቲያን አይሁዶች እንኳ ያለ ታቦት የሐዲስ ኪዳን አምልኮአቸውን ቀጥለዋል። በኢየሩሳሌም በነበረችው የመጀመሪያዬቱና በክርስቶስ በአመኑ አይሁዶች የተሞላች ቤተ ክርስቲያንም ሆነ በሌሎች የመጀመሪያዎቹ አብያተ ክርስቲያናት ታቦት አልነበረም፤ የታቦቱ አገልግሎት ስለ አበቃ ምንም ዓይነት አገልግሎት አልለጠም። በአገራችን በዘልማድ 'ታቦት' ተብሎ በመላእክትና በቅዱሳን ስም የሚሠራው ሁሉ ከስሙ በስተቀር ከብሉይ ኪዳን ታቦት ጋር በይዘቱ ፥ በቅርጹም ሆነ በአገልግሎቱ ምንም ዓይነት መመሳሰልም ሆነ ግንኙነት የለውም። የብሉይ ኪዳን ታቦት ከግራር ዕንጨት የተሠራ በእግዚአብሔር እጅ የተጻፉ ዐሠርቱ ተእዛዛትን የያዘ ሁለት ገጾች ያሉት ጽላት መቀመጫ ወይም ማደሪያ ነበር ። ይኸው ታቦት የእግዚአብሔር መገለጫና በእርሱና በሕዝቡ እስራኤል መካከል ላለው ግንኙነት የቃል ኪዳን ምልክት ነበር።

«እግዚአብሔርም ሙሴን እንዳዘዘው ጽላቱን ወስዶ በታቦቱ ውስጥ አኖረው...»፤ ዘፀአት 40፥20 ስለ ታቦት እውነተኛውን ነገር ለመረዳት ዘፀአት 25፥1-22 ጨምረው ያንብቡ ።

በአገራችን ታቦት ሳይሆን በዘልማድ ታቦት እየተባለ የሚጠራው ግን «አልፋ ያሜጋ» የሚል ቃል የተጻፈበት አራት ማእዘን ቅርጽ ያለው ለሥጋ ወደሙ መፈተቻ የሚያገለግል የዕንጨት ለሌዳ ነው።

«ታቦት በሐዲስ ኪዳንም በቤተ ክርስቲያናችን አምልኮተ እግዚአብሔር ይፈምበታል። ታቦት እውነተኛው የሕይወት ምግብ የክርስቶስ ሥጋና ደም የሚቀርብበትና የሚፈተትበት መሠዊያ ነው።»፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት ሥርዐተ አምልኮትና የውጭ ግንኙነት ገጽ 62።

«ከብሉይ ኪዳን ከወለደቻቸው አንዱ ጽላተ ኪዳን ታቦተ ሕግ ነው። ዐዲስ ቤተ ክርስቲያን በሚሠራበት ጊዜ ክፅዕ ወይም ክፅብነቦረድ ተቀርጾ በላዩ የእግዚአብሔር ምሥጢራዊ ስም (ገቡዕ ለም)"አልፋ ያሜጋ" የመጀመሪያውና የመጨረሻው ማለት ነው። ይህ ቃል ከተጻፈበት በኋላ በሌዲስ ቆጶሱ እጅ ተባርኮና ሜርን ተቀብቶ በመንበሩ ይለየማል»፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ገጽ 109።

ሚካኤል፥ገብርኤል፥ተክለ ሃይማኖት፥ጊዮርጊስ...ወዘተ እያልን በስሕተት እያመለከን ያለነው ይህንኑ የለው እጅ ሥራ የሆነ የዕንጨት ለሌዳ ነው ።

እንግዲህ ይህ በልማድ የምናመልከው ታቦት መጠሪያውም ሆነ አሁን አገልግሎት ላይ የሚውልበት ሁኔታ የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት የሌለው በመሆኑ መቅረት ይገባዋል። አስቀድሞ በነቢያት በተናገረው መሠረት በሐዲስ ኪዳን የታቦት አገልግሎት ቀርቷል።

"በዐዛችሁም ጊዜ በምድርም ላይ በረባችሁ ጊዜ ይላል እግዚአብሔር፥ በዚያ ዘመን ፡- የእግዚአብሔር የቃል ኪዳን ታቦት ብለው ከእንግዲህ ወዲህ አይጠሩም፤ ልብ አያደርጉትም ፥ አያስቡትምም፥ አይሹትምም፥ ከእንግዲህ ወዲህም አይደረግም"፤ ኤር 3፥16 ። በተጨማሪ ዕብራውያን ምዕራፍ 8 እና 9ን ያንብቡ።

የአገራችን ታቦት ግፉ ቢል ለቅዱሴ አገልግሎት ከሚውሉት እንደ ጻሕፊ፡ ዕርፈ መስቀል ———ወዘተ የንዋዩ ቅድሳት አንዱ ክፍል መሆን፥ ክነዚህ እንደ አንዱ መቁጠር ብቻ ነው የሚችለው። በአገራችን በአሁኑ ጊዜ 'ታቦት' እየተባለ አገልግሎት የሚሰጥበት ሁኔታ ከአረማዊ ልማድ ጋር እንጂ ከኦሪት የታቦት አገልግሎት ጋር ምንም ዓይነት ግንኙነት የለውም።

«እንግዲህ ሊመች በተራራ ሳይመች በሜዳ ግብጻውያንና ባቢሎኖውያን ግሪኮችና ሮማውያን ለእነዚህ አማልክት እንደ ተቻለና እንደየማዕረጋቸው ቤተ መቅደስ እየሠሩላቸው በውስጡ የአማልክቱ ሐውልትና ምስል በወርቅ በብርብ በእብነቦረድ በናስና በብረት በዕንጨት በልዩ ልዩ ጌጥ እየተሠራ ይቀመጣል። ለርዳታም ወደ ጦርነት ያዘምቱታል። በክብረ በዓላቸው ቀን አደባባይ ለአደባባይ እያዞሩ ዑደት ያደርጉለታል»፤ ክግዖት አምልኮ ወደ ክርስትና ገጽ 66።

ቤተ ክርስቲያናችን ይህንን በፍጡራን ስም የሚካሄደውንና የእግዚአ ብሔር ቃል መሠረት የሌለውን የታቦት አምልኮ በማረም የወንጌል ሥራዋን ተቀጥላለች ብለን ተስፋ ስናደርግ ቆይተናል። ይሁን እንጂ ክድጡ ወደ ማጡ እንዲሉ ቤተ ክርስቲያን ለሕተትዋን በባለ ሁኔታ ገፍታበታለች።

በቅርቡ የወጣ " ዝክረ አበው " የሚል ጽሑፍ ለስድስት ጳጳሳት ጽላት ለማስቀረጽና ቤተ ክርስቲያን ለማሳነጽ እንደ ታቀደ ይገልጻል። መቼም የለው እጅ ሥራ እገሌ የሚባል ቅዱስ ሊሆን ወይም ሊወክል አይችልም፥ ደግሞም በምንም መንገድ የለው እጅ ሥራ የልዑል እግዚአብሔርን ክብር ወይም አምልኮ ሊወስድ አይገባውም።

❖ ለእግዚአብሔር ብቻ የሚገባውን ሰማደት የለው እጅ ሥራ ሊቀበል አይገባውም። « ያን ጊዜ ፤ «ኢየሱስ ፡-ሂድ፥ አንተ ለይጣን ለጌታህ ለአምላክህ ስገድ እርሱንም ብቻ አምልክ ተብሎ ተጽፎአልና አለው» ፤ ማቴ 4፥10 ። በሌላም ክፍል ለእግዚአብሔር ብቻ እንጂ ለፍጡር መስገድ ስህተት በመሆኑ ብርቱ ማስጠንቀቂያ ተለጥቶበታል ፤ ዘፀአት 20፥4-5 ፤ ራእይ 22፥8-9።

❖ ለእግዚአብሔር ብቻ ሊደረግ የሚገባው ስእለት ለፍጡርና በፍጡር ስም ለተሠራ እጅ ሥራ መስጠት አይገባውም ።

ለአምላክህ ለእግዚአብሔር ስእለት በተሳልህ ጊዜ አምላክህ እግዚአብሔር ከአንተ ፈጽሞ ይሻዋልና ፡ ንጢአትም ይሆንብሃልና መክፈሉን አታዘ ግይ። ባትሳል ግን ንጢአት የለብህም ። በአፍህ የተናገርኸውን ለአምላክህ ለእግዚአብሔር በፈቃድህ ተስለሃልና ከክንፈርህ የወጣውን ታደርግ ዘንድ ጠብቅ ፤ ዘዳግ 23፡21-23 ።

❖ ወደ ልዑል እግዚአብሔር ሊደረግ የሚገባው ጸሎት ለፍጡርና ለፍጡር እጅ ሥራ መቅረብ የለበትም። «አቤቱ ፥ በጽዮን ለአንተ ምስጋና ይገባል ፥ ለአንተም ጸሎት ይቀርባል። ሥጋ ሁሉ ጸሎትን ወደምትለማ ወደ አንተ ይመጣል» ፤ መዝ (65) ፥ 1-2 ።

ከላይ እንደ ተገለጸው የፍጡራን ምስል መሥራትና ማምለክ የመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ መሠረት የለውም። ይህ ወደ ቤተ ክርስቲያን የገባ የተሳሳተ ልማድ መወገድ ይገባዋል። የመጽሐፍ ቅዱስን ጥቅሶች ያለ ዐውዳቸው እየጠቀሱ ንጢአትን ጽድቅ ለማስመለስ መሞከር ውሎ ዐድሮ የእግዚአብሔርን ፍርድ ማስከተሉ የማይቀር መሆኑን ማስተዋል ያስፈልጋል።

ለ. የመንጸት ሥርዓቶች

እንደ ደመ ትክቶ ወይም የወር አበባ እና የመርጨት - - - ወዘተ ያሉት የብሉይ ኪዳን የመንጸት ሥርዓቶች በሐዲስ ኪዳን ለክርስቲያኖች መንፈሳዊ ሕይወት ምንም ፋይዳ የሌላቸውና የተሻሩ ናቸው። ደመ ትክቶ የሌት ወግ እንጂ የሚያረክስና የሚያስገልል ተግባር አይደለም። መርጨትም ሆነ ሌሎች ሥርዓቶች ለዎችን ከጉድለት ማንጸት የማይችሉ በመሆናቸው በዚህ የቤተ ክርስቲያን ዘመን ምንም ዐይነት ጥቅም የላቸውም፤ ዕብራውያን 9 ፥ 6-10 ።

ሐ. ለሥዕሎች እና ለቅርጻ ቅርጾች ስለ መስገድና ወደ

እነርሱም ስለ መጸለይ

የሐዲስ ኪዳን አምልኮ በመንፈስና በእውነት መደረግ እንዳለበት የእግዚአብሔር ቃል ያስተምረናል፤ “እግዚአብሔር መንፈስ ነው። የሚሰግዱለትም በመንፈስና በእውነት ሊሰግዱለት ያስፈልጋቸዋል” ። ፤ ዮሐ 4፡24 ። ይህ አምልኮ በመንፈስ ቅዱስ ርዳታ ያለ ግብዝነት እንደ እግዚአብሔር ቃል የሚደረግ እንጂ በውጫዊ ሁኔታ ላይ የሚያተኩር አይደለም። ከመታወቅ የሚያልፈው ልዑል እግዚአብሔር “ይህንን ይመስላል ተብሎ ለው በሠራው ቊሳቊስ አይወከልም “እንግዲህ እግዚአብሔርን በማን ትመስሉታላችሁ? ወይስ በምን ምሳሌ ታስተ ያዩታላችሁ?” ፤ ኢሳ 40 ፡ 18

። እግዚአብሔር የፈጠረውም ፍጥረት ቢሆን ሥዕል ተሥሎለትና ቅርጽ ተቀርጸለት ሊመለከ ወይም ለአምልኮ ሊውል አይችልም ። በሰማይ ፥ በምድር ፥ በባሕር በየትኛውም ስፍራ የሚገኙ ፍጥረታትን ቅርጽ ሠርቶ ለአምልኮ አገልግሎት ማዋል እግዚአብሔርን የሚያስቁጣና ከጣዖት አምልኮ ጋር የሚያያዝ ክፉ ድርጊት ነው ፤ ዘዳግም 4 ፥ 15-19 ። ምስሎችን ሥዕሎችና ቅርጾችን ማምለክ አረማዊ ልማድ በመሆኑ በብርቱ ማስጠንቀቂያ በእግዚአብሔር ቃል ተከልክሎአል። ስለዚህም ምስሎችን በሥዕል ወይም በቅርጽ ሠርቶ መጠቀም፣ ለእነርሱም መስገድና ወደ እነርሱ መጸለይ የእግዚአብሔርን ፍርድ የሚያስከትል የክፋ ንጢአት ነው።

መ. ቅዱስነት

ቅድስና ወይም ቅዱስነት ከንጢአትና ከማንኛቸውም በደል በጌታችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ክቡር ደም በመንጸትና በመዋጀት እንዲሁም በእግዚአብሔር መንፈስና እውነትን በማመን የሚገኝ መንፈሳዊ ሕይወት ነው። «ሐሳባቸችሁ ከወረሳችሁት ከክንቱ ኑሮአችሁ በሚያልፍ ነገር በብር ወይም በወርቅ ሳይሆን ነውርና እድፍ እንደ ሌለው እንደ በግ ደም በክቡር የክርስቶስ ደም እንደ ተዋጃችሁ ታውቃላችሁ። » 1ኢጥ1፡18፡19።

ነገር ግን በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በአምላካችንም መንፈስ ታጥባችኋል፤ ተቀድሳችኋል፤ ጸድቃችኋል ። » ፤ 1ኛ ቆሮ 6 ፥ 11 ።

«ስለዚህ ቅዱሳን የሚባሉት ንስሐ ንብተው በክርስቶስ ያመኑና በእምነትም ጸንተው የሚኖሩትን፥ የሚያድነውንም የክብሩን ወንጌል መንግሥት እያወጁ የሚኖሩት ናቸው። ከሰው መውደቅ ወዲህ የሰው ቅድስና ለተፈጥሮ ባሕርይ ተስማሚ ግብሩ መሆኑ ስለ ቀረ በቅዱሳት መጻሕፍት መንፈስ ቅዱሳን የምንላቸው ሁሉ፡-ከንጢአታቸው በእውነተኛ ንስሐ ተመልሰው ልብሳቸውን በኢየሱስ ክርስቶስ ደም ያጠቡና በእግዚአብሔር ዘንድ ይቅርታን አግኝተው የክርስቶስን ጽድቅ የለበሱ፤

በዳግም ልደት ከእግዚአብሔር ተወልደው ለዘለዓለም ሕይወት ተስፋ በደረሱባት ሃይማኖታቸው የጸነ፤ መንፈስ ቅዱስን ተሞልተው መስቀሉንና የእምነት ቀንበሩን ተሸክመው ትሕትናንና የልብ የዋህነትን ከኢየሱስ ክርስቶስ የተማሩ፤ የሕያው ቃሉን ምስክርነት ያለግብዝነት ለዓለም እየገለጹ በአሕዛብ ጉባኤም ስሙን እያስታወቁ በጸሎት ተጠምደው የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የክብር መገለጥ በተስፋ እየተጠባበቁ እስከ ሞት ድረስ መከራን የሚታገሡ፤ በፍቅርና በገርነት እየታዘዙ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመፈጸም ዝግጁዎች የሆኑትን ነው»፤ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ዐምስተኛ ተግሣጽ።

ለው በባሕርይ ንጢአተኛ በመሆኑ ቅዱስ ወይም ንጹሕ ሊሆን አይችልም። በጥረቱ ራሱን ቅዱስ ሊያደርግ አይቻለውም ። ቅድስና የባሕርይ ገንዘብ

የሆነው እግዚአብሔር ሰውን ይቀድሳል እንጂ ሰው በጥረቱ ቅድስናን ሊያገኝ በፍጹም አይችልም። በቅዱሳኑ ዮሐንስ አፈ ወርቅ ቊጥር 36 ላይም እንዲህ ተጽፎአል፤ «ለቅዱሳንም ሁሉ በቸርነቱ ቅዱሳን ይሆኑ ዘንድ ለጣቸው።»

• ሰው ንስሐ ሊገባ በክርስቶስ ደም ይቀደሳል።

«ነገር ግን እርሱ በብርሃን እንዳለ በብርሃን ብንመላለስ ለእያንዳንዳችን ኅብረት አለን፤ የልጁም የኢየሱስ ክርስቶስ ደም ከጋጢአት ሁሉ ያነጻጻል።» 1 ዮሐ17።

• ሰው በልቡ ባደረገው የእግዚአብሔር መንፈስ ይቀደሳል።

ከእናንተም አንዳንዶቹ እንደ እነዚህ ነበራችሁ ፤ ነገር ግን በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በአምላካችንም መንፈስ ታጥባችኋል፤ ተቀድሳችኋል፤ ጸድቃችኋል ። 1 ቆሮ 6፡11።

• ሰው የእግዚአብሔርን ቃል በማወቅና በመታዘዝ ይቀደሳል።

በእውነትህ ቀድሳቸው ፣ ቃልህ እውነት ነው ፣ ዮሐ 17፡17 ።

የክርስቲያን ቅድስና በእነዚህ መንገዶች ብቻ የሚገኝ እንጂ ሰው ሥጋዊ ተጋድሎ አድርጎ አንድ ደረጃ ላይ ሊደርስ የሚሰጥ ሽልማት አይደለም ። ሰው ሥጋውን በመጨቁንና በተጋድሎው ወደ ተለያዩ የ «ቅድስና» ደረጃዎች ይመጣል የሚለው አስተሳሰብ የተሳሳተ ከመሆኑም በላይ ለአደገኛ ሰይጣናዊ ልምምድ የሚዳርግ ከፋ አዝማሚያ ነው።

ሠ. ምንኩስናና ብሕትውና

እግዚአብሔር ሰውን ወንድና ሴት አድርጎ በመፍጠር እየተባዛ እንዲኖር ገና ከመጀመሪያው ቅዱስ ጋብቻን መሥርቷል ። «ብዙ ተባዙ ምድርንም ሙሷት» በማለትም አዟቸዋል። ስለዚህም ሰው በቅዱስ ጋብቻ ተወስኖ እየተባዛ እንዲኖር የእግዚአብሔር ቅዱስ ፈቃድ ነው። «መጋባት በሁሉ ዘንድ ክቡር መኝታውም ንፁህ ይሁን ፤» የሚለው ቃል ይህንኑ

ያመለክታል። እግዚአብሔር አዳምና ሔዋንን በመልኩና በምሳሌው ከፈጠራቸው በኋላ ብዙ ተባዙ ብሎ ባረካቸው ።

ይሁን እንጂ አንዳንዶች ለእግዚአብሔር መንግሥት ሥራ በእግዚአብሔር ይጠራሉ። ያለጋብቻም ሆነ በጋብቻ የመኖር ሕይወት በእግዚአብሔር ጥሪ ላይ የተመሠረተ ነው። አንዳንዶችም በፈቃዳቸው ራሳቸውን ለእግዚአብሔር መንግሥት ሥራ ይለያሉ። እርሱ ግን ይህ ነገር ለተሰጣቸው ነው እንጂ ለሁሉ አይደለም በእናት ማኅፀን ጃንደረቦች ሆነው የተወለዱ አሉ፤ ሰውም የሰለባቸው ጃንደረቦች አሉ፤ ስለ መንግሥተ ሰማያትም ራሳቸውን የሰለቡ

ጃንደረቦች አሉ። ሊቀበሰው የሚችል ይቀበሰው አላቸው ፤ ማቴ 19 ፡ 11-12 ።

ሰው ሁሉ እንደ እኔ ሊሆን እወዳለሁና፤ ነገር ግን እያንዳንዱ ከእግዚአብሔር ለራሱ የጸጋ ስጦታ አለው ፤ አንዱ እንደዚህ ሁለተኛውም እንደዚያ ፤ 1 ቆሮ 7፡7።

ምንኩስና ወይም ብሕትውና ያለ ጋብቻ ነጠላ ሆኖ የመኖር ሕይወት ነው። ክላይ አንዳየነው ይህ ነጠላ ሆኖ የመኖር ሕይወት ለእግዚአብሔር መንግሥት ሥራ ወይም ለሰብከተ ወንጌል ያለ ልብ መክፈል ራስን ለመስጠት ከመጠራት ወይም በፈቃደኝነት ራስን ለዚህ ሥራ ከመለየት ጋር የተያያዘ ነው። የኤልያስ ፣ የመጥምቁ ዮሐንስና የሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ብሕትውና ከእግዚአብሔር አገልግሎት ጋር የተያያዘ መሆኑን ልብ እንበል። ብቸኛ ሆኖ እንዲኖር በእግዚአብሔር የተጠራ ሰው በጥሪው መሠረት የእግዚአብሔርን መንግሥት ሥራ ባልተከፈለ ልብ የማገልገል ዕድል ይኖረዋል። በጋብቻ ለመኖርም የተጠራ ጥሪው የተቀደሰ የእግዚአብሔር ሐሳብና ስጦታ ነውና ሁኔታው እንደ ፈቀደለት በተሰጠው ጸጋ የእግዚአብሔርን መንግሥት ሥራ መሥራት ይችላል። ብዙዎቹ የእግዚአብሔርን መንግሥት ያገለገሉና የሚያገለግሉ ሰዎች ባለ ትዳሮች ናቸው።

ምንኩስና ወይም ብሕትውና ለወንጌል አገልግሎት ከባለ ትዳሮች ይልቅ የተሻለ ዕድል ይኑረው እንጂ ሌላ ብልጫ የለውም። ምንኩስና የተለየ የቅድስናም ሆነ የጽድቅ መንገድ አይደለም። ምንኩስና ቅድስናን፣ ጽድቅን፣ የእግዚአብሔርን ጸጋና በረከት ወይም የተሻለ ሕይወት ያስገኛል ብሎ ማሰብ ስሕተት ነው። መንኩሳት እንደ ማንኛውም የሰው ዘር በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት ድኅነት ነፍስን የሚያገኙ ናቸው።

ከክርስቶስ ሌላ ጽድቅ የሚያገኙበትም ሆነ መንፈሳዊ የሚሆኑበት መንገድ የለም ። ምንኩስናን የተለየ መንፈሳዊ ሕይወት ማግኘት መንገድ አድርገው የሚያስቡ በቤተ ክርስቲያን መራራ ፍሬያቸው በግልጽ እየታዩ ሰመጡት ድብቅ ንጢአቶች እንዳይጋለጡ ይጠንቀቁ፤ ያለ ክርስቶስ ጸጋ ለመኖር መፍጨርጨር ከንቱና ግብዝነት መሆኑን አበክረን መግለጽ እንወዳለን።

ነገር ግን ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን እንዲጸድቅ እንጂ በሕግ ሥራ እንዳይሆን ዐውቀን። ሥጋን የሰበለ ሁሉ በሕግ ሥራ ለሰማይጸድቅ እኛ ራሳችን በሕግ ሥራ ሳይሆን በክርስቶስ እንጸድቅ ዘንድ በክርስቶስ ኢየሱስ አምነናል፤ ገላ 2፡16።

«ደግሞ ለያንዳንዱ ሰው ከእግዚአብሔር የሚሰጠው የጸጋ ስጦታ ልዩ ልዩ ነውና እንደ ቅዱስ እንጦንስ ሥርዐት ከዓለም ርቆ፤ በገዳም ገብቶ በድንግልና ለመኖር የወደደ ሰው ቢኖር ሚስት ባለማግባቱ ኩነኔ የሰበትም። ሚስትም

አግብቶ፤በሥርዐት ጸንቶ በተድላና በደስታም ለመኖር የወደደ ሰው ቢኖር ሚስት በማግባቱ ኩነኔ የለበትም፡፡ክርስቲያን ሆኖ በክርስቶስ ያመነ ሰው ሁሉ ይጸድቃል እንጂ ሚስት ባለማግባትና ሚስት በማግባት የሚጸድቅም የሚኩነንም የሰም »ጎህ ጽባሕ ገጽ 81-82፡፡

ረ. ጸሎተ ፍትሐት

ጸሎተ ፍትሐት ለሙታን የእግዚአብሔርን " ይቅርታና ምሕረት የሚያስገኝ፤ጸሎት አድርገው የጽድቅ እውነት ያልገባቸው ብዙ ሰዎች እንደሚያምኑ እናውቃለን፤ይሁን እንጂ ሰው በአጸደ ሥጋ እያለ ንስሐ ሳይገባና በክርስቶስም ሳያምን የእግዚአብሔርን ይቅርታም ሆነ ምሕረት እንደማያገኝ የእግዚአብሔር ቃል ያረጋግጣል፤ «ሰው ከሞተ በኋላ ንስሐ የለውም» የሚለው የመጽሐፈ ግንዘት ቃል ጸሎተ ፍትሐት ለሙታን ምንም ፋይዳ እንደማያስገኝ ያሳያል ፡፡

ስለሆነም የጸሎተ ፍትሐት ዐላማ መለወጥ ይኖርበታል ፡፡ የቅዱሳን ሞት በእግዚአብሔር ፊት ክቡር ነው ፡፡ ስለሆነም ቅዱሳን በሚያርፉበት ጊዜ

በእግዚአብሔር ንይልና ጸጋ ያከናወኑትን መልካም ሥራ በማሰብ እግዚአብሔር ለሚቼ ባደረገው ረድኤትና ወደ ተሻለውም የዕረፍት ቦታ በመጥራቱ ለአምላክ ምስጋና፥ ለቤተ ሰቡም መጽናናት እንዲሆን ለእግዚአብሔር ልመና ማቅረብ ተገቢ ነው ፡፡ ይህንንም ጸሎት ቤተ ክርስቲያን ያለ ምንም ክፍያ ማድረግና በዚህ መልክ የጸሎተ ፍትሐት የተሳሳተ ዐላማ እንዲለወጥ ማድረግ ይኖርባታል፡፡

12. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን

አምልኮተ እግዚአብሔር ሥርዐት

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የአምልኮተ እግዚ አብሔር ብሂል ከሌሎች አብያተ ክርስቲያናት ለየት ያለ መሆኑ ግልጽ ነው፡፡

ቅዱስ ያሬድ በዜማ ድርሰቱ የቤተ ክርስቲያንን ሥርዐተ አምልኮ ልዩና ውብ አድርጎታል፡፡የቅዱስ ያሬድ የዜማ ስልት ልብን በሚመስጥና ማራኪ በሆነ ሁኔታ ልዑል እግዚአብሔርን እንድታመልክ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንን ረድቷታል ፡፡ የያሬድ የዜማ ስልት ሕዝቡ ሊረዳ በሚችለው ቋንቋና ሁኔታ ከሕዝቡ ሕይወት ጋር እንዲዋሐድ ወይም ሕዝቡ በሚገባ እንዲያውቀው ቢደረግ ኖሮ ደግሞ የሚቀርበው የአምልኮ ዝማሬ ምንኛ የተሻለ በሆነ ነበር፡፡

ከዜማ ስልቷ በተጨማሪ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የተለያዩ የዜማ መሣሪያዎች፥የአምልኮ ዜማና አልባሳት ወይም ንዋያተ ቅድሳት አሏት፡፡ በገና፥ ከበር፥ ጸናጽል፥ መቋሚያ፥ ቃጭል.. .ያምትገ ለገልባቸው የዜማ መሣሪያዎች ናቸው፡፡እነዚህ የዜማ መሣሪያዎችም ሆኑ አልባሳቱ በአብዛኛው ለመንፈሳዊ አምልኮ የሚውሉ በመሆናቸው ልዩ የሆነው ልዑል እግዚአብሔር በተለየ ሁኔታ መመለከት የሚገባው መሆኑን ያመለክታሉ፡፡

እነዚህን የዜማ መሣሪያዎች ማጥናትና ማሻሻል፥አብዛኛውም ክርስቲያን ማገበረ ስብ እንዲገለገልባቸው ማድረግ ተገቢ ነገር ነው፡፡ ቤተ ክርስቲያን መሣሪያዎቹ እንዲሻሻሉ ፣ ዜማውም በቀላሉ የሚያዝበትንና በጥቅም ላይ የሚውልበትን መንገድ ብታመቻች ፣ የቅዱስ ያሬድ ዜማ በሰፊው አገልግሎት ሊሰጥና ክትውልድ ወደ ትውልድ የሚተላለፍ መንፈሳዊ እሴት ሊሆን ይችላል፡፡ ቤተ ክርስቲያን የራስዋን አሻሽላና አስፋፍታ መጠቀም እንጂ ሌሎች አብያተ ክርስቲያናት የሚጠቀሙባቸውን የዜማ መሣሪያዎች መንቀፍ የለባትም፤በየትኛውም የዜማ መሣሪያ መጠቀም ንጢአት አይደለምና፡፡ ይልቅስ ሥርዐተ ማህሌታችንን ጠብቆ ለማቋየት፥ ለማስፋፋትና በሰፊው እንዲሠራበት ለማድረግ ጥናት ቢደረግ መልካም ነው፡፡ የቤተ ክርስቲያናችን ሥርዓተ ማህሌት ከ17ኛው ክፍለ ዘመን ወዲህ እየተቀናነሰና መልኩን እየለወጠ እንደመጣ በተለይም በአዲስ አበባ ማህሌተ ገንቦ ያለቅጥ ከበር መደለቅ ብቻ እየሆነ ሥርዐቱ ወደ ዳንኪራነት እየተለወጠ እንደመጣ ስሞታ የሚያሰሙ ሰዎች ስላሉ ለጉዳዩ አትኩሮት መስጠት ይገባል፡፡

ሀ. ቅዳሴ

ቅዳሴ፡ በዜማና ያለዜማ ለእግዚአብሔር የሚቀርብ ምስጋናና ውዳሴ ነው። ቅዳሴ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የእምልክ ማእከል ነው ማለት ይቻላል። ቅዳሴ የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን መሠዋዕትነት ማእከል ያደረገ፡በእግዚአብሔር ባሕርይ፡አንድነትና ሦስትነት እንዲሁም ሌሎች መሠረታዊ የትምህርተ ሃይማኖት እውነቶች ላይ የሚያተኩር የእምልክ መልክ ነው። ቅዳሴ በነዚህ አርእስተ ጉዳዮች ላይ ብቻ ተመሥርቶ መሻሻልና ሕዝቡ ራሳቸው በሚችለው ቋንቋ መለጠት ይገባዋል።

ለ. ጸሎት

ጸሎት ውዳሴን ፥ ልመናን ፥ ምስጋናን ፥ ምልጃን ፥ ስግደትን የያዘ ወደ ልዑል እግዚአብሔር መቅረቢያ፡የእግዚአብሔርና የሰው ኅብረት መገለጫ መንገድ ነው። ማንኛውም ክርስቲያን ጸሎት ማድረግ የሚችለውና የሚገባውም በመዝሙር ምዕራፍ 64/65 ቊጥር አንድና ሁለት እንደ ተጻፈው ወደ ልዑል እግዚአብሔር ብቻ ነው። ወደ ሰዎችም ሆነ ወደ መላእክት መጸለይ የእግዚአብሔር ቃል ድጋፍ ወይም መሠረት የለውም።

የክርስቲያን ጸሎት ከእምነትና ከልብ ዝንባሌ ጋር የተያያዘ ነው። እምነት የጸሎት መልስ በሚሰጠው እምላክ ችሎታ ፥ ታላቅነት ፥ ገደልና ጥበብ — ውዘተ ላይ መመካትን የሚያመለክት ሲሆን ፤ ዝንባሌ ደግሞ የሚጸልየውን ግለሰብ ልብ ሁኔታ ያመለክታል፤ ሁሉን ማድረግ የሚችልና በስልጣኑም እንደ ሰጪ ዝንባሌ መልስ መስጠት የሚችለው ልዑል እግዚአብሔር በመሆኑ ማንኛውም ክርስቲያን ጸሎት ማድረግ የሚገባው ወደ እርሱ ብቻ ነው ፤ መዝ (65)፡1-2 ፤ ኤር 33፡3 ፤ ማቴ 6፡6 ፤ ማቴ 18፡ 19 ፤ ዮሐ 14፡ 13-14 ። ከላይ እንደ ገለጽነው ወደ ፍጡራን (ወደ ሰዎችም ሆነ ወደ መላእክት) መጸለይ የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረት የሌለው የተሳሳተ ድርጊት ነው።

ፍጡራንን በእግዚአብሔር ቦታ መተካትና የጽድቅ አለኝታ ማድረግ እየተስፋፋ የሔደና ቤተ ክርስቲያን ያላረመቺው ትልቅ ስሕተት ነው። የትኛውም ፍጡር በእግዚአብሔር ቦታ ሊሆን አይችልም፤ ለጽድቅም ሆነ ለማንኛቸውም ነገር ሰው ተስፋ ማድረግ የሚገባው እግዚአብሔርን ብቻ ነው። ፍጡራንን በእግዚአብሔር ቦታ ማስቀመጥና እነርሱን የጽድቅ አለኝታ ማድረግ ወደ እነርሱም መጸለይ ጣዖትን የማምለክ ያህል ርግማንን የሚያስከትል ክባድ ንጢአት ነው። እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- በሰው የሚታመን ሥጋ ለባሹንም ከንዱ የሚያደርግ ልቡም ከእግዚአብሔር የሚመለስ ሰው ርጉም ነው።...ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ርጉመ ለይኩን

ኩሱ ለብእ ዘይትአመን በእንሰ እመሕያው ወያለምክ መዝራእቶ ቦቱ ወእም እግዚአብሔር ያርሕቅ ልቡ፤ ኤር 17፡5 ።

ጸሎት በግልና በማኅበር ይደረጋል። ውዳሴ፡ምስጋና፡ልመና፡ስግደትና ምልጃ ዐልፎ ዐልፎም ጸም በግልና በማኅበር ሊደረግ ይችላል። ጸሎት በተለያዩ አርእስተ ጉዳዮች ላይ አብዛኛውን ጊዜ በቃል ይደረጋል። በቃል እንደሚደረግም ቅዱሳት መጻሕፍትን ወይም ከቅዱሳት መጻሕፍት ተውጣጥተውና ተቀናብረው በተዘጋጁ ጽሑፎች አማካኝነትም ሊደረግ ይችላል። በዚህ መንገድ የሚደረግ ጸሎት የጊዜው ቃል ተደርጎ በጸሎት አድራጊው ወይም አደራጊዎቹ አሁን ላለበት ሁኔታ በሚውል መልኩ መቅረብ ይገባዋል።

ሐ. ትውፊት

ትውፊት በጥቅሉ በቃልም ይሁን በጽሑፍ በቅብብሎሽ ከትውልድ ወደ ትውልድ የሚተላለፍ ዕሴት ነው። ወደ ሃይማኖት ጉዳይ ስንመጣ ግን ከእግዚአብሔር ወደ ሰው፤ ከትውልድ ወደትውልድ ሲተላለፍ የመጣውንና ወደፊትም በመተላለፍ የሚቀጥለውን መንፈሳዊ ዕሴት ይመለከታል። የመንፈሳዊ ትውፊት መሠረት ኢየሱስ ክርስቶስ ነው ። እግዚአብሔር በዘመናት ያደረገውና የሰጠው ተስፋ፡ በልጁም በኢየሱስ ክርስቶስ የፈጸመው ሰውን የማዳን ዕቅድና የቤተ ክርስቲያን ሕይወት የመንፈሳዊ ትውፊት እውነቶች ናቸው።

ከላይ የጠቀስናቸው የመንፈሳዊ ትውፊት ሐሳቦች የተላለፉልን በቅዱሳት መጻሕፍት ነው ። ቅዱሳት መጻሕፍት የቤተ ክርስቲያን መሥራች ስለሆነው ስለ ጌታችን ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ መስክረዋል ። በዐይን ያዩት፡ በእጅ የዳሰሱት፡ የለሙት ደቀ መዛሙርቱ የክርስቶስን ሕይወትና አገልግሎት በቃል አስተምረዋል፤ ጽፈውም በቅዱሳት መጻሕፍት ለቤተ ክርስቲያን አስተላልፈዋል ። የቤተ ክርስቲያን አባቶችም ይህንን መንፈሳዊ ዕሴት ለትውልዳቸው አስተላልፈው ዐልፈዋል። ይኸው ዕሴት በቅብብሎሽ ወደ እኛ ተላልፏል፤ መተላለፉ ወደ ፊትም ይቀጥላል ።

የክርስትና ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ቅዱሳት መጻሕፍትንና ትምህርተ ክርስትናን ለመጠበቅ፡ የዓለምን መድኃኒት ኢየሱስ ክርስቶስን ለመምሰልና ለመስበክ ያደረገችው ተጋድሎ ታሪክ ነው። ጌታችን እስከሚመጣ ይህ የቤተ ክርስቲያን ሕይወት በአንድ ወይም በሌላ መንገድ ይቀጥላል። በየዘመኑ ያለች ቤተ ክርስቲያን ቅዱሳት መጻሕፍትን ፥ የክርስቶስን ሕይወት፥ ትምህርትና ሥራ እንዲሁም መንፈሳዊ ሥርዓቶችን ታስተላልፋለች። እነዚህን መሠረታዊ የክርስትና እውነቶች የመጀመሪያዬቱ ቤተ ክርስቲያን፤ ከዚያም የቤተ ክርስቲያን አባቶች ለቀጣዩ ትውልድና ለእኛ አስተላልፈዋል፤ ይህ ተግባር በቤተ ክርስቲያን ብርታትም ሆነ ድክመት ውስጥ ይቀጥላል።

የመንፈሳዊ ትውፊት መሠረት እነዚህ ሐሳቦች ናቸው። ከላይ እንደ ገለጽነው በየትኛውም ዘመንና ቦታ ይተላለፍ፤ በየትኛውም ቋንቋ ይነገር የትውፊት ይዘቱ እንድ ዐይነት ነው። ትውፊት በእስትንፋስ እግዚአብሔር የተጻፉትንና በቀደሙት መንፈሳውያን አባቶችም በቀኖና የተወሰኑትን ቅዱሳት መጻሕፍት፤ ጌታ ለሐዋርያቱ፤ ሐዋርያቱም ለቤተ ክርስቲያን ያስተማሯቸው የክርስትና ትምህርቶች፤ መልካም ምሳሌነት ያለው የአባቶች ተጋድሎና መንፈሳዊ ሕይወት የሚተላለፍበት ተግባር ነው። ትውፊትን መጠበቅና ማስተላለፍ እነዚህን ጉዳዮች መጠበቅና ጭስተላለፍ ነው።

በዘመን፣ በቦታ፣ በቋንቋና በባህል የሚለያዩ አብያተ ክርስቲያናትን ቀኖናና መንፈሳዊ ትውፊት ለያይቶ ማየት ያስፈልጋል። የተለያዩ አብያተ ክርስቲያናት የአምልኮ ሥርዐት ፣ ቋንቋና ባህል... ወዘተ የተለያዩ መሆኑ እውነት ነው። የሚተላለፍበት ቋንቋና ባህል... ወዘተ ይለያይ እንጂ የሁሉም ዘመን አብያተ ክርስቲያናት ትውፊት ግን አንድ ዓይነት መሆን እንዳለበት ማስተዋል ይገባል። የሃይማኖተ አበው መግለጫ ከዚህ ሐሳብ ጋር ይስማማል።

«ይህ መጽሐፍ ስሙ ሃይማኖተ አበው ይባላል፤ ትርጓሜውም የአባቶች ሃይማኖት ማለት ነው፤ ግን እንዲህ ሲባል አባቶች አምነውበት እነርሱ ሲያልፉ አብሮ ያለፈ ነው ማለት አይደለም። ሃይማኖተ አበው መባሉ አበው ከእግዚአብሔር ተምረው የአመኑበት፤ እስከ ፍጻሜ ዘመናቸው ያልለውጡት፤ ለልጆቻቸው ያስተማሩት ልጆቻቸውን ያሳመኑበት፤ ለልጅ ልጅ የሚተላለፍ፤ እስከ ዛሬ ያልተቋረጠ፤ ወደፊትም የማይቋረጥ መሆኑን ለማስረዳት ነው።» ሃይማኖተ አበው መቅድም።

እንግዲህ መንፈሳዊ ትውፊት በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የተሰጠ ፤ በሐዋርያቱም የተመሠረተውና የተስፋፋው ፤ በየትኛውም ዘመን ሊለወጥ የማይችለው ነገር ግን በቅብብሎሽ ከትውልድ ወደ ትውልድ ሲተላለፍ የሚኖር መሠረታዊ የክርስትና ትምህርትና እሴት ነው።

13. አስተዳደራዊ ችግሮች

በመልካም አካሄድ መልካም ምሳሌ መሆን የሚገባት ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔርን ስም የሚያስነቅፋ የተለያዩ አስተዳደራዊ ችግሮች እየታዩባት ነው ። እነዚህ አስተዳደራዊ ችግሮች በተለያዩ መልኮች ተንጸባርቀዋል ።

ራስን ከፍ ከፍ ማድረግ

የቤተ ክርስቲያን አለቆች በርኅራኄ ፣ በፍቅር ፣ በትሕትና ፣ በቅንነት - - - ወዘተ ጌታችንን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን መምሰል እንዳለባቸው ቅዱስ መጽሐፍ ያስተምረናል ። የቤተ ክርስቲያን አለቅነት ከዓለማዊ አለቅነት ፈጽሞ የተለየና ተቃራኒ ነው። ዓለማዊ አለቅነት ትርፍ የሚገኝበትና በሌሎች ላይም መሰልጠን የሚቻልበት ሥርዐት ሊሆን፣ የቤተ ክርስቲያን አለቅነት ደግሞ ከንቱ ረብ (ትርፍ) ባለመሸት ዝቅ ብሎ የእግዚአብሔርን ሕዝብ በትሕትና ማገልገል ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እውነተኛ አምላክ ሆኖ ሳለ በፈጠረው ባሪያ (ለው) ባሕርይ ተገኘ።

በበረት ተወለደ፤ በድኻ ቤተ ሰብ ውስጥ እንደ ማንኛውም ተራ ልጅ እየታዘዘ እደገ። ቤት ሳይኖረው በወዳጆቹ ቤት እየኖረ አገለገለ። የጎጢአተኞች ወዳጅ እስከሚባል ድረስ ከጎጢአተኞችና ክምስኪኖች ጋር እየዋለና በሕዝብም መካከል እየተገኘ አስተማረ። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ የቤተ ክርስቲያን አለቆች አለቃ የሆነውን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን ምሳሌ በማድረግ እንዲያገለግሉ ይመክራል፤ 1 ጴጥ 5፡2-3። ከዚህ በተጨማሪ መጽሐፍ ቅዱስ የቤተ ክርስቲያን አለቆች የማይነቀፉ ፣ የአንዲት ሚስት ባል የሆኑ ፣ ልከኞች ፣ ራሳቸውን የሚገዙ ፣ በሥርዐት የሚኖሩ ፣ እንግዳ የሚቀበሉ ፣ ማስተማር የሚችሉ ፣ የማይሰክሩ ፣ የማይጣሉ፣ የማይጨቃጨቁ ፣ እንዲሁም ገንዘብን የማይወዱ መሆን እንደሚገባቸው ይመክራል ፤ 1 ጢሞ 3፡2-3

የዛሬዎቹ የቤተ ክርስቲያን አለቆች ግን ከዚህ እውነት እጅግ በጣም የራቁ መሆናቸውን በግልጽ ማስተዋል ይቻላል። የቤተ ክርስቲያን አለቆች ፈር የለቀቀ ክብር እየተቀበሉ ናቸው። ለእነርሱ ሰላምታ ለመስጠት ወድቆ ጫማቸውንና መሬት መሳም እየተለመደ መጥቷል። እነርሱን መጠጋት ወደ እነርሱ መቅረብ ወደ ነገሥታት የመቅረብ ያህል አዳጋች እየሆነ ነው። ቅጥ ያጣ የድሎትና የቅምጥል አኗኗራቸው፤ አመጋገባቸው አለባበሳቸው አገልግሎታቸውንና መንፈሳዊ ሕይወታቸውን የሚፃረር ነው። ከሁሉም በላይ ከሸንጋዮች የሚቀበሉት ቅጥ ያጣ መገላና ውዳሴ ጌታችን እንደ ተናገረው « ወዮላቸው » የሚያሰኝ ነው። እንዳንዶች ለክርስቶስ የሚነገረውን በየቅኔአቸው ለቤተ ክርስቲያን አለቆች ተገቢ ያልሆነ ውዳሴ ሲያቀርቡ ይታያሉ ። የቤተ ክርስቲያን አለቆች እንደ ሕዝቡ ሆነውና በሕዝብ መካከል

ተገኝተው ለማስተማር አለመቻላቸው በብዙ ሁኔታ ክሕዝቡ በጣም እጅግ በጣም የራቁ መሆናቸውን ያሳያል።

የቤተ ክርስቲያን አሰቆች አኗኗር እንደ እግዚአብሔር ቃል መሆን እንዳለበት ፍትሐ ነገሥትም ያመለክታል ።

«አርሱ (ሊቀ ጳጳሱ) በሕዝቡና በአብያተ ክርስቲያናት ላይ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ምትክ ነው። ለራሱ ጥሪት አያብጅ የላመ የጣመ ለመቅመስ ታዘዙኝ ለማለት አይደለም። (ኤጲስ ሩቆስ) አኗኗሩ በተደላ በደስታ አይሁን። የላመ የጣመ አይቅመስ። በማስተማር ጊዜ ትጉህ ይሁን ፣ ዘወትር ያስተምር ፣ የእግዚአብሔርንም መጻሕፍት ይመልከት። መጻሕፍትን አስረድቶ ይተረጉም ዘንድ ክፍል ክፍሉን በጥያቄ ለይቶ ይወቀው ። »

«ኤጲስ ቆጶሳት ሆይ መድኃኒታችንን ንጉሣችንን አምላካችንን ኢየሱስ ክርስቶስን አብነት ልታደርጉት ይገባችኋል። ጉበኞችም ልትሆኑ ይገባችኋል። እርሱንም ምለሱት የምትራሩ ለላምንም የምትፈልጉ ትሆኑ ዘንድ። ንፋሳችሁ ትዕቢተኞች፣ ፊት አይታችሁ የምታደሉ ኩራተኞች፣ ያለ ልክ የምትበሉና የምትጠጡ አትሁኑ።

«የእግዚአብሔርን ስጦታ አታቃሉ ፣ ተቀበሉ እንጂ። እናንተ አሁን ለእግዚአብሔር ደኅኖ መጋቢዎች ሆናችኋልና የሰጣችሁንም ሥርዐቱን አስተዳደሩን ለእርሱ ትመልሳላችሁ።

«ኤጲስ ቆጶስ ለምግብና ለልብስ የሚበቃውን ያህል የሚወስድ ይሁን ለሚያገለግለው ዋጋው ይገባዋል ። ልብሱን አያሳምር ሥጋውን ለመሸፈን የሚበቃውን ያህል ይውለድ እንጂ ሌላ ጌጥ የሚያስፈልግ አይደለም።» ፣ ፍትሐ ነገሥት አንቀጽ 5 ቁጥር 111፣ 126 እና 127 ።

የቤተ ክርስቲያን አሰቆች ችግሮችን በማስወገድ እንደ መጽሐፉ እውነት እንዲመላለሱና እንዲያገለግሉ በእግዚአብሔር ስም በትሕትና እንጠይቃቸዋለን።

የገንዘብ አያያዝ ጉድለትና ብክነት

ገንዘብ በአግባቡ በጥቅም ላይ ካልዋለ የቤተ ክርስቲያንን መንፈሳዊ ሕይወት የሚያፈራርስ የንጢአት ሁሉ ሥር ነው ፣ 1 ጢሞቴዎስ 6፡6-10 ። የገንዘብ አያያዝና ብክነት ቤተ ክርስቲያንን ከመጉዳቱም በላይ የቤተ ክርስቲያንን ስም አስነቅፏል። የቤተ ክርስቲያን የገንዘብ አያያዝ ለስርቆሽና ለብክነት አመቺ እንደ ሆነ ብዙዎች ይናገራሉ። የአያያዝ ድክመት በመኖሩ ምክንያት በብዙ አድባራት ብዙ ሚሊዮን ብር እንደ ባክነ የተለያዩ የግል ጋዜጦች ብዙ ዘግበዋል። አንዳንድ አድባራትን በመጥቀስ ሁኔታውን ማሳየት ይቻላል።

ሙስና በቤተ ክርስቲያን ተንሰራፍቶ እያለ ቤተ ክርስቲያን በምድራችን ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተስፋፋና እየከፋ የሄደውን ሙስና ይታረም ብላ መናገር እንዴት ትችላለች? የገንዘብ ፍቅር ብዙዎቹን የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች አጥመልምሎ በመጣል መንፈሳዊ ሕይወታቸውን ጉድቷል። ቤተ ክርስቲያን ለችግሩ ትኩረት ሰጥታ ዕርማት ካላደረገች ፣ ችግሩ እየተባባለ መሄዱ አይቀርም። ቤተ ክርስቲያን ራስዋን ከፍቅረ ነዋይ በማላቀቅ ምሳሌነት ያለው ሕይወት መምራት ይገባታል።

ለገጠር አብያተ ክርስቲያናት ትኩረት አለመስጠት

ገንዘባቸውን የት እናድርገው የሚሉ አድባራት የመኖራቸውን ያህል የሚገለገሉበት ጧፍና ዕጣን ማግኘት የሚያግዟቸው የገጠር አብያተ ክርስቲያናት በርካታ ናቸው። ብዙ አድባራት የካቴድራል ቅርጽ ያላቸው ግዙፍ ሕንጻዎች ባለቤት ሊሆኑ ብዙ የገጠር ቤተ ክርስቲያናት ደላላ የሣር ጎጆአቸውን አሻሽለው መሥራት አቅቷቸው ፈራርስዋል። ብዙ ቦታዎች አገልጋዮች ባለመመደባቸው ምእመናን ተገቢውን ትምህርትና የአረንጓዝ አገልግሎት አላገኙም፤ ብዙ ቀላውስትና ዲያቆናት ወደ ከተማ ተለደዋል። በአንዳንድ ቦታ በሚገኙ የቤተ ክርስቲያኒቱ ልጆች ላይ ጥቃትና ግድያ መፈጸሙም ይታወቃል። ቤተ ክርስቲያን እነዚህን ድኻ ቤተ ክርስቲያኖች ትኩረት በመስጠት በይዞታቸውና በመንፈሳዊ አገልግሎቶች እንዲጠናከሩ መርዳት፣ በሌሎች አብያተ እምነት በቤተ ክርስቲያናችን ላይ የሚደርስው ጥቃትና ግድያ እንዲቆም ወደ እግዚአብሔር በትጋት መጸለይና ለሚመስከተውም ተገቢ አካል ማሳሰብ ይገባታል።

የስዕለት ገቢ ለማግኘት በአንዳንድ አድባራት በተለያዩ መላእክትና ቅዱሳን ስም የሚሠሩት ሕንጻዎች ቤተ ክርስቲያን በገንዘብ ፍቅር የተነደፈች ለመሆንዋ ዐይነተኛ ምስክር ናቸው። አንዳንዶች በቅርባቸው ቤተ ክርስቲያን እያለ በግቢያቸው በተመሳሳይ ስም በደብራቸው ተጨማሪ ሕንጻ አሠርተዋል። ልደታ ማርያም ፣ ዮሐንስ ፣ ቀጩኔ መድኃኒዓለም ፣ ጴጥሮስ ወጳውሎስ - - - አድባራትን እንደ ምሳሌ መጥቀስ ይቻላል።

የምእመናንን ፍልስትና የሚደረግባቸውን ተፅዕኖ በቸልታ ማየት

ዋናው የቤተ ክርስቲያን አለቆች ሥራ ምእመናንን ቃለ እግዚአብሔር ማስተማርና መንፈሳዊ ሕይወታቸው እንዲያድግ መርዳት እንዲሁም በውጫዊ ተፅዕኖ እምነታቸው እንዳይደክምና ከእምነታቸው እንዳይወጡ መጠበቅ ነው። የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ፈቃድ የሚድኑት ነፍሳት እየበዙ እንዲሄዱ ነው። የጌታ ልብ ያላቸው አለቆች ከቤተ ክርስቲያን አንዲት ነፍስ እንዳትጉድል ታላቅ ተጋድሎ ያደርጋሉ። ከጌታ ጋር በመሆን የምእመናንን እንድነት ይጠብቃሉ ፣ ይህ ካልሆነ ግን ምእመናን ይበተናሉ ፣ ይከፋፈላሉም።

ምእመናን ተገቢውን የአረኝነት አገልግሎት ባለማግኘታቸው እንዲሁም በቤተ ክርስቲያን በተከሠቱ የተለያዩ ችግሮች ምክንያት የቤተ ክርስቲያን ልጆች ወደ ተለያዩ አብያተ እምነት ተለደዋል።

ግልጽ ስሕተት ወዳለባቸው እንኳ ሳይቀር በብዛት እየፈለሉ ይገኛሉ። በአንዳንድ ሰፍራም በተፅዕኖ ያለው ደታቸው ሃይማኖታቸውን እንዲለውጡ ተደርጓል። የቤተ ክርስቲያን አባቶች ቢያንስ ጥብቅ ጸሎት ማድረግና እንዲደረግም ሕዝቡን ማስተባበር ሲገባቸው ዝምታን መርጠዋል። አለቆች ቤተ ክርስቲያንን ቤተ ክርስቲያን የሚያሰኝት ምእመናን መሆናቸውን ዐውቀው ተገቢውን ርምጃ መውሰድ ይገባቸዋል።

14. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከሌሎች ቤተ ክርስቲያኖች ጋር ሊኖራት ስለሚገባው የመንፈስ ኅብረት

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በደሙ የዋጁት ቤተ ክርስቲያን አንዲት ናት። ይች አንዲት ቤተ ክርስቲያን ግን በዘመን ÷ በቦታ ÷ በዘርና በቋንቋ የሚለያዩ ብዙ ምእመናንን የያዘች ናት ። እነዚህ በቅዱስ መጽሐፍና በመሠረታዊው የዶግማ ወይም የዶክትሪን ትምህርት የሚያምኑ። እምነታቸውንም በጽድቅ ምግባር የሚገልጹ አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ የክርስቶስ አካል የሆነች አንዲት ቤተ ክርስቲያን ብልቶች ናቸው።

በዚህም እውነት መሠረት የመላውን ክርስቲያኖች ኅብረትና የመንፈስ አንድነት መቀበል ተገቢ መሆኑን በማመን ÷ የእግዚአብሔርን መንግሥት ሥራ በአንድነት መሥራት አስፈላጊ ነው ፤ እንደ ጥላቻ ፣ ሐሜት ስድብና ከንቱ ዘለፋ ከመሳሰሉትና እግዚአብሔርን ከሚያሳዝኑ ተግባሮች መራቅ ተገቢ እንደ ሆነ እናምናለን።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በክርስቲያኖች የመንፈስ አንድነት ወይም ኅብረት ታምናለች ። « በዚህ ጤናማ ባልሆነ ሁኔታና የፈተና ዘመን ክርስቲያን የሆነ ሁሉ ኃይላችንን ለማስተባበርና በአንድነት ለመሥራት የሚያስችለንን አንድ ዓይነት አስተሳሰብና አስተያየት ሊኖረን ይገባል። » ብፁዕ አቡነ ቴዎፍሎስ በአንድ ወቅት ሰዓለም አብያተ ክርስቲያናት ጉባኤ ካደረጉት ንግግር የተወሰደ ፤ ትምህተ ቴዎፍሎስ ኢትዮጵያዊ ገጽ 56።

ንዑቡረ እድ ኤልያስ አብርሃ ጥር 30 ቀን 2001 ዓ.ም ለኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት ጉባኤ የኅብረትን ጠቀሜታና የመለያየትን ጉዳት ባቀረቡበት የጥናት ጽሑፋቸው የሚከተለውን ተናግረዋል።

«እንግዲህ ከቅዱስ መጽሐፍ ትምህርት አንጻር ክርስቲያኖች በኅብረት እንዲኖሩ እንጂ በመለያየት እንዲኖሩ የተጻፈበት ቦታ ፈጽሞ የለም።

«በዚህ መሠረታዊ የክርስቶስና የሐዋርያት ትምህርት ተልእኮዋን በሚገባ ስትወጣ እስከ እምስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የዘሰቀችው አንዲት ቤተ ክርስቲያን ከተጠቀሰው ዘመን በኋላ ባጋጠማት የመለያየት አደጋ ብዙ ጉዳት ደርሶባታል።»

15. በንስሐ የመታደስ አገልግሎት

ሀ. በንስሐ የመታደስ አገልግሎት ምንድን ነው?

የመንፈሳዊ ሕይወት መታደስ ማለት በመጀመሪያ እግዚአብሔር ለሰዎች የሰጠውን መሠረታዊ የሆነ በቃሉ ላይ የጸና እምነት ሳይካና በጽድቅ መንገድ በአማኞች ሕይወት ውስጥ እንዲንጸባረቅና በየጊዜው ሊመጣ ያለውን የመንፈሳዊ ሕይወት ድክመት በንስሐ እንዲያስወግድና መሠረቱን ሳይለቅ በእያንዳንዱ አማኝ የሕይወት ዘመን ውስጥ ለእግዚአብሔር ያለንን ፍቅርና ታዛዥነት እንዲታደስ ማድረግ ነው። ይህም እግዚአብሔርን ማፍቀር፣ መታዘዝ ቃሉን ማወጅና መንግሥቱን ማስፋት፣ ደቀመዛሙርት የሚሆኑ ምእመናንን ማብዛትና በፍጹም ልብ የእግዚአብሔርን ሐሳብ ማገልገል ይሆናል።

የክርስቲያን ማኅበራት ምእመናን ዘወትር ከክፋትና ከልዩ ልዩ ንጢአት የነጻ ሕይወት መምራት ይጠበቅባቸዋል። ምንም እንኳን ክርስቲያኖች በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ መጻናቸው በረጋገጥም ፣ የሰው ተፈጥሮአዊው ባሕርይ በየጊዜው በንጢአት በመውደቅና በመነሣት አምላኩን በማሳዘንና ከእርሱም በመራቅ ከትውልድ ወደ ትውልድ ሳያቋርጥ ስለሚኖር ይህንን ፈጣሪውን የሚበድልበትን መተላለፍ ሊያቆም የሚችለው ራሱን አንደገና እንዲያይና ተመልሶ ከአምላኩ ጋር እንዲታረቅ መንገዱ ንስሐ መግባትና በሕይወቱ መንፈሳዊ ተሐድሶ ማድረግ ነው።

ኃጢአትን በማድረግ እግዚአብሔርን የበደለ ሰው ስለበደሉ በመጸጸትና ንስሐን በመግባት ያደፈ ሕይወቱን ማደስ አለበት። ቅዱስ ጳውሎስ ስዚህ መልካም ምሳሌ ነው፤ መዝ (51) ÷ 1-19 ። በንጢአትም ምክንያት ድካም ውስጥ የገባች ቤተ ክርስቲያን ንስሐ በመግባት መታደስ ይኖርባታል።

እንደ ኤልያስ፡ኤልሳ፡ኤርምያስ፡ሐዘቅያስ፡ኢየሱያስ፡ዘሩባቤል፡እዝራና ነህ ምያ፡ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና አገልጋዮች ሕዝቡን ወደ ንስሐ በመምራት ለቤተ ክርስቲያን መታደስ ግዴታቸውን ሊወጡ ይገባል።

በመጽሐፍ ቅዱስ እንደ ተጻፈውና የቤተ ክርስቲያን አባቶችም እንዳረጋገጡልን ሃይማኖት አንድ ጊዜ ከእግዚአብሔር የተሰጠች በዘመን ሁሉ ሳትለወጥ ሰዎች እያመኑባትና ላላወቁትም እየታወቁች ጸንታ ትኖራለች። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከእብ ዘንድ ወደ እኛ መጣ ። በእርሱ መገለጥም /ሰው መሆን/ ከዲያብሎስ ባርነት፣ ከንጢአትና ከፍርድ አዳኝነት። እርሱንም በማወቅና በማመን ወደ ሙላቱ የምናድግበትና የመንግሥቱም ወራሾች የምሆንበትን የጽድቅ መንገድ አሳየን። እነዚህን ሁሉ የምታስገኝልንን ሃይማኖት መሠረት ጣለልን።

ንስሐ በመግባትና በክርስቶስ በማመን የቅድስና ሕይወት የጀመረ ክርስቲያን ክሃይማኖት እውነት ቢሰትና ቢወድቅ፣ እንደገና ንስሐ ገብቶ ሕይወቱን ማስተካከል ይጠበቅበታል። መሳትና መሳሳት በየትኛውም የዕድሜ ደረጃ የሚገኝ ሰው ባሕርይ በመሆኑ በንስሐ መታደስ አስፈላጊ ነው ።

ይህንን ሰቆሮንቶስ፣ ለኤፌሶን ፣ ለጴርጋሞን፣ ለትያፕሮን፣ ለስርዴስና ለሎዶቂያ ከተላከው መልእክትና ከቤተ ክርስቲያን ታሪክ መማር እንችላለን። እነዚህ አብያተ ክርስቲያናት በንስሐ ሕይወታቸውን እንዲያስተካክሉ ታዘዋል፤ ንስሐ በመግባት ሕይወታቸውን ባያስተካክሉ ፍርድ እንደሚመጣባቸው ማስጠንቀቂያ ተሰጥቷቸዋል። እነዚህ አብያተ ክርስቲያናት መመለስ ወይም ተሐድሶ እስፈልጓቸዋል ማለት ነው ። እንግዲህ ተሐድሶ ሰሕተትን ዐርሞ ወደ ጥንተ ነገር መመለስ አንጂ በፊት የሌለ ዐዲስ ሃይማኖት ማምጣት አይደለም፤ የዮሐንስ ራእይ ምዕ2 እና ምዕ3።

በብሉይ ኪዳን ዘመን ማብቂያም የዐዲሱን ኪዳን ዘመን ፈር ቀዳጅ አገልግሎት ይሰጥ የነበረው መጥምቁ ዮሐንስም፣ የኦሮጌው ዘመን ማብቃቱን የምሥራች ቃል እያሰማ መንግሥተ ሰማያት ቀርባለችና ንስሐ ግቡ ንጢአታችሁን ተናዘዙ። ያደፈው ሕይወታችሁ ይብቃው፤ የጌታን መንገድ አዘጋጁ፤ ጥርጊያውንም አቅኑ እያለ የንስሐ ጥሪ አድርጓል።

ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስም የምሥራቹን ወንጌል በአበሠረበት ዘመን በወግና ሥርዐት ተተብትበው የእግዚአብሔርን ሥራ እያበላሹ ለነበሩት ሰዶቃውያንና ፈሪሳውያን አጥብቆ ይነግራቸው የነበረው ግብዝ፣ ሕይወታቸውን ትተው ንስሐ በመግባት እውነተኛውን መንገድ እንዲከተሉ ነበር። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የመረጣቸውና ያሠለጠናቸው ደቀ መዛሙርቱ በእጃቸው ለሰጣቸው ወንጌል ታማኝ በመሆን ቀጣዩን ታላቅ የወንጌል አገልግሎት በምድር ላይ የሠሩት ፣ የንስሐና የመታደስ ሕይወትን በማስተማርና ብዙ ሰዎችን ወደ እግዚአብሔር መንግሥት በማምጣት ነበር።

ሐዋርያው ጳውሎስ፣ " በአእምሮአችሁ መንፈስ ታደሱ በእውነትም በሚሆኑ ጽድቅና ቅድስና እንደ እግዚአብሔር ምሳሌ የተፈጠረውን ዐዲሱን ሰው ልበሉ።" ሲል በተጨማሪም በሮሜ 12÷2 ላይ «የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም በጎና ደስ የሚያስኝ ፍጹምም የሆነውን ነገር ምን እንደ ሆነ ፈትናችሁ ታውቁ ዘንድ በልባችሁ መታደስ ተለወጡ» ይላል። ይህም ማለት በንስሐ አሮጌውን ሰው ከነሥራው በማውለቅ ዐዲሱን ሰው መልበስ ነው።

ሐዋርያው ዮሐንስም፣ በራእይ እንደ ተቀበለው ትእዛዝ በእስያ ላሉ አብያተ ክርስቲያናት በንስሐ ሕይወት ተሐድሶ እንዲያደርጉ የተነገራቸውን

መልእክት ብንመለከት፤ ለቤተ ክርስቲያናችን ትልቅ ትምህርት ነው። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በንስሐ የመታደስን አገልግሎት ተቀብላ ተግባራዊ ከማድረግ ይልቅ የዚህን መልካም ዐላማ አገልጋዮች ማሳደጃን ፈጥሮ ልታስወግድ ይገባታል። ይህን እግዚአብሔር የሰጣትን ዕድል ቸል ልትል ወይም ልትገፋ በፍጹም አይገባትም።

ለ. በንስሐ የመታደስ አገልግሎት ዐላማ

ክርስቲያኖች በመጽሐፍ ቅዱስ የቆደውን ሁሉ ማመን፣ በአርሱም መመራትና መጠበቅ ይገባቸዋል። ወደ ቤተ ክርስቲያን የገቡ የእግዚአብሔርን ቃል የሚቃረኑ ስሕተቶች የክርስትና ሕይወትን ከማጥ ደፋቸውም በላይ ምእመናንን ለጎጠኦት፣ ለርድኦትና ለእግዚአብሔር ፍርድ ያጋልጣሉ። ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔርን ቃል የሚቃረኑ ስሕተቶችን በንስሐ ማስወገድ ግዴታዋ ነው። በንስሐ የመታደስ አገልግሎት አንዱ ዋና ዐላማ የመጽሐፍ ቅዱስን እውነቶች የሚቃረኑ ስሕተቶች እንዲወገዱ ማድረግ ነው።

የገላትያ ፣ የቆሮንቶስና አብያተ ክርስቲያናት ለዚህ ጥሩ ምሳሌ ሊሆኑ ይችላሉ። ክርስቲያኖች ጌታችንና መድኃኒታችንን ኢየሱስ ክርስቶስን በማወቅና በማመን እንዲያድጉ የእግዚአብሔር ዐላማ ነው። ክርስቶስን ማወቅ ከእግዚአብሔር ጋር የማያቋርጥ ኅብረት ማድረግ ወይም በብርሃን በጽድቅ ሕይወት/ መመላለስ ነው። ኅጢአት ክርስቲያን ከእግዚአብሔር ጋር ላለው ኅብረትም ሆነ ለመንፈሳዊ እድገቱ ዕንቅፋት ነው። ይህን ችግር ለማስወገድና ቀደም ብለን እንደ ገለጽነው ኅብረቱና ዕድገቱ እንዲቀጥል ለማድረግ ተሐድሶ ያስፈልጋል።

የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ዋና ተግባር ወይም ጌታ የጣለባቸው ዐደራ ከክርስትና አምነት ውጭ ላሉት ወንጌልን በመስበክ ከጥፋት እንዲድኑ ማድረግና ፤እምነተ ክርስትና የተቀበሉትን ደግሞ ቃለ እግዚአብሔርን በመመገብና በመጠበቅ ምእመናን የክርስቶስ ደቀ መዛ መርት ማድረግ እነርሱም በተራቸው ደቀ መዛመርትን እንዲያፈሩ ማስቻል ነው። ማቴ.28:19-20 ። ቤተ ክርስቲያን ይህንን ተግባርዋን የምታከናውነው በልዑል እግዚአብሔር ኅይል ነው። ኅጢአት ይህንን የእግዚአብሔርን ኅይል በማሳጣት ቤተ ክርስቲያንን ደካማ ያደርጋታል። ቤተ ክርስቲያን ይህንን ደካሟን አስወግዳ ተግባርዋን እንድታከናውንና ዐደራዋን እንድትወጣ ተሐድሶ ያስፈልጋታል፤ የስርዴሰን ቤተ ክርስቲያን እንደ ምሳሌ መውሰድ ይቻላል ፤ ራእይ 3+1-3 ።

ተሐድሶ አንዳንዶች እንደሚመስላቸውና ቀደም ብለንም እንደ ገለጽነው የነበረውን ባህል በሌላ ባህል መተካት አይደለም፤ ወይም ሰው አውጥቶና አውርዶ የሚቀምረው ሐሳብ አይደለም።

ተሐድሶ እግዚአብሔር ከቤተ ክርስቲያን ነውር የሆነውን ሁሉ አስወግዶ ቤተ ክርስቲያን ተገቢውን መንፈሳዊ ሕይወት እንድትቀጥልና ተገቢውን መንፈሳዊ አገልግሎት እንድትሰጥ የሚያደርግበት መለኮታዊ ሥራ ነው። ተሐድሶ ሰው ስለ ፈለገው የሚመጣ፤ ሰው ስለ ተቃወመውም የሚቀር ሳይሆን እግዚአብሔር የቤተ ክርስቲያንን ንጽሕና የሚጠብቅበት አሠራር ነው። እግዚአብሔር ይህንን የልቡን ፍቃድ ለመፈጸም የሚጠቀመው በሰዎች ነው። እርሱ በወደደ ጊዜ ራሱ ባዘጋጃቸው ሰዎች የቤተ ክርስቲያንን ተሐድሶ ያደርጋል።

ሐ. የቤተ ክርስቲያን ንስሐና የንስሐ አባቶች ድርሻ

ቤተ ክርስቲያን ስይጣንና ሠራዊቱ በሚሠሩበት ኅጢአተኛ ዓለም ውስጥ የምትኖር ስትሆን የተለያዩ ዕድሜ ፤ጾታ፣ የሕይወት ልምምድ፣ ዕውቀት... ወዘተ ያላቸውን ሰዎች የያዘች ጉባኤ ወይም መንፈሳዊ ተቋም ናት። አነዚህ የቤተ ክርስቲያን አባላት በኅጢአት ሊወድቁ የሚችሉ ሰዎች ናቸው። የቤተ ክርስቲያን አባላት በየገላቸው ፣ በአጠቃላይም ቤተ ክርስቲያን እንደ ጉባኤ ንስሐ ያስፈልጋቸዋል። ሰውነት ሳያድፍ ሊኖር እንደማይችል ሁሉ ቤተ ክርስቲያንም ምንም ቢሆን በኅጢአት ማደፏ አይቀርም። ሰውነት በእጥበት እንደሚነጻ ሁሉ ቤተ ክርስቲያንም በንስሐ በመንጻትና ስሕተትዋን በማረም ትታደሳለች።

የንስሐ አባቶች ተግባር ምእመናን በቅድስና ሕይወት እንዲኖሩ መጽሐፍ ቅዱስን ተግቶ ማስተማር፣ የመንፈሳዊ ልጆቻቸውን ሕይወት መከታተል፣ በብርቱ ጉናቸው ማበረታታትና በድካማቸው እንዲታረሙ መርዳት ነው። ከዚህም በላይ በኅጢአት የወደቁ ምእመናን በኅጢአታቸው ከልባቸው በመጸጸት እውነተኛ ንስሐ በመግባት የኅጢአት ስርዮት እንዲያገኙ ማድረግ ወይም ትክክለኛውን የንስሐ መንገድ ማሳየት ነው።

የንስሐ አባቶች ድርሻ ሰው ፍሬ ያለው ንስሐ እንዲገባ መርዳት ብቻ ነው። ካህናት ደጋግመው እንደሚናገሩት በማወቅ በድፍረት፣ ባለማወቅ በስሕተት የተሠራ ኅጢአትን ማስሪያ የሚፈታና ምሕረት የሚያደርግ ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። ካህናት ራሳቸው የኅጢአትን ስርዮት ማድረግ አይችሉም፤ የእነርሱ ድርሻ ሰው ወደ እግዚአብሔር ቀርቦ ምሕረት ሊያገኝ የሚችልበትን መንገድ ማሳየት ብቻ ነው። በቤተ ክርስቲያን መጽሐፍም እንዲህ ተጽፏል፡

"አሁንም የንስሐ አባት የሚሆኑ ቀላውስት ሰው ሁሉ ኅጢአቱን በተናዘዘላቸው ጊዜ በዚህ በስራኸው ኅጢአት ዕዘን፣ አልቅስ፣ ዳግመኛም ኅጢአት አትሥራ፣ አትበድል ብሎ ኅጢአቱ የሚሰረደበትን እውነተኛውን የንስሐ መንገድ ያሳዩት ዘንድ ይገባቸዋል"፤ የቤተ ክርስቲያን ጸሎት ገጽ 95።

የንስሐ አባት አገልግሎት ምእመናንን ቃለ እግዚአብሔር መመገብ፤ መጠ በቅና በጌታ ጸጋና ዕውቀት እያደጉ ፍጹማንና ክርስቶስን የሚመስሉ እንዲሆኑ የእረኝነት አገልግሎት መስጠት ነው። ካህናት ይህንን ማድረግ የሚችሉት ራሳቸው ቃለ እግዚአብሔርን በማንበብ፤ በማጥናትና በመታዘዝ በሕይወታቸው መንፈሳዊ ፍሬ እንዲታይ በማድረግ ነው። ለምእመኑ መልካም ምሳሌ ሆነው ሲገኙ ብቻ ነው ይህንን ድርሻቸውን መወጣት የሚችሉት። በጣም ጥቂት ከሆኑት በስተቀር ብዙዎች ካህናት ለሞነኛ ሆነው ሲቀድሱ ከማንበባቸው በቀር ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ምንም ትውውቅ የላቸውም።

ይህም በመሆኑ መንፈሳዊ ዕውቀት የላቸውም፤ ደግመው ደጋግመው ለምእመናን የሚያስተምሩት እነዚያን በፍጡራን ስም የተጻፉ ተረቶችን ነው። እነዚህ ሰዎች መጽሐፍ ቅዱስን የሚያስተምሩትንና የሚያነሱትን የቤተ ክርስቲያን ልጆች ከመንቀፋቸውም በላይ መጽሐፍ ቅዱስ የሌሎች አብያተ ክርስቲያናት መጽሐፍ እንደ ሆነ በመስበክ ብዙዎቹን ከእግዚአብሔር ቃል እርቀዋቸዋል።

የእረኝነት ድርሻቸውን በትክክል ያልተወጡ ካህናት በእግዚአብሔር ፊት ይጠየቁበታል። ብዙ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን ደኅኛና የዋሆች ናቸው። እንደ ምእመናኑ መልካምነት ቢሆን ቤተ ክርስቲያኒቱ የት በደረሰች። እንደ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሁኔታ የተረዱ የውጭ ተወላጅ ካህናትንና ምእመናንን በሚመስክት እንዲህ ብለው ነበር ። « ሰውዬው ካናዳዊ ነው፤ ስለ ኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጠለት ያለ ዕውቀት ያለው ይመስላል ። ታዲያ በኢትዮጵያ ጉባኝት ሲያደርግ ቁይቶ ሲመለስ በሰጠው አስተያየት እኔ እንደተረዳሁት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከካህናት ይልቅ የምእመኑ ጥንካሬ የላቀ ነው። በመሆኑም የካህናቱ ድክመት ለሕዝቡ ቢሆን ኖሮ ቤተ ክርስቲያኒቱ እስካሁን በሌሎች ሃይማኖት በመዋጥ ልትኖር ባልቻለችም ነበር። የሕዝቡ ጥንካሬ ለቤተ ክርስቲያኒቱ መጋቢዎች ቢሆን ኖሮ ደግሞ በአፍሪካ ሌሎች ሚሽኖች ገብተው ሊያስተምሩ ባልቻሉ ነበር ሲል ተናግሯል።»፤ትንሣኤ መጽሔት ቍጥር 150 ፲፱፻፹፩ ዓ.ም ገጽ 12። ብዕፅ አቡነ ቴዎፍሎስም ለካህናት የሚከተለውን ምክር ሰጥተው ነበር።

«ትውልዱ ባላወቀው መንገድ የቤተ ክርስቲያንን ሥርዐት ሲነቅፍና የባዕዳን እምነትን ሲከተል ይታያል። ከቤተ ክርስቲያንም እየራቀ ሄዷል። ይህ ሁሉ የካህናትና የምእመናን ድክመት ያመጣው ነው። ካህናት የንስሐ ልጆቻቸው ከቤተ ክርስቲያን ሲቀሩ የቀሩበትን ምክንያት መጠየቅ አለባቸው። ሕገ ቤተ ክርስቲያን በሚያዘው መንገድም መገሠጽ፤ መቅጣት ይገባል። የቄስ አፋሮች አትሁኑ። ቄስ ምድራዊና ሰማያዊ ሥልጣን ያለው ስለ ሆነ ማፈር

የሰበትም። በሥልጣናችሁ ሥሩበት እውነተኞች ቀላውስት ሁኑ»፤ ትምህርተ ቴዎፍሎስ ኢትዮጵያዊ ገጽ 9።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ካህናት ድካማቸውን መሸፋፈን ትተው ስለ ንጢአታቸው ንስሐ በመግባት ተገቢውን ተግባራቸውን እንዲወጡ በልዑል እግዚአብሔር ስም ዐደራ እንሳለን።

መ. በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን

በንስሐ የመታደስ አገልግሎት አስፈላጊነት

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ንስሐ አስፈላጊ የሆነበት ግልጽ ምክንያቶች አሉ።

በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የንጢአት ፍሬ

የቤተ ክርስቲያኒቱ የንጢአት ፍሬ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየበዛ ለመሄዱ ምንም ማስተባበያ አይገኝለትም። ንጢአት ደግሞ የእግዚአብሔርን ፍርድ ማስከተሉ የማይቀር ነው። ስለዚህም ቤተ ክርስቲያን በንስሐ

ንጢአቶቿን በማስወገድ መንገድዋን ልታስተካክል ይገባታል። የክርስቶስ አካል እንደ መሆንዋ ሁልጊዜም ቤተ ክርስቲያን ቅድስናዋን መጠበቅ አለባት። የቤተ ክርስቲያን ቅድስና ችግር ያለበት መሆኑ ከላይ እንደ ተጠ ቀሰው እሌ የሚባል አይደለም ። በቤተ ክርስቲያን የቅድስና ችግር አለ። ትዕቢት፤ መለያየት፤ጥል፤ ክርክር የገንዘብ ብክነት ዝሙት፤ ጥንቄላ፤መተት፤ አስማት፤ ግፍ፤በደል፤ አድልዎና የፍትሕ መጓደል በየአድባራቱ ሰባክያነ ወንጌልን ማሳደድ ወዘተ ፤ ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ክብር የራቃትና ቅድስና የጎደላት መሆኑን ያመለክታሉ። ቤተ ክርስቲያን ንስሐ በመግባት እነዚህን ንጢአቶች ማስወገድ ይገባታል።

ቤተ ክርስቲያን ለተለያዩ ችግሮች የዳረጋት ወይም ያጋለጣት ለተቀበለችውና ስትሰብከው ለነበረው መጽሐፍ ቅዱስ ታማኝ ሆና መቀጠል ያለመቻልዋ ነው። ቤተ ክርስቲያን በግልጽ መጽሐፍ ቅዱስን አልካደችም፤ የሞት ሽረት ጉዳይ አድርጋም መጽሐፍ ቅዱስን ለመጠበቅ አልተጋደለችም። መጽሐፍ ቅዱስንና ቀደም ብላ ታስተምር የነበ ረውን ደግማ የሚቃወሙና በፍጡራን ስም የተጻፉ የተሳሳተ ሐሳብ የያዙ ድርሰቶች ፍጡራንን በእግዚአብሔር ቦታ አስቀምጠው እንዲ ያመልኩ ሲያደርጉ፤ እውነተኛውን የጽድቅ መንገድ ኢየሱስ ክርስ ቶስን በመጋረድ ምእመናንን በተሳሳቱ የጥፋትና የሞት መንገዶች ሲነዱ ቤተ ክርስቲያን ምንም ርምጃ ሳትወስድ በዝምታና በቸልታ ስታልፍ ቁይታለች። በእነዚህ የተሳሳቱ ድርሰቶች ላይ ተቃውሞ ሲቀርብ ቤተ ክርስቲያን የእኔ አይደለም ትላለች። ታዲያ ለምንድን ነው የማይወገዱት ስትባል ፤ "እንዴ

ምእመናን ይቃወማሉ ትላለች" መቼም ይህ የብልጠት መልስ ከተጠያቂነት አያድንም። ከእንደዚህ ዐይነቱ ወላዎች አቋም የለየለት ክህደት ይሻላል።

መጽሐፍም ፣ "ከአታላይቱ ይሁዳ ይልቅ ከዳተኛይቱ እስራኤል ጸደቀች" ብሎ የለምን? ይልቅስ በእግዚአብሔር ፊት መልካምና የተወደደው ንጠ እትን ዐውቆ ንስሐ መግባት ነው፤ ለቤተ ክርስቲያኒቱም የሚበጃት ይኸው ነው፤ ሌር3÷11።

ቤተ ክርስቲያኒቱ ሰዎች በክርስቶስ አምነው እንዲድኑ

መፈጸም ያለባትን አገልግሎት ችል ማለትዋ

ቤተ ክርስቲያን የዓለም መድኃኒት ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የጣለባትን የሚጠፋ ሰዎችንን የማዳን ዐደራ በመወጣት የእግዚአብሔርን መንግሥት የምታስፋፋ መንፈሳዊት ተቋም ናት። በአሁኑ ጊዜ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ይህንን የጌታ ዐደራ ለመወጣት ዐቅም ያጠራት መሆኑ ግልጽ ነው። ስብከተ ወንጌልን በማከናወን የጠፋ ነፍሳትን ወደ እዳኛቸውና ወደ ጌታቸው እንዲመለሱ ማድረግ አልቻለችም። እንዲያውም የቤተ ክርስቲያኒቱን ሁኔታ በማየት ብዙ ምእመናን ወደ ሌሎች አብያተ ክርስቲያናት ተሰደዋል።

የቤተ ክርስቲያኒቱ ድካም ስለ ተመቻቸው ከዋኝ ደጅ ሞፈር ይቈረጣል እንዲሉ ሌሎች አብያተ ክርስቲያናት በርካታ ምእመናን አፍልሰው ወስደዋል። ሌላው ቀርቶ ግልጽ ኑፋቄ የሚያስተምሩ ድርጅቶች ጥቂት የማይባሉ ምእመናንን የሙታን ጉባኤአቸው አባላት አድርገዋቸዋል።

ቤተ ክርስቲያን የጌታን ዐደራ መወጣትና የጠፋትን ሰዎች ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ማፍለስ እንዲሁም የምእመናንን ፍልሰት ማቆም የምትችለው ንስሐ በመግባት፣ ሕይወትዋን በማስተካከልና የእግዚአብሔርን ክብር ወደ እርስዋ እንዲመለስ በማድረግ ነው። የሐዋርያትን ፈለግ መከተል የአባ ሰላማንና የእነ አባ እስጢፋኖስን ቀንበር መሸከምና አደራዋን መወጣት የምትችለው በዚህ መንገድ ብቻ ነው።

"ብትመለስ እመልስሃለሁ በፊቴም ትቆማለህ የከበረውን ከተዋረደው ብትለይ እንደ አፌ ትሆናለህ" (ኤር 15÷19) የሚለውን የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ቤተ ክርስቲያን ልብ ልትለው ይገባል።

16 በንስሐ የመታደስ አገልግሎትን የሚደግፉ የቤተ ክርስቲያን ልጆች ተግባር

በንስሐ የመታደስ አገልግሎትን የምንደግፍ የቤተ ክርስቲያኒቱ ልጆች የሕይወት ተሐድሶ እንዲመጣ ታላቅ ኅላፊነት አለብን፤ ብርቱ ጥንቃቄ ማድረግ የሚገባን የመታደስ አገልግሎት የእግዚአብሔር ዕቅድ ስለ ሆነና ተጠያቂነትም ስላለበት ነው። ተጠያቂነቱ በእግዚአብሔር ዘንድ ብቻ ሳይሆን በታሪክም ነው። ስለዚህም የወንጌል አገልግሎት እያከናወንን ያለን እኛ የቤተ ክርስቲያን ልጆች ትኩረትና ጥንቃቄ ልናደርግባቸው የሚገቡ ጥቂት ነጥቦችን እናቀርባለን።

የመጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን መቀበል፤

መጽሐፍ ቅዱስ በእስትንፋስ እግዚአብሔር የተጻፈ ፣ የማይሻርና የማይለወጥ አምላካዊ ሥልጣን ያለው መጽሐፍ ነው። እኛ በንስሐ የመታደስ አገልግሎትን የምንደግፍ የቤተ ክርስቲያን ልጆች መጽሐፍ ቅዱስ የክርስቲያኖች ሁሉ መመሪያ እንደ ሆነ ማመንና እርሱንም ለመጠበቅ ብርቱ ተጋድሎ ማድረግ ይገባናል። የሁሉም ነገር መመዘኛ መጽሐፍ ቅዱስ በመሆኑ እርሱን መጠበቅ ዋና ተግባራችን ነው።

"ይህን በመጀመሪያ ዕውቁ፤ በመጽሐፍ ያለውን ትንቢት ሁሉ ማንም በገዛ ራሱ ሊተረጎም አልተፈቀደም ፤ ትንቢት ከቶ በሰው ፈቃድ አልመጣምና ዳሩ ግን በእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩ" ፤ 2 ጴጥ.1÷20-21

ቃለ እግዚአብሔርን መመርመር፤ ማጥናትና መታዘዝ

ያለ ቃለ እግዚአብሔር ዕውቀት ሕይወትን ከጥፋት መጠበቅ፤ በክርስትና ሕይወት ማደግም አይቻልም። ዕውቀት ብቻ ሳይሆን ቃለ እግዚአብሔርን መታዘዝ ያስፈልጋል። ራሳችንንም ሆነ ምእመናንን በቃለ እግዚአብሔር ካሳነጽን መንፈሳዊ ተግባሮች ማከናወን አይቻለንም 2.ጢሞ 3÷16-17።

የቤተ ክርስቲያናችንን ታሪክ ማወቅ

የቤተ ክርስቲያንን አመሠራረት ፣ ትምህርተ ወንጌል ወይም ዶግማ ፣ ቤተ ክርስቲያን በዛመናት ውስጥ ያሳለፈችውን ውጣ ውረድና ለወንጌል ተጋድሎ ያደረጉ የቤተ ክርስቲያን ልጆችን ታሪክ ለማወቅ ተገቢውን አገልግሎት በመስጠት ተፈላጊውን ውጤት ማስገኘት ይቻላል ። ይህ ዕውቀት ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር የሚስማሙትን መንፈሳዊ ዕቢዶችና ሥርዐቶች ለመጠበቅ ፣ ትክክል ያልሆኑትን ደግሞ እንዲታረሙ ለማድረግ ይረዳል።

የምስመናንን ፍልሰት እንዲቆም ጥረት ማድረግ

ተገቢውን የወንጌል አገልግሎት በማጣትና በሌሎችም በርካታ ችግሮች ምክንያት ኦርቶዶክሳውያን ምስመናን ወደ ሌሎች አብያተ ክርስቲያናት ፈልሰዋል፤ ዛሬም እየፈለሱ ናቸው። የምስመናን ፍልሰት ከምንም በላይ ለቤተ ክርስቲያናችን ትልቅ ጉዳት እንደሆነ አስተውለን የምስመናን ፍልሰት እንዲቆር ጥረት ማድረግ ይገባናል። መተኪያ የሌላቸው የቤተ ክርስቲያን ልጆች መፍለስ ከጉዳት ሁሉ ይከፋ ጉዳት ነው።

ተገቢውን ትምህርት ወንጌል ማዘጋጀት

ቤተ ክርስቲያን ዐደራዋን አንድ-ትወጣ የምንፈልግ ልጆችዋ የቤተ ክርስቲያናችንን ትምህርት ክርስትና መሠረት በማድረግ መንፈሳውያት ትምህርቶችን ሥርዐት ባለው መንገድ አደራጅተን በትጋት ማስተማር ይገባናል። የቤተ ክርስቲያናችንን መልካም የአምልኮ ብሂል በአግባቡ መጠቀምም ተገቢ ነው። ከተለያዩ አብያተ ክርስቲያናት ትምህርቶችን አምጥቶ ማስተማርና የአነርሱንም የአምልኮ ብሂል መጠቀም መዘበራረቅንና መለያየትን ስለሚያመጡ ስለምናስተምረው የወንጌል ትምህርትና ስለ ምናገላግልበት የአምልኮ ብሂል ቆም ብለን ማሰብ ይገባናል።

የቤተ ክርስቲያኒቱን የአምልኮት እግዚአብሔር ሥርዐት መጠበቅ

የቤተ ክርስቲያኒቱን ሥርዐት አምልኮ ማጥናትና ማወቅ፣ መጠበቅና በአገልግሎትም ላይ ማዋል የዘመኑ ትውልድ ኅላፊነትና ታሪካዊ እንዲሁም ሞራላዊ ግዴታ ነው።

በጸሎት መጋደል

ስብከተ ወንጌልና ጸሎት የማይነጣጠሉና የተቋራኙ መሆናቸውን ከመጀመሪያዬቱ ቤተ ክርስቲያን መማር አንችላለን። እኛ የቤተ ክርስቲያናችንን በንስሐ መታደስ የምንፈልግ የቤተ ክርስቲያኒቱ ልጆች ተገቢው የወንጌል ሥራ እንዲሠራ በግልና በጋራ በጸሎት ልንጋደል ይገባል።

የመንፈስ ኅብረትን መጠበቅ

እግዚአብሔር የፍቅር አምላክ ነው። የክርስቲያኖች ኅብረት ወይም አንድነት የሚፈለግ በመሆኑ መንፈሳውያን የሆንን ሁሉ የመንፈስን አንድነት ለመጠበቅ ብርቱ ተጋድሎ እንድናደርግ ታዘናል።

በሰላም ማሰሪያ የመንፈስን አንድነት ለመጠበቅ ትጉ፣ ኤፌ.4÷3

አደረጃጀት

በየፊናው የተቋቋሙ ማኅበራት ዐላማቸውን ግልጽ እድገው ለወንጌል ሥራ በሚያመች መልኩ ቢደራጁ አገልግሎቱ ቀና ይሆናል። በንስሐ የመታደስን አገልግሎት ዐላማቸው እድርገው የሚያገለግሉ የቤተ ክርስቲያን ልጆች በማኅደር ወይም በንዑሳን ጉባኤዎች ራሳቸውን ቢያደራጁ ፍልሰትን በእጅጉ ይቀንሳሉ። ደግሞም ለዎችን ደቀ መዛሙርት የማድረግ ጥራት ያለውና የሰከነ አገልግሎት መፈጸም እንዲችሉም ይረዳቸዋል። ንብረትንና ገንዘብንም መሠረት ያደረገ መዋቅር ለፍልሰትና ለውጫዊ ተፅዕኖ በር ይከፍታል።

ማኅበራት የቤተ ክርስቲያናቸውን መዋቅር ከግምት ውስጥ በማስገባት ከቤተ ክርስቲያናቸው የሃይማኖት ትምህርትና ብሂል ከሚያርቅ ሁኔታ ራሳቸውን መጠበቅ ይኖርባቸዋል። ኅብረታቸው ለመተናነጽና ለወንጌል ሥራ የሚያበረታታ ሊሆን ይገባል፤ በተቻለ መጠን ለጥላቻ፣ ለሽኩቻና ለመለያየት በር እንዳይከፈት ጥረት ማድረግ ተገቢ ነው። ማኅበራት ሁሉ ተጨፍልቀው እንደ ባይሆኑም፣ በመመካከርና በመግባባት የጋራ ግንዛቤአቸውን ማዳበርና ልምዳቸውን መለዋወጥ፣ በብስለት የሚያገለግሉበት መድረክ መፍጠርም ለእግዚአብሔር መንግሥት ሥራ ይጠቅማል። በዐላማና በመዋቅር ውስብስብነት ምክንያት ቀደም ብለው ከተከሠቱ ችግሮች መማር ብልጎነት ነው።

ማጠቃለያ

እምሳካችን እግዚአብሔር ስኢትዮጵያ አገራችን ምሕረትን ሊያደርግ ወደ የልጁን የጌታችንና የመድኃኒታችንን ወንጌል አምነን እንድንቀበልና በስኢትዮጵያ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እንድትመሠረት አደረገ ። የወንጌል ቃልም ከጊዜ ወደ ጊዜ እግዚአብሔር በየዘመኑ ባለነሣቸው ስባክያን ትምህርተ ክርስቲና ተስፋፍቶ ከዚህ ባለንበት ዘመን ሊደርስ ችሏል። ይሁን እንጂ በዘመን ብዛት በተሰይሞ ከ14ኛው ክፍለ ዘመን ጀምሮ በየጊዜው ስለ ወንጌል ግድ የሌላቸው የቤተ ክርስቲያኒታ ተቈርቋሪ ነን ባዮች እንደ አፄ ዘርዳ ያዕቆብና ተከታዮቹ ያሉ ሰዎች የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንን በስሕተት ትምህርትና በሐሰተኛ ልብ ወለድ የፍጡራን ድርሰቶች ሞሉአት። አፄ ዘርዳ ያዕቆብና ተከታዮቹ ወደር በማይገኝለት በጭካኔ ሥራቸውና በሰይፋቸው እውነተኛ የቤተ ክርስቲያኒቱን ልጆች ድምፅን ዝም ለማሰኘት ወይም ለማፈን ቢሞክሩም፣ እግዚአብሔር በየዘመኑ ለቤተ ክርስቲያኒቱ የሚቈረቁሩና ሰወንጌል እውነት የቆሙ ልጆችን ትናንትም ዛሬም አሳሳጣትም። እኛም በጎ ፈቃደኞች የቤተ ክርስቲያን ልጆች ቤተ ክርስቲያን ዛሬ ላለችበት ሁኔታ ትኩረት ሰጥተውና ሁኔታውን ተረድተው ተገቢውን መንፈሳዊ ተግባር እንዲፈጽሙ ለማሳለብ በዚህ ጽሑፍ አንዳንድ መሠረታዊ ሐሳቦችን ለመጠቀም ሞክረናል። እነዚህም፦

1ኛ/ እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያኒቱ የሠራው እንዲታወቅና ጌላ ቀስ በቀስ ቤተ ክርስቲያን በተወሰነበት የስሕተት ትምህርት ገመድ እንደ ተተበተበች የሚያስረዳ ታሪክ በአስተዋፅኦ መልክ ቀርቧል።

2ኛ/ ትክክለኛ የሆነውን ትምህርተ ሃይማኖት የቤተ ክርስቲያን ልጆች በቅዱስ መጽሐፍ የተገለጠውን ያውቁ ዘንድ ስለ እግዚአብሔር ሰውን የማዳን ሥራ ÷ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃልነት ÷ ስለ ቤተ

ክርስቲያን ÷ ስለ ጥምቀትና ቅዱስ ቱርባን ÷ ስለ ትንሣኤ ሙታንና ስለ ጌታ ዳግም ምጽአት ትምህርት ተሰጥቷል።

3ኛ/ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ያልተብራሩና እንዲሁም ሊታረሙ የሚገባቸው የስሕተት ትምህርቶችና ልምምዶች በሰፊው ተብራርተዋል ። አስቀድሞ መገለጹ የሃይማኖት ትምህርት መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት በማድረግ ያልተብራሩት ተብራርተው እንዲጸፉ ÷ የስሕተት ትምህርቶችና ልምምዶች ደግሞ በመጽሐፍ ቅዱስ እውነት እንዲታረሙ ለማድረግ ነው።

4ኛ/ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የአንዲቱ ዓለም ዐቀፍ ቤተ ክርስቲያን ብልት እንደ መሆንዋ ክሌሎች እኅት አብያተ ክርስቲያናት ጋር በክርስቶስ ፍቅር ላይ የተመሠረተ ኅብረት ሊኖራት እንደሚገባ በዚህ ጽሑፍ ተገልጿል።

5ኛ/ በንስሐ የመታደስን አገልግሎት የሚያራምዱ የቤተ ክርስቲያኒቱ ልጆችና ማኅበራት በንስሐ የመታደስን አገልግሎት ምንነት ÷ በንስሐ የመታደስ ዐላማን እስፈላጊነት በመረዳት እርስ በርሳቸው በመቀባበል እግዚአብሔር የጣለባቸውን ዐደራ በትጋት እንዲፈጽሙ ለማሳሳብ ተሞክሯል።

17. በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን

የተላለፈ ጥሪ

ከብዙ ሺህ ዓመታት በፊት በእስያ ላሉ አብያተ ክርስቲያናት ገደት የንስሐ ጥሪ ያስተላለፈው ጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ በዚህ ዘመንም የአብያተ ክርስቲያናት ነገር ግድ ይሰዋል። በእነዚህም አብያተ ክርስቲያናት በቅዱስ ቃሉ እንዲወቀሡና እንዲታነጹ ቅዱስ መጽሐፍን ሰጥቶናል። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንም ስትመሠረት ወደ ነበረው ጤናማ መንፈሳዊ አቋም ለመመለስ እንድትችል፤

1. የእግዚአብሔርን ቃል በመከተል ፈንታ የስሕተት አዋልድ መጸሕፍትን መመሪያ በማድረግ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ብቸኛ አዳኝነት በፍጡራን አዳኝነት በመስወጣት ታላቅ በደል ፈጽማሰችና ንስሐ ልትገባ ይገባታል።

2. መሪዎቿ በገዛ ደሙ የዋጁትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ይጠብቁ ዘንድ መንፈስ ቅዱስ እነርሱን ጸዳሳት አድርጎ ለሾመበት ለመንጋውና ለራሳቸው ሊጠነቀቁና ቤተ ክርስቲያንን በመምራት ፈንታ ራሳቸውን ላለማሩበት በቤተ ክርስቲያኒቱም ብዙ ችግሮች ሊታዩ በቸልታ በማየታቸው ንስሐ ሊገቡ ይገባል ፤ ግብረ ሐዋርያት 20÷28።

3. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በውስጧ የተስገሰጉትን ጠንቋዮች(መሰግላን) ቸል በማለቷ እግዚአብሔርን አሳዝ ናሰችና ንስሐ ልትገባ ይገባታል፤ራእይ 2÷20 ።

4. አገልጋይ ካህናትንና ዲያቆናትን በቃስ እግዚአብሔር እንጾና አስታጥቆ በማሰማራት ፈንታ መንፈሳዊ ዕውቀትና ዝግጅት የሌላቸውን ግሰሰቦች በማሰማራት ምእመናንን እውነተኛ እረኛ በማጣት ሰነጣቂ ተኩላ ተላልፈው ሊሰጡ ቸል በማለትም ቤተ ክርስቲያን ንስሐ ልትገባ ይገባታል። በእግዚአብሔር ቃል መሠረት ቤተ ክርስቲያን ራስዋን በንስሐ ካሳስተካከለች፤ለኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን እንደ ተነገረው መቅረዝዋ ከሰፍራው ሊወሰድ የሚችልበት ማለትም ህልውናዋን ልታጣ የምት ችልበት ታላቅ አደጋ ከፈቷ ተደቅኗል፤ራእይ 2÷5።

18 በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የወንጌል አገልግሎት ለሚሰጡ ማኅበራትና ግለሰቦች የተላለፈ ጥሪ

የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ወንጌል አገልግሎት ማከናወን ታላቅ ዕድልና እጅግ ለከበረ ሥራ መታጨት ነው። ይህንንም የከበረ ሥራ ለመሥራት የመንፈስ አንድነት ሊኖረን ይገባል። በመንፈስ አንድነት ማገልገል ደግሞ ከቃስ እግዚአብሔርና ከሐዋርያት ሕይወት ምሳሌነት የምንማረው ነው። በእነዚህ በእርስ በርስ አሉባልታ መከፋፋትንና መለያየትን በመተው እናት ቤተ ክርስቲያናችንን በወንጌል ለማገልገል ችግሮቻችንን በፍቅር በመነጋገር እየፈታን በአንድ ልብና በጋራ ድምፅ ልንበረታታ ይገባል።

ቤተ ክርስቲያንን በወንጌል በማገልገል ስም ምእመናንን ወደ ሌሎች የእምነት ድርጅቶች የማፍለስን ተግባር አጥብቀን ልንቃወም ይገባል።

ቤተ ክርስቲያንን በወንጌል ማገልገል በቤተ ክርስቲያን የነበረውን ስእግዚአብሔር ቃል የተገዛ ባህል በሌላ ባህል መሰወጥ እንዳልሆነ ተረድተን አገልገሎታችንን በቤተ ክርስቲያን ብሂል መሠረት ልንፈጽም ይገባል።

ዋቢ መጻሕፍት

መጽሐፍ ቅዱስ (የአባ አብርሃም ትርጉም) ፤ ኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር 1879 ዓ. ም

መጽሐፍ ቅዱስ (የ1953 ዓ.ም ትርጉም) ፤ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት ወንጌል ቅዱስ (ዘ እግዚእን ወአምላክን ወጭድጋኒን ኢየሱስ ክርስቶስ) ፤ ኮከበ ጽባሕ ዘ ማኅበረ ሐዋርያት ፍሬ ሃይማኖት ማተሚያ ቤት 1953 ዓ. ም

መጽሐፍ ቅዱስ (ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የታተመ)፤ የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር 2000 ዓ. ም

ሃይማኖተ አበው፤ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት ፡ 1986 ዓ. ም

መጽሐፍ ቅዱስ፤ ትንሣኤ ማተሚያ ድርጅት ፡ 1984 ዓ.ም አዲስ አበባ

ፍትሐ ነገሥት ንባቡና ትርጓሜው ፤ ትንሣኤ መጻሕፍት ማተሚያ ድርጅት 1990 ዓ.ም

ጎሩይ ወልደ ሥላሴ (ብላቴን ጌታ)

1. ጎሐ ጽባህ ፡ 1919 ዓ.ም

2. ጥሩ ምንጭ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ 1994 ዓ.ም

ሊቀ ሥልጣናት ሀብተ ማርያም ወርቅነህ (አባ መልክ ጼዴቅ)

1. ትምህርተ ክርስትና 2ኛ መጽሐፍ፡ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት 1984 ዓ. ም

2. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነትና ትምህርት ፡ ብርሃንና ሰላም ቀ.ኃ.ሥ. ማተሚያ ቤት በቀ.ኃ.ሥ. 40ኛው ዘመነ መንግሥት የታተመ

3. ጥንታዊ የኢትዮጵያ ትምህርት በግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በ 40ኛ ው ዘመነ መንግሥት የታተመ

አባ ጎርጎርዮስ (የሸዋ ሊቀ ጳጳስ)

1. የቤተ ክርስቲያን ታሪክ በዓለም መድረክ ትንሣኤ ዘጉባኤ .1978 ዓ.ም

2. የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፡ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት፡1986 ዓ.ም

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነትና ሥርዓተ አምልኮትና የውጭ ግንኙነት ትንሣኤ ማሳተሚያ ድርጅት አዲስ አበባ ሐምሌ 1988 ዓ.ም

መሠረት ስብሐት ለአብ (አሰቃ)

1. ስምዓ ጽድቅ ብሔራዊ ፡ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ 1951 ዓ.ም

2. የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአስተዋዕድ (ያልታተመ)

ዜና መዋዕል ፩ኛ ዘብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ጳውሎስ ቀዳማዊ መጽሐፍ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት አዲስ አበባ ሐምሌ 5/1989 ዓ.ም

አባ ተስፋ ጊዮርጊስ ፤

ተአምረ ማርያም አዲስ አበባ 1956 ዓ.ም

ሊቀ ጉባኤ አባ አበራ በቀለ

ትምህርተ ሃይማኖትና ክርስቲያናዊ ሕይወት አዲስ አበባ 1996 ዓ.ም

ጌታቸው ኃይሌ፤ ደቂቀ እስጢፋኖስ "በሕግ አምላክ" ኮሌጅቪል (ሜኖሶታ) 1996 ዓ.ም

መልአክ ሕይወት ይትባረክና ገብረ ዮሐንስ ገብረማርያም፤ ትምህርተ ቴዎፍሎስ ኢትዮጵያዊ ፡ 1996 ዓ.ም

መርሐ ጽድቅ ባህለ ሃይማኖት፤ኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት

አዲስ አበባ 1988 ዓ.ም

ገድለ አቡነ እስጢፋኖስ ዘጉንዳጉንዶ፤ ዘአጎተሞ መምህር ወማኅበር ዘጉንዳጉንዶ ደብረ ገሪዝን ማርያም

ገዳም፤፱፻፺፮ ዓ.ም

ባህሩ ዘውዴ፤ የኢትዮጵያ ታሪክ 1847 እስከ 1983 አዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ፕሬስ 2000 ዓ.ም

ዲያቆን አግዛቸው ተፈራ፤ የተቀበረ መክሊት አፍሪካ ማተሚያ ቤት ዓ.ም የሌለው፡፡

ዮሐንስ አፈወርቅ፡፡ ድርሳን ዘ ዮሐንስ አፈወርቅ ተስፋ ገ/ሥላሴ ማተሚያ ቤት 1987 ዓ.ም